

הראל חברה לביטוח בע"מ

דוח ביניים ליום

31 במרץ 2020

תוכן העניינים

1	תיאור החברה	1
1	כללי	1.1
1	בעלי המניות בחברה	1.2
2	מצב כספי ותוצאות הפעולות, הון עצמי ותזרים המזומנים	2
2	שינויים מהותיים בעסקי החברה ואירועים בתקופת הדוח	2.1
6	שינויים מהותיים בעסקי החברה ואירועים לאחר תקופת הדוח	2.2
6	התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של הקבוצה	2.3
8	חקיקה והסדרה בתחומי פעילות החברה	2.4
12	תמצית נתונים מהדוחות הכספיים המאוחדים של הראל ביטוח	2.5
16	פרטים עיקריים נוספים והשפעות עיקריות נוספות לפי מגזרים	2.6
19	נזילות ומקורות מימון	2.7
20	גילוי בנושא יחס כושר פירעון כלכלי	3
22	בקורות ונהלים לגבי הגילוי:	4

דוח הדירקטוריון

הראל חברה לביטוח בע"מ

דוח הדירקטוריון

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020

דוח הדירקטוריון לשלושת החודשים שהסתיימו ב- 31 במרץ 2020 ("תקופת הדוח"), מבטא את השינויים העיקריים במצב עסקי הראל חברה לביטוח בע"מ ("הראל ביטוח" או "החברה") בתקופה זו, והוא נערך בהתחשב בכך שבידי הקורא גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנת 2019, אשר פורסם ביום 31 במרץ 2020 ("הדוח התקופתי")¹.

דוח הדירקטוריון כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה שקיימת בחברה במועד הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה, נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על-ידי הופעת מילים כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה", "החברה/הקבוצה סבורה", "צפוי/ה" וכדו', אך ייתכן, כי הופעת מידע צופה פני עתיד יופיע גם בניסוחים אחרים.

1 תיאור החברה

1.1 כללי

הראל ביטוח הינה חברה פרטית, בשליטה מלאה של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ ("הראל השקעות"). הראל השקעות הינה חברה ציבורית, שמנייתיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב, החל משנת 1982. פעילותה של הראל השקעות, באמצעות חברות שבשליטתה, בשוק הביטוח והחיסכון ארוך הטווח וכן בשירותים פיננסיים ושוק ההון ("הקבוצה").

פעילות הביטוח נעשית ע"י החברה עצמה ובאמצעות אי.אם.אי - עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ (בשליטה מלאה) ("EMI").

הפעילות בתחום חיסכון ארוך הטווח נעשית הן באמצעות החברה והן באמצעות חברות בנות, שהינן חברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה, כדלקמן: הראל פנסיה וגמל בע"מ (בשליטה מלאה)² ("הראל פנסיה וגמל"), שהינה חברה מנהלת של קרנות פנסיה וקופות גמל; קרן החיסכון לצבא הקבע – חברה לניהול קופות גמל בע"מ (בשליטה מלאה) ("קחצ"ק"); לעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ (בשליטה בשיעור 79%), המנהלת קרן פנסיה ותיקה ("לעתיד").

1.2 בעלי המניות בחברה

בעלי המניות העיקריים בהראל השקעות הינם משפחת המבורגר - יאיר המבורגר, גדעון המבורגר ונורית מנור (בסעיף זה: "בעלי המניות") המחזיקים בכ-46.49% מזכויות ההצבעה ומהון המניות המונפק של הראל השקעות.

¹ בהתאם להוראת שעה שפרסם הממונה על שוק ההון וביטוח וחיסכון בדבר ארכה למועד האחרון לפרסום הדוח הרבעוני לרבעון הראשון לשנת 2020 ("הדוח הרבעוני"), החברה החליטה ליישם את הארכה ולפרסם את הדוח הרבעוני ביום 10 ביוני 2020.

² לפרטים אודות השינוי המבני אשר במסגרתו הועברו מלוא החזקותיה של החברה בהראל פנסיה וגמל להראל השקעות - ראו באור 10 לדוחות הכספיים.

ההחזקה של בעלי המניות בהראל השקעות הינה בעיקר באמצעות ג.י.ן ייעוץ כלכלי וניהול השקעות 2017 שותפות מוגבלת בשליטתם ובבעלותם המלאה של בעלי המניות, בה הם מחזיקים כשותפים מוגבלים, באמצעות חברות פרטיות בבעלותם המלאה ("השותפות ג.י.ן") וכן מחזיקים בשותף הכלכלי בשותפות ג.י.ן.

2 מצב כספי ותוצאות הפעולות, הון עצמי ותזרים המזומנים

2.1 שינויים מהותיים בעסקי החברה ואירועים בתקופת הדוח

2.1.1 השפעות משבר נגיף הקורונה על פעילות החברה

בעקבות התפרצות והתפשטות נגיף הקורונה במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 ("משבר הקורונה"), מדינות רבות בעולם, וביניהן ישראל, נוקטות באמצעים שונים לצמצום החשיפה לנגיף, לרבות מגבלות תנועה והתקהלות, צמצום כוח אדם במקומות העבודה, קביעת הנחיות לבידוד אנשים אשר יש חשש כי נדבקו בנגיף, וסגירת מקומות בילוי ופנאי.

נוכח הדאגה לבריאות העובדים ולשלומם, הנהלת החברה נקטה מתחילת המשבר בפעולות על מנת להקטין את הסיכון לעובדי החברה. החברה קיבלה מספר החלטות לגבי צמצום עבודה במשרדי החברה, בהתאם להנחיות ולהמלצות אשר פורסמו על ידי משרד הבריאות באותה העת, תוך היערכות והתאמת אופן העבודה לעבודה מהבית ותוך הקפדה על המשך מתן שירות רציף ותקין ללקוחותיה של החברה ולסוכניה.

בהתאם לרגולציה המחייבת את החברה במוכנות לתרחישי המשכיות עסקית, והודות למודעות הגבוהה של החברה לחשיבות מתן השירות ללקוחותיה, וההשקעה שנעשתה על ידי החברה בשלוש השנים האחרונות בטכנולוגיה ובדיגיטל, בידי החברה פתרונות למתן שירות תקין ורציף ללקוחותיה גם בעתות חירום והחברה הייתה ערוכה להמשך הפעילות העסקית, במתכונת מותאמת למשך כל תקופת המשבר.

במהלך חודש מאי 2020, עם אישור ההקלות לעניין תנועה, התקהלות וכוח אדם במקומות העבודה, מרבית עובדי החברה שבו לפעילות סדירה ממשרדי החברה תוך הקפדה ושמירה על כללי הזהירות שמטרתם למנוע הדבקה בנגיף הקורונה.

התפשטות הנגיף ואמצעי ההתגוננות שפורטו לעיל, הביאו לפגיעה כלכלית מהותית ומגמות שליליות בכלכלה העולמית ובכלכלה הישראלית. להערכת החברה, משבר הקורונה הינו אירוע מתגלגל ואין וודאות ביחס למועד סיומו ולמידת השפעתו על נכסי החברה ותוצאות החברה. הערכות החברה ביחס להשפעות משבר הקורונה על פעילותה של החברה, ומידע זה, ככל שהוא כלול בדוח זה, כוללים גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. הערכות אלה עשויות שלא להתממש, כולן או חלקן, או להתממש באופן שונה ואף שונה מהותית, בין היתר ככל שיחולו שינויים בהנחיות הגורמים המוסמכים בארץ ובעולם האמונים על ההתמודדות עם התפרצות הנגיף.

להלן ההשפעות העיקריות של משבר הקורונה על החברה:

א. השקעות ותשואות בשוק ההון

בעקבות משבר הקורונה, נרשמו ברבעון הראשון של שנת 2020 ירידות שערים חדות בשוקי ההון בעולם ובישראל, תנודות בשערי מטבעות החוץ ועליה בתשואות של אגרות החוב הקונצרניות, בשל עליה ברמות הסיכון ובאי הוודאות.

בעקבות ירידות השערים האמורות, הכירה החברה ברבעון הראשון של שנת 2020 בהפסדי השקעות בנוסטרו בסך של כ-820 מיליוני ש"ח לפני מס (הפסדים אלה כוללים ירידת ערך בסך של כ-80 מיליוני ש"ח לפני מס בגין נכסים לא סחירים כמפורט בסעיף ה' להלן). יצוין כי, בתקופה שלאחר מועד הדיווח ועד בסמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, חלו עליות בשוקי ההון אשר קיזזו לחלוטין את הפסדי ההשקעות בנוסטרו.

כמו כן, חל קיטון של כ-17 מיליארדי ש"ח בשווי הנכסים המנוהלים בידי החברה לעומת סוף שנת 2019. יצוין כי, בתקופה שלאחר מועד הדיווח ועד בסמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, חלו עליות בשוקי ההון אשר קיזזו משמעותית את הקיטון בשווי הנכסים המנוהלים בידי החברה מסך של כ-17 מיליארדי ש"ח כאמור לעיל לסך של כ-2 מיליארדי ש"ח.

בנוסף, בהתאם למנגנון גביית דמי הניהול הקבוע בהסדר התחיקתי, חברת ביטוח לא תגבה דמי ניהול משתנים בגין פוליסות תלויות תשואה שנמכרו בין השנים 2003-1991 עד להשגת רווחי השקעה בגין הנכסים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, שיכסו את הפסדי ההשקעה שנצברו. בהתאם למנגנון המתואר לעיל, בשל תשואות ריאליות שליליות בפוליסות משתתפות ברווחים שנמכרו כאמור בין השנים 2003-1991, החברה לא גבתה דמי ניהול משתנים מתחילת שנת 2020, אלא דמי ניהול קבועים בלבד. כל עוד לא תושג תשואה ריאלית חיובית שתכסה את הפסדי ההשקעות שנצברו לחובת המבוטחים, לא תוכל החברה לגבות דמי ניהול משתנים בגין הפוליסות כאמור. נכון ליום 31 במרץ 2020, אומדן דמי הניהול שלא ייגבו בשל התשואה השלילית עד להשגת תשואה חיובית מצטברת, הסתכם בסך של כ-290 מיליוני ש"ח לפני מס. יצוין כי, בתקופה שלאחר מועד הדיווח ועד בסמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, בעקבות העליות שחלו בשוק ההון קטן אומדן דמי הניהול שלא יגבו כאמור מסך של כ-290 מיליוני ש"ח כאמור לעיל לסך של כ-78 מיליוני ש"ח לפני מס.

יודגש כי האמור לעיל באשר להתפתחויות לאחר תאריך הדוח מבוסס על המידע המצוי בידי החברה בסמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים וכי נתונים אלו הינם חלקיים בלבד ואינם כוללים רכיבים אחרים של הכנסות (הפסדים) מהשקעות ואת השפעת יתר פעילויות הקבוצה על ההון העצמי ועל נכסיה.

ב. השלכות על עסקי הביטוח

בעקבות משבר הקורונה, חלה ברבעון הראשון של שנת 2020 עליה בפדיונות במוצרי החיסכון, קופות הגמל וההשתלמות, חוזי ביטוח וחוזי השקעה. יצוין כי, בתקופה שלאחר תאריך הדיווח ועד בסמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, חלה התמתנות בפדיונות והם שבו לרמתם הנורמטיבית טרום המשבר.

בנוסף, ברבעון הראשון של שנת 2020 חלה עליה משמעותית בבקשות לביצוע שינויי מסלול בסכומים המנוהלים בקופות הגמל וההשתלמות וכן בקרנות הפנסיה, כאשר המגמה הייתה מעבר לאפיקים סולידיים. בתקופה שלאחר תאריך הדיווח ועד בסמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, המגמה השתנתה חזרה לאפיקים הכלליים/המנייתיים.

באשר למבטחי המשנה עימם מתקשרת החברה, הרי שלמיטב ידיעת החברה, אין שינוי לרעה במצבם.

ג. השפעה על המכירות בקבוצה

בעקבות משבר הקורונה, חלה ירידה משמעותית במכירות של פוליסות חדשות בענפי חיסכון ארוך טווח, וזאת לעומת היקפי המכירות האופייניים בענפים אלו בתקופות מקבילות בשנים קודמות.

כמו כן, חלה במהלך התקופה כאמור ירידה מסוימת במכירה של פוליסות חדשות בענפי סיכוני הבריאות והחיים, ולאחריה התאוששות מהירה עד כדי חזרה להיקפי המכירות האופייניות בתקופות מקבילות, וזאת בין היתר כתוצאה משילוב כלים טכנולוגיים למכירה מרחוק.

המכירות בענף ביטוחי הרכב, הדירות והעסקים לא נפגעו במהלך התקופה האמורה, ואף חל גידול במכירות שלהם. הגידול המשמעותי ביותר נרשם במכירות מוצר הרכב "הראל סוויץ'", הכולל רכיב תשלום משתנה בהתאם לרמת הנסועה ברכב.

כתוצאה מעצירה כמעט מוחלטת של הטיסות לחו"ל, נכון למועד פרסום הדוח, החברה אינה מוכרת פוליסות ביטוח נסיעות לחו"ל. יצוין, כי להפסקת מכירת הפוליסות כאמור, אין השפעה מהותית על תוצאות החברה. בשלב זה, אין באפשרות החברה להעריך את היקף השפעת משבר הקורונה על המכירות העתידיות.

ד. התאמות בשכר ובכוח האדם בקבוצה

במהלך התקופה בה הוטלו מגבלות התנועה וההתקהלות, מרבית עובדי החברה עבדו באמצעות גישה מרחוק למערכות החברה, כאשר בשל המצב והשפעתו על פעילות החברה הוציאה החברה במהלך חודש מרץ 2020 כ-900 מעובדיה לחל"ת ועובדים נוספים הוצאו לחופשה על חשבון יתרת ימי החופשה הצבורה שלהם, עד לאחר חג הפסח. החברה העניקה לכל עובד שהוצא לחל"ת מענק חד פעמי בסך של 5,000 ש"ח, על מנת להקל עליהם בתקופת חג הפסח.

בהמשך לכך, ביום 23 באפריל 2020, החליטה החברה, על נקיטת שורה של צעדים בנושאים הקשורים לשכר וכח אדם בקבוצה, כמפורט להלן: כ-700 מתוך כ-900 העובדים שהוצאו לחל"ת במהלך חודש מרץ 2020, שבו לעבודה בתחילת חודש מאי 2020. העסקתם בחברה של כ-200 עובדים, המהווים כ-4% מתוך כ-5,000 עובדי הקבוצה, הסתיימה.

על מנת לאפשר את חזרתם לעבודה של עובדי החברה שהוצאו לחל"ת, החליטה החברה על שורה של צעדים, כמפורט להלן: (1) קיצוצי שכר למשך שנה - שכר בעלי השליטה קוצץ ב-20%, שכר המנכ"ל קוצץ ב-10%, שכר המנהלים הבכירים בחברה קוצץ ב-7%, שכר הדירקטורים בחברה ובהראל השקעות, קוצץ ב-7%, וזאת בהמשך לבקשת הדירקטורים להשתתף בתכנית ולתרום את חלקם, ולאחר אישור ועדת התגמול והדירקטוריון; (2) ביטול תוספות שכר - בשנים 2021 ו-2022 לא תהיינה תוספות שכר לכלל מנהלי ועובדי החברה; (3) ניכוי ימי חופשה שנתית- מכל עובד המשתכר מעל השכר הממוצע במשך ינוכו ארבעה ימי חופשה שה"כ בשנה הקרובה (עד מאי 2021). מכל עובד המשתכר מתחת לשכר הממוצע במשך ינוכו שני ימי חופשה בשנה הקרובה; (4) ספקי החברה - ייערכו התאמות וקיצוצים בהוצאות החברה לספקיה; (5) קרן הלוואות לעובדים - החברה הקימה קרן למתן הלוואות לעובדי החברה המצויים בקשיים ואשר סיימו את העסקתם בחברה.

שורת הצעדים הרוחבית עליה הוחלט, הכוללת פגיעה במנהלים ובעלי השליטה, שהינה מידתית וסבירה לדעת החברה, נועדה להגדיל ככל הניתן את מספר העובדים ששבו מחל"ת לעבודה. החברה רואה בעובדיה נכס מרכזי, וסבורה כי בעת הזו מוטלת עליה חובה מיוחדת לנסות ולשמור על פרנסתם של כמה שיותר מעובדיה.

כמו כן, החברה מצויה בתהליך של בחינה והקטנת עלויות בכל הקשור להתקשרויות שלה עם ספקים (שאינם ביטוחיים) ועם נותני שירותים נוספים.

ה. השפעות נוספות על תוצאות החברה

בהתאם לכללי החשבונאות ובהתאם למכתב רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון מיום 19 באפריל 2020, וכן בהתאם לנהלי החברה בעניין חישוב שווי נכסים לא סחירים, בחנה הקבוצה את השווי של נכסים לא סחירים אשר התגבשו בהם סממנים מובהקים לירידת ערך מהותית וזאת תוך הפעלת שיקול דעת מקצועי נאות. בחינת ירידת הערך כללה, בין היתר, ביצוע בחינה של נכסי הנדל"ן בארץ של הקבוצה לרבות הסתמכות על חוות דעת שנתקבלו ממעריכי שווי חיצוניים לעניין שיעור ההיוון והנחות העבודה שעמדו בבסיס הערכות השווי. כמו כן, נערכה בחינה ביחס להשקעות פיננסיות אחרות, לרבות קרנות השקעה ונדל"ן בחו"ל, בהתבסס על המידע העדכני ביותר שברשות החברה לרבות קבלת התייחסויות ממנהלי הנכסים והקרנות לקיומה של אינדיקציה לירידת ערך. בעקבות הבחינה כאמור רשמה החברה בתקופת הדוח ירידת ערך בגין נכסים לא סחירים בנוסטרו בסך של כ-80 מיליוני ש"ח לפני מס ובגין פוליסות משתתפות ברווחים בסך של כ-160 מיליוני ש"ח לפני מס.

כמו כן, בחנה החברה את הצורך בעדכון בחינת ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים לרבות מוניטין. עדכון בחינת ירידת הערך בטרם חלוף שנה ממועד הבחינה הקודמת, נדרש באותם פעילויות בהם מתקיימים סממנים לירידת ערך בעקבות השלכות משבר הקורונה. לאחר בחינת סממנים אלו ובחינת סכומים ברי השבה במידת הצורך, נמצא כי הסכום בר השבה של פעילויות הפנסיה, הגמל וההשתלמות, ועסקי ביטוח משכנתאות, גבוה מערכם בספרים ואין צורך בירידת ערך.

לגבי יתרות רכוש קבוע והוצאות רכישה נדחות (DAC), הבחינה שערכה הקבוצה העלתה שלא קיימים סממנים לירידת ערך כמפורט לעיל.

ו. סיכוני סייבר

כפי שצוין לעיל, משבר הקורונה הביא להרחבה משמעותית של עבודת עובדים מבתיים ושינוי תרבותי שהביא עמו אתגרי אבטחת מידע. העבודה מהבית נעשתה באמצעות מערכת מאובטחת שחייבה הפעלת מנגנוני בקרה בהיקף רחב. תוך כדי התארגנות החברה לשינויים כאמור, חלה עלייה בהיקף מתקפות הסייבר שחייבה התמודדות בזמן אמת במציאות מורכבת מבחינת זמינות כ"א. כחלק מההיערכות הכוללת של החברה, ננקטו צעדים משמעותיים למיגון החברה הן בהיבטי תשתית והן בהיבט איומי הסייבר הרבים שאפיינו את התקופה הזו. לאורך כל התקופה, החברה קיבלה עדכונים שוטפים ממקורות מודיעיניים וכן מרשות הסייבר בדגש על מתקפות phishing, ביצוע בדיקות מקיפות של חוסן הסייבר הארגוני, כל זאת בהתחשב באיומים המשתנים, תוך ביצוע פעולות אקטיביות בתשתיות ההגנה של החברה. החברה תגברה את צוותי מערך הסייבר לטובת מתן מענה מהיר לפניית של עובדים, ספקים ולקוחות. בנוסף, תוגבר מערך הבקרה והתחקור לטובת איתור ניסיונות חשודים לביצוע חיבור מרחוק לרשת החברה וניסיונות לדלף מידע. במקביל המשיכה החברה בהגברת מודעות העובדים והסוכנים של החברה לאיומי הסייבר הרלוונטיים לתקופת משבר הקורונה.

ז. תביעות ייצוגיות

על רקע ההגבלות על פעילות המשק שהוטלו בעקבות משבר הקורונה, הוגשו, לאחר תקופת הדוח, ארבע תובענות ובקשות לאישורן כייצוגיות נגד הראל ביטוח ונגד חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות") בתחומי ביטוח רכב (חובה, מקיף וצד ג'), דירות ובתי עסק, וזאת בטענה כי המבוטחים בענפי ביטוח אלו זכאים, כביכול, להשבה של דמי ביטוח, אשר שולמו על ידיהם, לכאורה, ביתר, בשל הפחתה נטענת ברמת הסיכון אליה היו חשופות הנתבעות בביטוחים אלו בשל צמצום פעילות המשק. לפרטים נוספים ראו באור 7 לדוחות הכספיים. החברה סבורה כי בניגוד לנטען בתביעות אלו, הוראות הדין ופוליסות הביטוח אינן מחייבות השבה של דמי ביטוח כפי שמתבקש במסגרת תביעות אלו.

ח. נזילות ומקורות מימון

ראו סעיף 2.7.2 להלן.

2.1.2 יישום למפרע של חוזר הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון ("הממונה") בעניין בדיקת נאותות העתודה (LAT)

ביום 29 במרץ 2020 פורסם חוזר ביטוח 2020-1-5, שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות – בדיקת נאותות העתודה (LAT) ("החוזר"). בהתאם לחוזר שונתה רמת ההקבצה באופן שניתן לחשב את ה-LAT ברמת כל מגזר ביטוח חיים ביחד. בהתאם לחוזר תחום הסייעוד ימשיך ויחושב בנפרד. הוראות החוזר נכנסו לתוקף ברבעון הראשון של 2020 בדרך של יישום למפרע. יודגש כי כלל השפעות החוזר קיבלו ביטוי בענף ביטוח חיים ולא הייתה לחוזר השפעה על מגזרי הפעילות והענפים האחרים של הקבוצה. ההשפעה של היישום למפרע על תוצאות הרבעון המקביל אשתקד ועל תוצאות שנת 2019 הינה גידול ברווח הכולל בענף ביטוח חיים בסך של כ-55 מיליוני ש"ח לפני מס (כ-36 מיליוני ש"ח לאחר מס), ובסך של כ-329 מיליוני ש"ח לפני מס (כ-218 מיליוני ש"ח לאחר מס), בהתאמה. ההשפעה של היישום למפרע על יתרת העודפים ליום 1 בינואר 2020 הינה גידול בסך של כ-464 מיליוני ש"ח לאחר מס. לפירוט נוסף – ראה באור 2'ג' בדוחות הכספיים.

2.1.3 שינוי מבנה - מיזוג סטנדרד לחברה

לעניין אישור המיזוג אשר במסגרתו יועברו מלוא החזקותיה של הראל השקעות בסטנדרד לחברה כנגד הקצאת מניות החברה להראל השקעות - ראה באור 10 בדוחות הכספיים.

2.1.4 פרסום תשקיף מדף של הראל הנפקות

לעניין פרסום תשקיף מדף של הראל הנפקות בחודש פברואר 2020 - ראה באור 9 בדוחות הכספיים.

2.2 שינויים מהותיים בעסקי החברה ואירועים לאחר תקופת הדוח

2.2.1 שינוי מבנה - הראל פנסיה וגמל

לעניין השלמת השינוי המבני אשר במסגרתו הועברו זכויות החברה בתיקי הלקוחות והמוניטין של פעילות הגמל, להראל פנסיה וגמל, ומיד לאחר מכן הועברו מלוא החזקותיה של החברה בהראל פנסיה וגמל להראל השקעות - ראה באור 10 בדוחות הכספיים.

2.2.2 השפעות התפשטות נגיף הקורונה על פעילותה של החברה

לעניין השפעות התפשטות נגיף הקורונה על פעילותה של החברה – ראה סעיף 2.1.1 לעיל.

2.2.3 השקעה בקרן תש"י 4

לעניין השקעה של החברה בקרן תש"י 4 – ראה באור 10 בדוחות הכספיים.

2.2.4 התקשרות החברה בהסכם עם הכשרה חברה לביטוח בע"מ

לעניין התקשרות החברה בהסכם עם הכשרה חברה לביטוח בע"מ – ראה באור 10 בדוחות הכספיים.

2.2.5 פדיון מוקדם מלא של אגרות חוב (סדרה ד') של הראל הנפקות

לעניין פדיון מוקדם מלא לאגרות החוב (סדרה ד') שהונפקו על ידי הראל הנפקות - ראה באור 6' בדוחות הכספיים.

2.2.6 ירידת עקום הריבית

בתקופה שלאחר מועד הדיווח ועד בסמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, חלה ירידה של עקום הריבית דבר שעשוי לגרום לגידול נוסף בהתחייבויות הביטוחיות. מנגד, המשך ירידה של עקום הריבית עשויה להשפיע לחיוב על שוויים של הנכסים הפיננסיים באופן שעשוי להפחית את ההשפעה האמורה לעיל. בנוסף, יישום טיוטת חוזר שפורסמה ביום 18 במאי 2020, שעניינה עדכון הוראות החוזר המאוחד - הקצאת נכסים שאינם בשווי הוגן בעת חישוב בדיקות נאותות העתודה (LAT), ויישום חוזר שפורסם ביום 7 ביוני 2020, שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות – פרמיית אי נזילות (ראה גם סעיפים 2.4.1.1.1 ו-2.4.1.2.1 להלן) וחוזרים נוספים, ככל שיתפרסמו, עשויים להפחית את ההשפעה האמורה לעיל. יש לציין כי המידע המתואר לעיל אינו מהווה הערכה לגבי תוצאותיה הכספיות הצפויות של החברה. מידע זה הינו חלקי בלבד ואינו כולל מרכיבים אחרים של רווחים או הפסדים מהשקעות והשפעות נוספות.

2.3 התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של הקבוצה

תוצאות הפעילות של הקבוצה מושפעות באופן מהותי מהתשואות המושגות בשוק ההון ומהמצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם. להלן התייחסות לגורמים המרכזיים בסביבה המקרו-כלכלית, אשר משפיעים על פעילות הקבוצה:

2.3.1 כללי

התפרצות נגיף הקורונה במהלך הרבעון הראשון של 2020 והתפשטותו בעולם גרמה לצעדים מרחיקי לכת של מרבית הממשלות בעולם שהגבילו את פעילות הכלכלה וגרמו למיתון מיידי. קשה עדיין לאמוד את עוצמת הפגיעה הכלכלית אך התוצר העולמי צפוי להתכווץ בשנת 2020 בשיעור חריג וצפויה גם ירידה חדה מאוד בסחר העולמי, אך טווח התחזיות הוא רחב למדי. קרן המטבע הבינלאומית צופה שהתוצר העולמי השנה יתכווץ ב-3% והתוצר של המדינות המפותחות ב-6.1%, כך זו תהיה השנה

הגרועה ביותר מאז שנות השלושים של המאה הקודמת.

בסין, התוצר התכווץ ב-6.8% ברבעון הראשון מול הרבעון המקביל בשנה הקודמת, ירידה ראשונה מאז שנות השבעים.

התפשטות המשבר הביאה לתגובת מדיניות חדה של הבנקים המרכזיים והממשלות. מרבית הבנקים המרכזיים הפחיתו את הריביות בחדות ונקטו במגוון צעדי הרחבה והספקת נזילות לשווקים. הממשלות הכריזו על תכניות רחבות היקף להרחבת ההוצאה הציבורית, פיצוי הנפגעים מהמשבר והעמדת אשראי למגזר העסקי. ההאטה בפעילות הכלכלית הביאה לירידה חדה במחירי הסחורות, ומחיר הנפט צנח בעשרות אחוזים, גם על רקע חוסר הסכמה בין יצרניות הנפט העיקריות לגבי קיצוץ בתפוקה.

2.3.2 התפתחויות במשק הישראלי

משבר הקורונה קטע את מגמת הצמיחה ובחודש מרץ 2020 המשק עבר להתכווצות, כאשר כמיליון עובדים תבעו דמי אבטלה במהלך מרץ. ע"פ הלמ"ס שיעור האבטלה ברבעון הראשון ירד ל-3.5%, אך חשוב לציין כי על פי ההגדרות רוב מוחלט של העובדים שהוצאו לחופשה כפויה ללא תשלום במהלך מרץ נחשבים כמועסקים הנעדרים זמנית מעבודתם.

על פי התחזית של בנק ישראל התוצר צפוי להתכווץ בשיעור של 5.3% בשנת 2020, בהנחה שלא תהיה החמרה נוספת במגבלות, ושעיקרן יוסרו בהדרגה עד לסוף חודש יוני 2020.

ע"פ האומדן הראשוני התוצר התכווץ בשיעור שנתי של 7.1% ברבעון הראשון של 2020, הירידה הרבעונית החדה ביותר מאז שנות השמונים.

2.3.3 שוק המניות

ברבעון הראשון של 2020 נרשמו ירידות יוצאות דופן בשווקי המניות במשקים העיקריים (בעיקר בחודש מרץ 2020) עם ירידות של כ-30%, ולאחר מכן נרשם קיזוז חלק מהירידה על רקע צעדי ההרחבה של הבנקים המרכזיים והממשלות. התשוואות בשווקי האג"ח הממשלתיים והקונצרניים היו תנודתיות ביותר וחלה עלייה חדה במרווחי הסיכון.

במהלך הרבעון הראשון מדד MSCI העולמי ירד ב-21% והמדד המקביל של השווקים המתעוררים ירד ב-24%. בישראל, מדד ת"א-125 ומדד ת"א-35 ירדו ב-21%.

מחזור המסחר היומי הממוצע במניות עלה משמעותית ברבעון הראשון (בעיקר בחודש מרץ) ועמד על כ-2.2 מיליארדי ש"ח, עלייה של 91% בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד.

2.3.4 שוק איגרות החוב

במהלך הרבעון הראשון של 2020 מדד אג"ח הכללי ירד ב-4.5%, מדד אג"ח הממשלתיות ירד ב-1.9% ומדד אג"ח הקונצרניות ירד ב-8.2%. הירידות במדדי אג"ח היו משמעותיות יותר עד להודעת בנק ישראל במהלך חודש מרץ על תחילת רכישת אג"ח ממשלתי בשוק המשני.

מחזור המסחר היומי הממוצע באג"ח עלה משמעותית ברבעון הראשון (בעיקר בחודש מרץ) ועמד על 5 מיליארדי ש"ח, עלייה של 42% בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד.

2.3.5 קרנות נאמנות

במהלך הרבעון הראשון של 2020 נרשמו פדיונות נטו משמעותיים של כ-39.3 מיליארדי ש"ח בענף קרנות הנאמנות. כ-26.3 מיליארדי ש"ח פדיונות נטו בקרנות הנאמנות המתמחות באג"ח, ואף פדיונות של כ-5.3 מיליארדי ש"ח בקרנות הנאמנות הכספיות.

2.3.6 קרנות סל
במהלך הרבעון הראשון של 2020 נרשמו פדיונות נטו של כ-7.4 מיליארדי ש"ח בקרנות הסל, בעיקר בקרנות הסל המתמחות במניות חו"ל (כ-6.8 מיליארדי ש"ח).

2.3.7 שוק המט"ח
במהלך הרבעון הראשון של 2020 השקל התחזק ב-0.8% מול סל המטבעות של בנק ישראל, 3.2% פיחות מול הדולר, 0.6% פיחות מול האירו, ו-3.5% ייסוף מול הפאונד.

במהלך חודש מרץ 2020 נרשם פיחות חד בשקל שהגיע ב-18 במרץ לשיא (12% פיחות בדולר/שקל מתחילת השנה) בשל לחצים לנזילות דולרית. ההכרזה של בנק ישראל להזרמת דולרים למערכת הבנקאית דרך מכרזי ההחלף תרמו לקיזוז מהיר של חלק מהפיחות בשקל.

2.3.8 אינפלציה
על פי המדד האחרון הידוע, מדד המחירים לצרכן ירד ב-0.5% במהלך הרבעון הראשון של 2020 (דצמבר 2019-פברואר 2020) והאינפלציה ב-12 החודשים האחרונים עד פברואר עמדה על 0.1% בלבד, מתחת ליעד האינפלציה. במהלך הרבעון הראשון של 2020 סעיף הדירור היה התורם העיקרי לעלייה במחירים, כאשר סעיפי ההלבשה, ההנעלה, התחבורה והתקשורת היו התורמים העיקריים לירידה במחירים.

2.3.9 ריבית בנק ישראל
ריבית בנק ישראל נותרה ללא שינוי על 0.25% במהלך הרבעון הראשון של 2020. במהלך חודש מרץ 2020 בנק ישראל החל בצעדים מוניטריים מרחיבים על רקע מגפת הקורונה: הכרזה על תחילת רכישת אג"ח ממשלתי בשוק המשני במטרה להקל על תנאי האשראי עד היקף של 50 מיליארדי ש"ח, תחילת ביצוע עסקאות repo מול המוסדות הפיננסים והרחבת היקף הפעילות בעסקות החלף דולר/שקל מול המערכת הבנקאית המקומית במטרה למתן את הלחצים הגבוהים לנזילות דולרית עד ל-15 מיליארדי דולר.

2.3.10 אירועים לאחר תאריך הדוח
בנק ישראל הפחית את הריבית ל-0.1%. בנוסף, בנק ישראל יספק הלוואות לבנקים בריבית אטרקטיבית ל-3 שנים, רק בתנאי שהכסף ישמש לאשראי לעסקים קטנים וזעירים, ובמסגרת עסקאות ה-repo שהחל הבנק מול הגופים הפיננסים, ניתן יהיה להשתמש כבטוחה גם באג"ח קונצרניות.

2.4 חקיקה והסדרה בתחומי פעילות החברה

להלן יתוארו שינויים מהותיים בחקיקה והסדרה בקשר עם תחומי הפעילות של החברה, מאז הדוח התקופתי:

2.4.1 כללי

2.4.1.1 חוזרים

2.4.1.1.1 ביום 7 ביוני 2020 פרסם הממונה חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - פרמיית אי נזילות, לפיו יש להוסיף לריבית חסרת סיכון המשמשת בחישוב בדיקת נאותות העתודות פרמיית אי נזילות בשיעורים שונים. החוזר קובע שיעור פרטני לפרמיית אי נזילות, שישמש בעת חישוב בדיקת נאותות העתודות עבור פוליסות ביטוח סיעודי פרט, וביטוחי רכב חובה וחבויות.

2.4.1.1.2 במהלך החודשים מרץ ואפריל 2020 פרסם הממונה מספר חוזרים וטיטות חוזרים שמטרתם לאפשר הקלות רגולציה לתקופה זו, של התפשטות נגיף הקורונה, ובכלל זה, התאמת יישום

הוראות רגולציה באופן שיקל על החברות והמבוטחים ליישמן בהתאם לנדרש בהתמודדות עם מגבלות התנועה והפעילות בתקופה זו. בכלל זה פורסמו, בין היתר, טיוטה המציעה להמשיך בניכוי כיסוי ביטוחי אף לאחר תום תקופת ההפקדות, זאת אלא אם הורה העמית אחרת, ולפי העניין אף ללא התייחסות להפחתה בשכרו, וכן חוזרים הקובעים אפשרות לניכוי עמלת ניהול חיצוני בשל השקעה בקרנות סל המוחזקות למסחר; אפשרות להשבתת פוליסות ביטוח כללי, לפי בקשת המבוטח או לחידוש כיסוי ביטוחי כאמור בטרם קבלת הסכמתו של המבוטח; הקלות בהמצאת אישורי חיים על ידי עמיתים; הקלות ביחס להוראות שונות בדבר אופן עבודת הדירקטוריון; אפשרות להגדלת שיעור ההלוואות למבוטחים מערך הפדיון של המבוטח; הרחבת טווח הסטייה ממדיניות השקעה שחריגה ממנו תחשב כשינוי במדיניות ההשקעה; גמישות ביחס למתכונת ולהיקף האנליזה הכלכלית הנדרשת טרם רכישה בשוק המשני של אגרת חוב ודחיית המועד בו יש לעדכן אנליזות קיימות הצפויות; גמישות בקביעת מדיניות חלופית ביחס לרכישת אגרות חוב בשוק המשני; דחיית מועדי יישום חוזרים שונים המצריכים, בין היתר, היערכות מיכונית, דחיית מועדי העברות מידע ודיווחים שונים לממונה, לרבות הארכת פרק הזמן לדיווח אודות חריגה משיעורי השקעה, וכן דחיית מועד פרסום ודיווח דוחות תקופתיים לרבעון הראשון של שנת 2020, של קרן פנסיה, חברה מנהלת וחברת ביטוח.

2.4.1.1.3 ביום 2 באפריל 2020 פרסם הממונה חוזר שעניינו תיקון החוזר המאוחד - פרק 4 בחלק 2 לשער 5 "ניהול נכסי השקעה", הקובע תנאים בהם יהיה רשאי משקיע מוסדי שהפך לשולט בתאגיד לווה או למחזיק של מעל ל-20 אחוזים מאמצעי השליטה של תאגיד לווה, עקב קבלת אמצעי שליטה בתאגיד לווה במסגרת הסדר חוב, להמשיך ולשלוט או להחזיק בתאגיד הלווה בשיעור כאמור, וכן קובע הוראת שעה לפיה משקיע מוסדי רשאי לנכות עמלת ניהול חיצוני, בתנאים הקבועים בחוזר, בשל השקעה בקרנות סל המוחזקות למסחר שרכוש מיום פרסום החוזר ועד ליום 30 ביוני 2020, עד לא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2020.

2.4.1.1.4 ביום 29 במרץ 2020 פרסם הממונה חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - בדיקת נאותות העתודה (LAT), המעדכן את אופן חלוקת מוצרי הביטוח השונים לצורך חישוב ה-LAT תוך התאמה נקודתית לאופן שבו מתבצעת בדיקת החישוב בישראל, וקובע כי בדיקת ה-LAT תחושב תוך קיבוץ כל מוצרי ביטוח חיים יחד, כאשר תחום הסיעוד ימשיך ויחושב בנפרד. בדבר השפעת החוזר ראה סעיף 2.1.2 לעיל.

2.4.1.1.5 ביום 8 במרץ 2020 פרסם הממונה חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - הנחת ריבית, הקובע כי לצורך חישוב הנחת הריבית והתשואה בהתבסס על עקום הריבית חסרת הסיכון לתאריך הדיווח, כנדרש, חברת ביטוח תשתמש החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019, בעקום המבוסס על עקומי ריביות מבוססי תשואות לפדיון של אג"ח ממשלת ישראל סחירות, שמפורסמים על ידי החברה הזוכה במכרז לציטוט מחירים וזאת עד לשנה ה-25, ומשנה זו ואילך, יקבעו עקומי הריבית על פי אקסטרפולציה בהתאם לשיטת Smith-Wilson עד לשיעור הריבית העתידית האחרונה Ultimate Forward Rate שתקבע על 60 שנה. מנקודה זו הריבית העתידית תהיה קבועה. ראה באור ג'1ט' בדוחות הכספיים לשנת 2019.

2.4.1.1.6 ביום 13 בינואר 2020 פרסם חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין עסקה בין צדדים קשורים, המעדכן את הוראות פרק 4 בחלק 2 של שער 5 - ניהול נכסי השקעה ומאפשר, בכפוף לתנאים מסוימים, ביצוע עסקאות לרכישה ומכירה של נכס לא סחיר בין משקיעים מוסדיים המנויים על אותה קבוצת משקיעים, ובלבד שהעסקה היא לטובת כל המשקיעים המוסדיים הנמנים על אותה קבוצה.

2.4.1.2 טיוטת חוזרים

2.4.1.2.1 ביום 18 במאי 2020 פרסם הממונה טיוטה שעניינה עדכון הוראות החוזר המאוחד - הקצאת נכסים שאינם בשווי הוגן בעת חישוב בדיקת נאותות העתודה (LAT), אשר מטרתה לספק הבהרות באשר לאופן היישום של ההוראות הנוגעות לזכאותה של חברת ביטוח להתייחס לפער שבין העלות המופחתת לבין השווי ההוגן של נכסים שאינם רשומים בדוח על המצב הכספי בשווי הוגן, למעט אגרות חוב מיועדות, בעת בדיקת נאותות העתודה ("UGL").

2.4.1.2.2 ביום 23 באפריל 2020 פרסם הממונה טיוטת חוזר שנייה שעניינה תיקון החוזר המאוחד לעניין הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II, בהמשך למכתב שפרסם ביום 16 בפברואר 2020 - ראה סעיף 2.4.1.3.7, המציעה לקבוע הוראות מעבר בדומה למתכונת שנקבעה בדירקטיבה האירופאית, ולאפשר פריסה הדרגתית, בכפוף לקבלת אישור הממונה, עד שנת 2032 של הגידול בעתודות בגין מוצרי ביטוח ארוכי טווח אשר נמכרו בעבר, כאשר הממונה רשאי להגביל את אישורו לפריסה כאמור, לפי נוסחה שיקבע, וכן לעדכן את הוראות החוזר על בסיס שינויים שנעשו באירופה מאז כניסתן לתוקף של הדירקטיבה וההוראות הנלוות לה, ואשר רלוונטיים לשוק המקומי.

2.4.1.3 הנחיות והבהרות

2.4.1.3.1 ביום 7 ביוני 2020 פרסם הממונה מפת דרכים לאימוץ תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 (IFRS) – חוזי ביטוח ("התקן"), הקובעת כי מועד היישום לראשונה של התקן בישראל יחול החל מהתקופות הרבעוניות והשנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2023, וכן קובעת את צעדי ההיערכות ולוחות הזמנים המרכזיים שמטרתם להבטיח את היערכותן של חברות הביטוח בישראל ליישום התקן באופן נאות, בין היתר, בנוגע להתאמת מערכות המידע ותפעולן, ניהול הפרויקט ותיעודו, גיבוש מדיניות חשבונאית, ביצוע מבדקים כמותיים ואופן הגילוי הנדרש לציבור. לפרטים נוספים - ראה באור 3יט3 לדוחות הכספיים לשנת 2019.

2.4.1.3.2 ביום 23 באפריל 2020 פרסם הממונה מסמך בנושא "מתווה דגל" – אספקת נזילות לחברות סולבנטיות עקב השלכות מגיפת הקורונה: עקרונות מנחים מוצעים למתווה החלפה ודחייה זמנית של לוחות סילוקין של הלוואות ואגרות חוב, שהועמדו על ידי גופים מוסדיים בנסיבות אלה, אשר תכליתו להצביע על חשיבות הדיאלוג בין גופים מוסדיים לבין לווים סולבנטיים שנקלעו לקשיי נזילות זמניים, להציג "מסלול ירוק" לביצוע התאמות חוב בהתאם ולהציע עקרונות מנחים לגיבוש מתווה החלפה ודחייה זמנית של לוחות סילוקין של הלוואות ואגרות חוב, פרטיות או רשומות למסחר, אשר הועמדו על ידי תיקי ציבור החוסכים ותיקי הנוסטרו המנוהלים על ידי הגופים המוסדיים שבפיקוחה של רשות שוק ההון, כל זאת לצד חובות גוף מוסדי המגבש מתווה כאמור.

2.4.1.3.3 ביום 16 באפריל 2020 פרסם הממונה מכתב למנהלי חברות הביטוח שעניינו עקרונות לחישוב ניכוי לתקופת הפריסה במשטר כושר פירעון כלכלי מבוסס סולבנסי II – טיוטה" המציע עקרונות לחישוב הניכוי בתקופת הפריסה אשר יישקלו על ידי הממונה בבחינת בקשתה של חברת ביטוח לאישור הכללת הניכוי בתקופת הפריסה בחישוב עתודות הביטוח, כפי שמוצע לאפשר לחברות הביטוח בטיטת החוזר השנייה- ראה סעיף 2.4.1.2.3 ("הבקשה"), וכן הוראות נלוות להתנהלות חברת ביטוח שבקשתה אושרה על ידי הממונה.

2.4.1.3.4 ביום 6 באפריל 2020 פרסם הממונה עמדה שעניינה מדיניות למתן היתר להחזקת אמצעי שליטה בגוף מוסדי לגופים המנהלים כספי לקוחות, המתקנת את המדיניות למתן היתר להחזקת אמצעי שליטה בגוף מוסדי בלא שולט לגופים המנהלים כספי לקוחות (שה. 2019-8386), כך שתחול לגבי החזקה בגוף מוסדי ללא אבחנה אם הינו גוף מוסדי בלא שולט או שהינו גוף מוסדי עם בעל שליטה, בין היתר, כך שהקביעה שרף שיעור החזקה של מקבל היתר

החזקה לא יעלה על 7.5% מאמצעי השליטה בגוף מוסדי יחול גם על מקבל היתר החזקה בגוף מוסדי עם בעל שליטה, במישרין ובעקיפין, בכפוף לקבלת היתר החזקה מהממונה על רשות שוק ההון.

2.4.1.3.5 ביום 2 באפריל 2020 פרסם הממונה הוראה שעניינה הוראת שעה: הודעת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון על אישור השקעות במקרים מיוחדים, הקובעת כי גוף מוסדי אשר השקיע באיגרות חוב סחירות שאינן איגרות חוב של מדינת ישראל או בניירות ערך מסחריים סחירים של מנפיק, עד 25 אחוזים מערכן הנקוב הכולל של איגרות החוב באותה סדרה או של ניירות ערך מסחריים סחירים באותה סדרה, יהיה רשאי להשקיע 24 אחוזים נוספים מערכן הנקוב הכולל של איגרות החוב, ובלבד שההשקעה תיעשה מכספי המשקיע המוסדי, והכל עד ליום 30 בספטמבר 2020 או עד למועד פקיעתן של תקנות שעת חירום (הגבלת מספר העובדים במקום עבודה לשם צמצום התפשטות נגיף הקורונה החדש), התש"ף-2020 או כל חיקוק אחר שיבוא במקומו, המוקדם מבניהם.

2.4.1.3.6 ביום 17 במרץ 2020 פרסם הממונה מכתב למנהלי הגופים המוסדיים שעניינו משבר נגיף קורונה- הכרזת הממונה על שוק ההון למעבר הגופים המוסדיים לעבודה במתכונת מצומצמת, לפיו על גוף מוסדי לפעול, החל מיום 18 במרץ 2020, לפי הוראות חוזר גופים מוסדיים-2013-9-11 "המשכיות עסקית בגופים מוסדיים", תוך יישום מס' דגשים, ביניהם, הקצאת משאבים מתאימים על מנת להמשיך ולתת שירות ללקוחות בתהליכים חיוניים; חיזוק היכולות למתן שירותים דיגיטליים וטלפוניים; אפשרות לצמצום קבלת הקהל אלא לשירותים חיוניים ושאינם ניתנים לביצוע בערוצים דיגיטליים וטלפוניים; נקיטה באמצעים לצמצום הסיכון להידבקות לקוחות ועובדים והרחבת עבודת עובדים חיוניים מרחוק תוך ניהול הסיכונים הכרוכים בכך.

2.4.1.3.7 ביום 16 בפברואר 2020 פרסם הממונה מכתב למנהלי חברות הביטוח שעניינו טיטות מתווה ליישום הוראות סולבנסי II במתכונת האירופית, לפיו בכוונת רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון לפעול להתאמת משטר כושר הפירעון הכלכלי בישראל לדירקטיבת "Solvency II" ועדכוניה. המכתב מפרט את הפעולות העיקריות שהרשות מציעה לבצע לצורך כך, לרבות, גיבוש מסגרת ליישום הוראות לעניין פריסה הדרגתית של הגידול בעתודות הביטוח וכן הוראות מוצעות לעניין דיווחי חברות הביטוח בעניין משטר כושר פירעון כלכלי הנדרשים בתקופה הקרובה.

2.4.2 תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

2.4.2.1 הוראות דין

2.4.2.1.1 ביום 28 בנובמבר 2019 פורסמה טיטות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) (הוראת שעה), התש"ף-2019, המציעה להאריך עד סוף שנת 2021 את תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) (תיקון והוראת שעה), התשע"ח-2018, שבמסגרתן הוארכה עד סוף שנת 2019 הוראת השעה המגדירה סוגים נוספים של הוצאות כהוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות בנכסי קופת גמל וקובעת להוצאות ישירות מסוימות תקרה של 0.25% מסך השווי המשוער של נכסי המשקיע המוסדי ("הוראת השעה").

ביום 2 בינואר 2020 פרסמה רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון מכתב הבהרה כי בהתאם להוראות סעיף 38 לחוק יסוד: הכנסת, הוראת השעה תעמוד בתוקפה עד תום שלושה חודשים מיום התכנסות הכנסת ה-23.

2.4.2.2 טיוטת חוזר

ביום 25 בפברואר 2020 פרסם הממונה טיוטת חוזר שעניינה יישוב תביעות אובדן כושר עבודה, המציעה לקבוע הוראות שמטרתן להסדיר את הליך יישוב תביעות אובדן כושר עבודה בחברות הביטוח. במסגרת הטיוטה מוצע לקבוע, בין היתר, הגבלה על המסמכים שניתן לדרוש ממבוטח; מינוי נציג שירות אישי למבוטח; קיצור לוחות הזמנים לטיפול בתביעה; הוראות לעניין מתן חוות דעת על ידי רופא החברה; קביעת שתי ערכאות ערעור חיצוניות למבוטח על החלטת החברה והוראות לעניין רשימת ספקי שירות הייעוץ הרפואי.

2.4.3 תחום ביטוח בריאות

2.4.3.1 חוזר

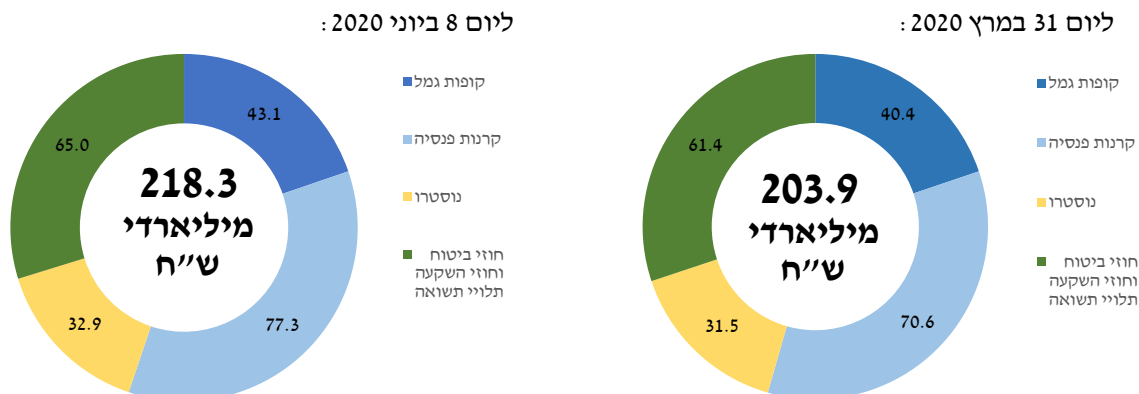
ביום 7 ביוני 2020 פרסם הממונה חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד - שער 6 חלק 3 פרקים 2, 3 ו-4 – ביטוח תאונות אישיות, הקובע הוראות שמטרתן להסדיר את ענף תאונות אישיות. במסגרת החוזר נקבע, בין היתר, כי למעט חריגים, שיווק כיסוי בגין תאונה יימכר בפוליסה ייעודית לתאונות אישיות בלבד, אשר תכלול רובד בסיסי של כלל הכיסויים (מוות, נכות צמיתה, שברים וכוויות, ימי אשפוז וימי מחלה); הגדרה אחידה ל"תאונה"; תקופת ביטוח שלא תעלה על שנתיים; הוראות מעבר אודות אופן הצירוף לפוליסה, ובהן דרישה לאישור ספציפי נוסף לאחר תום שיחת המכירה; שיווק הפוליסה ישירות על ידי חברת ביטוח או בעל רישיון בלבד, ושלא אגב מכירת ביטוח אחר או פעולה אחרת, למעט שיווקה כהרחבה למכירת פוליסת ביטוח חיים, וכי לצורך יישוב תביעת נכות בפוליסה, חוות דעת מטעם המוסד לביטוח לאומי הקובעת נכות, תהא חוות הדעת הקובעת אלא אם בדיקת רופא מומחה מטעם החברה תסתור את ממצאה.

2.4.3.2 טיוטת חוזר

ביום 24 בפברואר 2020 פרסם הממונה טיוטת הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים)(תיקון), התש"פ-2020, המציעה לתקן את הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים), התשע"ו-2015 ומציעה לקבוע, בין היתר, אפשרות לשיווק רבדים נוספים, רובד שני או שלישי ("רובד מורחב"), בפוליסות ביטוח הסיעוד הקבוצתיות לחברי קופות החולים אשר יקנו סכומי תגמולי ביטוח נוספים המתבססים על גילו של המבוטח במועד הצטרפותו לרובד המורחב ויאריכו את תקופת הזכאות לתגמולי ביטוח למשך 96 חודשים או לכל החיים, לפי העניין.

2.5 תמצית נתונים מהדוחות הכספיים המאוחדים של הראל ביטוח

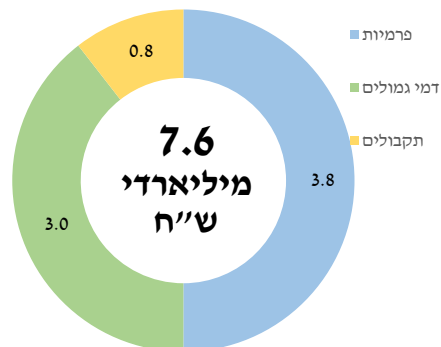
נכסים מנוהלים בקבוצה:

סך הנכסים המנוהלים בקופות הגמל, קרנות הפנסיה, קרנות הנאמנות ותיקי הלקוחות, אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה

נתוני פרמיות שהורווחו ברוטו, דמי גמולים ותקבולים בגין חוזי השקעה:

תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף הפרמיות, אלא נזקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. בתקופת הדוח הסתכמו התקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות חוזי השקעה בכ- 804 מיליוני ש"ח, לעומת כ-795 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.5.1 רווח (הפסד) כולל לפי מגזרים (מיליוני ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	שינוי ב- %	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ		הערות	
		2019	2020		
2019	-	161*	(124)	א	מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
					ביטוח חיים
	(75)	12	3	ב	פנסיה
	(57)	14	6	ב	גמל
489	-	187	(115)		סך הכל מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
					מגזר ביטוח כללי
	-	14	(31)	ג	רכב חובה
	(67)	51	17	ד	רכב רכוש
	(48)	23	12	ד	ענפי רכוש ואחרים
	-	(30)	(78)	ג	ענפי חבויות אחרים
	-	19	(5)		ביטוח משכנתאות
542	-	77	(85)		סך הכל מגזר ביטוח כללי
(284)	-	102	(358)	ה	מגזר ביטוח בריאות
411	-	139	(329)		לא מיוחס למגזרי פעילות
1,158	-	505	(887)		סך הכל לפני מס
333	-	163	(314)		הוצאות (הטבת) מס
825	-	342	(573)		סך הכל רווח (הפסד) כולל אחר לאחר מס
*16%		*28%	(44%)		תשואה להון עצמי במונחים שנתיים

* ראה סעיף 2.1.2 לעיל בדבר יישום למפרע של חוזר ביטוח.

התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מהפסדי השקעות בשוק ההון כתוצאה מהתפרצות נגיף הקורונה, לעומת רווחי השקעות בתקופה המקבילה אשתקד, משינויים בעקום הריבית חסרת הסיכון ומירידה בפער בין השווי ההוגן והערך בספרים של הנכסים הלא סחירים.

ליתר פרוט בקשר עם השפעות מיוחדות על הרווח (ההפסד) ראה טבלה שבסעיף 2.5.2.

- א. ביטוח חיים - התוצאות בתקופת הדוח הושפעו בעיקר מהפסדי השקעות כפי שתואר לעיל, ומאי גביית דמי ניהול משתנים בשל תשואות שליליות של הנכסים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, מול גביית דמי ניהול משתנים בסך של כ-71 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. לפירוט נוסף ראה טבלה שבסעיף 2.5.2.
- ההכנסות מדמי ניהול קבועים בלבד הסתכמו בתקופת הדוח בכ-109 מיליוני ש"ח, לעומת הכנסות מדמי ניהול קבועים ומשתנים בסך של כ-171 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בהתאם למנגנון גביית דמי הניהול הקבוע בהסדר התחיקתי, חברת ביטוח לא תגבה דמי ניהול משתנים בגין פוליסות תלויות תשואה שנמכרו בין השנים 2003-1991 עד להשגת רווחי השקעה בגין הנכסים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, שיכסו את הפסדי ההשקעה שנצברו. נכון ליום 31 במרץ 2020, אומדן דמי הניהול שלא יגבו בשל התשואה השלילית עד להשגת תשואה חיובית מצטברת, הסתכם בסך של כ-290 מיליוני ש"ח. יצוין כי, בתקופה שלאחר מועד הדיווח ועד בסמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, בעקבות העליות שחלו בשוק ההון קטן אומדן דמי הניהול שלא יגבו כאמור והוא הסתכם בסך של כ-78 מיליוני ש"ח.
- ב. פנסיה וגמל - התוצאות בתקופת הדוח הושפעו בעיקר מהפסדי השקעות כפי שתואר לעיל ומשחיקה בשיעור דמי הניהול.
- ג. ענפי רכב חובה וחבויות - התוצאות בתקופת הדוח הושפעו בעיקר מהפסדי השקעות כפי שתואר לעיל ומקיטון בהתחייבויות הביטוחיות כתוצאה מעליה של עקום הריבית חסרת הסיכון. לפירוט נוסף ראה טבלה שבסעיף 2.5.2.
- ד. ענף רכב רכוש, וענפי רכוש ואחרים - התוצאות בתקופת הדוח הושפעו בעיקר מהפסדי השקעות כפי שתואר לעיל ומנזקי חורף בחודשים ינואר-פברואר 2020.
- ה. מגזר בריאות - התוצאות בתקופת הדוח הושפעו בעיקר מהפסדי השקעות כפי שתואר לעיל ומגידול בהתחייבויות הביטוחיות כתוצאה משינויים של עקום הריבית חסרת הסיכון ומירידה בפער בין השווי ההוגן והערך בספרים של הנכסים הלא סחירים. לפירוט נוסף ראה טבלה שבסעיף 2.5.2.

2.5.2 השפעות מיוחדות על הרווח (ההפסד) הכולל בתקופת הדוח (מיליוני ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ		הערות	
	2019	2020		
2019	שינוי	2019	2020	
*825	(915)	*342	(573)	הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה כפי שפורסם בדוח הכספי
מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח				
				השפעות ריבית
*(120)	96	*(4)	92	א
(91)	-	-	-	ב
(27)	-	-	-	ג
מגזר ביטוח בריאות				
(926)	(168)	(13)	(181)	ד
112	-	-	-	ה
70	-	-	-	ב
מגזר ביטוח כללי				
(183)	162	(99)	63	ו
260	-	-	-	ז
(905)	90	(116)	(26)	סה"כ השפעות, לפני מס
(309)	31	(40)	(9)	השפעת המס
(596)	59	(76)	(17)	סה"כ השפעות, לאחר מס
1,421	(974)	418	(556)	סה"כ רווח (הפסד) כולל בנטרול ההשפעות המיוחדות

* ראה סעיף 2.1.2 לעיל בדבר יישום למפרע של חוזר ביטוח.

- א. התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מעדכון ריבית ההיוון המשמשת בחישוב עתודות גמלאות בתשלום, כתוצאה מכך נרשם קיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-92 מיליוני ש"ח לפני מס. בתקופה המקבילה אשתקד, נרשם גידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-4 מיליוני ש"ח, עקב עדכון ריבית ההיוון המשמשת בחישוב עתודת תביעות בתשלום אובדן כושר עבודה. בשנת 2019, נרשם גידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-120 מיליוני ש"ח, בעיקר עקב עדכון ריבית ההיוון המשמשת בחישוב עתודות גמלאות בתשלום.
- ב. תוצאות שנת 2019 הושפעו מיישום חוזר ביטוח שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח ולקרנות הפנסיה" ("החוזר"). בעקבות יישום החוזר, נרשם בשנת 2019 גידול בהתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח בסך של כ-91 מיליוני ש"ח, וקיטון בהתחייבות הביטוחיות במגזר בריאות בסך של כ-70 מיליוני ש"ח.
- ג. תוצאות שנת 2019 הושפעו מעדכון מחקר בקשר עם הנחת שיעור הביטולים לגבי מבוטחים שצפוי כי יממשו את זכאותם לקצבה. בשל העדכון האמור נרשם גידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-27 מיליוני ש"ח לפני מס.
- ד. בתקופת הדוח נרשם גידול בהתחייבויות הביטוחיות בענף סיעוד פרט בסך של כ-181 מיליוני ש"ח כתוצאה משינויים של עקום הריבית חסרת הסיכון ומירידה בפער בין השווי ההוגן והערך בספרים של הנכסים הלא סחירים. בתקופה המקבילה אשתקד ובשנת 2019 נרשם גידול בהתחייבויות הביטוחיות בענף סיעוד בסך של כ-13 מיליוני ש"ח ובסך של כ-926 מיליוני ש"ח, בהתאמה, כתוצאה מירידה של עקום הריבית חסרת הסיכון.

ה. בשנת 2019 השלימה החברה מספר מחקרים בקשר עם עלות התביעות בענף בריאות פרט בכיסוי תרופות, אמבולטורי וניתוחים. בשל העדכונים האמורים נרשם קיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-112 מיליוני ש"ח.

ו. תוצאות הדוח הושפעו מעליה של עקום הריבית חסרת הסיכון, כתוצאה מכך, נרשם קיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-63 מיליוני ש"ח לפני מס (מתוכם סך של כ-34 מיליוני ש"ח בענף רכב חובה וסך של כ-29 מיליוני ש"ח בענפי חבויות ואחרים). התוצאות בתקופה המקבילה אשתקד ובשנת 2019 הושפעו מירידה של עקום הריבית חסרת הסיכון, כתוצאה מכך נרשם גידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-99 מיליוני ש"ח (מתוכם סך של כ-33 מיליוני ש"ח בענף רכב חובה וסך של כ-66 מיליוני ש"ח בענפי חבויות ואחרים) ובסך של כ-183 מיליוני ש"ח (מתוכם סך של כ-56 מיליוני ש"ח בענף רכב חובה וסך של כ-127 מיליוני ש"ח בענפי חבויות אחרים), בהתאמה.

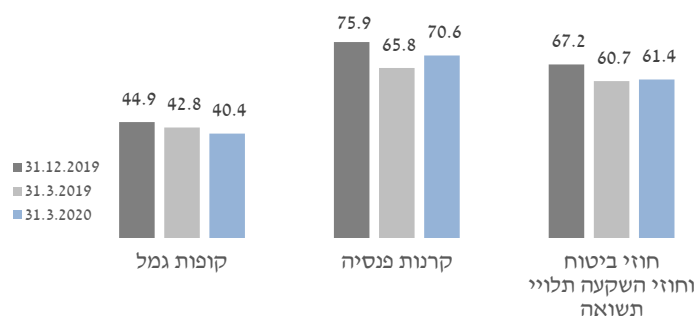
ז. תוצאות שנת 2019 הושפעו מהחלטת בית המשפט העליון ביחס לריבית ההיוון של הפיצויים בשל נזק לגוף בנזיקין. בעקבות החלטת בית המשפט נרשם קיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-260 מיליוני ש"ח (מתוכם סך של כ-158 מיליוני ש"ח בענף רכב חובה וסך של כ-102 מיליוני ש"ח בענפי חבויות אחרים).

2.6 פרטים עיקריים נוספים והשפעות עיקריות נוספות לפי מגזרים

2.6.1 נכסים מנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (מיליארדי ש"ח):

קרנות פנסיה - הקיטון בנכסים המנוהלים בתקופה נוכחית נובע בעיקר מתשואות שוק ההון

קופות גמל* - עיקר הקיטון בנכסים המנוהלים בתקופה נוכחית בעיקר מתשואות שוק ההון

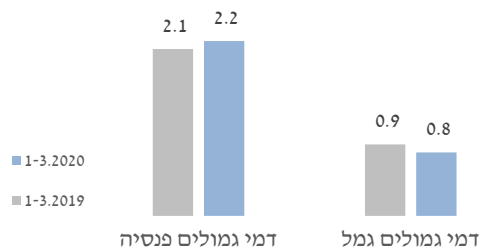
סך הנכסים המנוהלים בקופות הגמל ובקרנות הפנסיה, אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה

* קופות גמל, קרנות השתלמות, קופות מרכזיות ואישיות לפיצויים, קופת גמל לדמי מחלה וקופה לפנסיה תקציבית

2.6.2 נתוני דמי גמולים (מיליארדי ש"ח):

גמל - הנתונים המוצגים לתקופת הדוח, כוללים הפקדות חד פעמיות בסך 145 מיליוני ש"ח, בעיקר בגין תיקון 190 לפקודת מס הכנסה, לעומת הפקדות חד פעמיות בסך 260 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד

פנסיה - הגידול בדמי גמולים לעומת תקופה מקבילה אשתקד, נובע בעיקר מהצטרפות עמיתים חדשים וכן מגידול בהפקדות של לקוחות קיימים

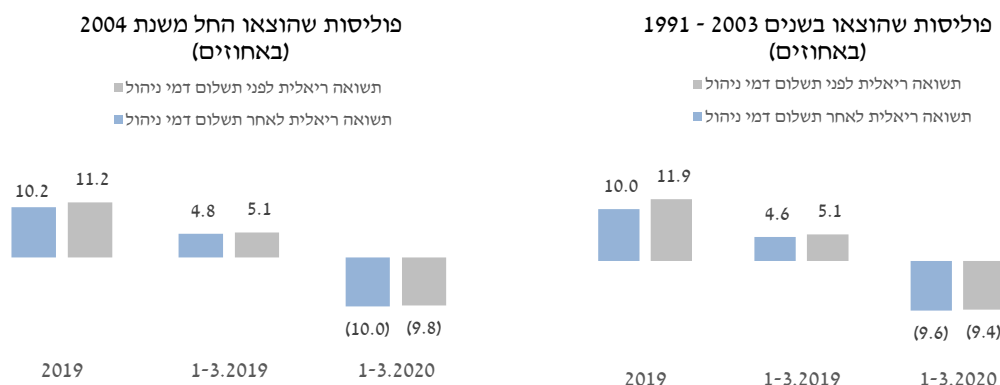

דמי הגמולים של קופות הגמל וקרנות הפנסיה אינם נכללים בדוחות המאוחדים של החברה

2.6.3 ביטוח חיים

שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת בתקופת הדוח הסתכם בכ-3.7% לעומת כ-2.8% בתקופה המקבילה אשתקד וכ-3% בשנת 2019.

פוליסות תלויות תשואה:

אומדן סכום רווחי ההשקעות ודמי הניהול, הנכללים בדוחות רווח והפסד המאוחדים, אשר נזקפו לזכות או לחובת המבוטחים בפוליסות תלויות תשואה והמחושבים בהתאם להנחיות שקבע הממונה, על בסיס התשואה והיתרות הרבעוניות של עתודות הביטוח הממוצעות, הנו כדלקמן (מיליוני ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ		
2019	2019	2020	
5,292	2,208	(5,944)	רווחים (הפסדים) לאחר דמי ניהול
693	171	109	סך דמי ניהול

2.6.4 קרנות פנסיה

שיעור התשואה הנומינלית שהשיגה קרן הפנסיה החדשה "הראל פנסיה" בתקופת הדוח עמד על שיעור תשואה שלילי של 9.39%.

סך ההכנסות מדמי ניהול שנגבו מקרנות הפנסיה המנוהלות בקבוצה הסתכם בתקופת הדוח בסך של כ-82 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-80 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.6.5 קופות גמל

הצבירה נטו (ללא רווחי השקעות) בקופות הגמל בתקופת הדוח הייתה שלילית והסתכמה בסך של כ-616 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-432 מיליוני ש"ח צבירה חיובית בתקופה המקבילה אשתקד.

ההכנסות מדמי ניהול, שנגבו מקופות הגמל המנוהלות בקבוצה, הסתכמו בתקופת הדוח בסך של כ-62 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-63 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.6.6 ביטוח בריאות

החברה הינה המבטחת בפוליסת הסיעוד הקבוצתית לחברי שירותי בריאות כללית. בנוסף לפוליסות הסיעוד הקבוצתית לחברי שירותי בריאות כללית, החברה מבטחת בביטוח סיעודי מספר קולקטיבים נוספים.

בשנת 2019, החברה פרסמה הודעה לפיה בשל תנאי פוליסות הסיעוד הקיימות, אשר בפועל מגלמות בתעריף שלהן הבטחת תשואה, שאין ביכולתה להתחייב עליה לתקופות ארוכות בתנאי השוק הקיימים,

ועקב העובדה שמבטחי המשנה שפעלו בתחום הודיעו על הפסקת פעילותם בתחום, הוחלט על הפסקת מכירת פוליסות סיעוד פרט חדשות. החברה תפעל לקבלת אישור מהממונה על שוק ההון, לשיווק פוליסות חדשות המתאימות למצב השוק הנוכחי.

2.6.7 ביטוח כללי

לפרטים אודות נתונים כספיים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי, בפירוט לענפיו ראה באור 4(ב) לדוחות הכספיים.

להלן השינוי בכמות הפוליסות במונחי חשיפה:

	לתקופה של		
	שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ	שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 במרץ
	2020	2019	2019
רכב חובה	2%	(14%)	(14%)
רכב רכוש	9%	0%	3%
ענפי רכוש ואחרים	(2%)	5%	3%
ענפי חבויות אחרים	(3%)	3%	2%

כמות הפוליסות במונחי חשיפה - פעילות ביטוח כללי מאופיינת בפוליסות לתקופה של עד שנה. לאור אופיין של הפוליסות, הכמות מהווה מכפלה של מספר הפוליסות בתקופת הפוליסה במהלך השנה. משמע, אם בוצע חיתום לפוליסה לתקופה הקצרה משנה, היא מוכפלת בחלק היחסי של התקופה, כך שפוליסה לחצי שנה מהווה חצי יחידה. כמות הפוליסות בתקופת הדוח הושפעה בין היתר מאי חידוש של פוליסת רכב חובה עם 2 קולקטיבים (ציי רכב)

ביום 6 בספטמבר 2018 נמסר לחברה על זכייתה במכרז שפרסם החשכ"ל בכ-35% מהיקף ביטוחי רכב רכוש ורכב חובה של עובדי מדינה לשנים 2019-2020, לעומת כ-32% מהיקף ביטוחי רכב רכוש ורכב חובה של עובדי מדינה לשנת 2018. לתוצאות המכרז כאמור לא צפויה להיות השפעה מהותית על תוצאות הפעילות של החברה.

2.6.7.1 רכב חובה

לפירוט נוסף בנוגע לתוצאות רכב חובה ראה סעיפים 2.5.1 ו-2.5.2 לעיל.

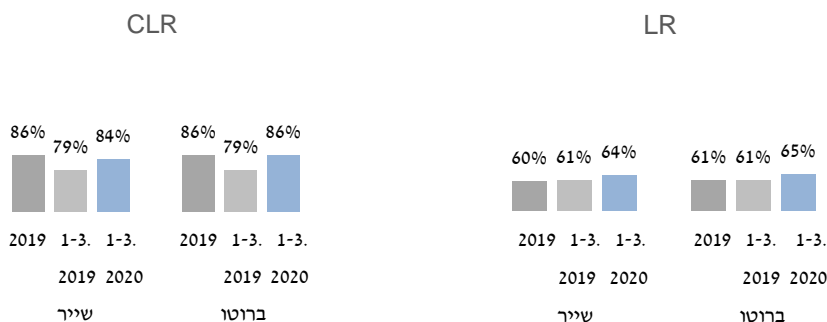
מאחר שבעל רכב חייב לבטח את רכבו בהתאם לפקודת ביטוח רכב מנועי, בעלי רכב (בדרך כלל אופנועים) שנדחו על-ידי חברות הביטוח רשאים לרכוש ביטוח באמצעות ה"פול" (המאגר הישראלי לביטוח רכב) אשר פועל כחברת ביטוח לכל דבר. כל חברות הביטוח הפועלות בתחום ביטוח רכב חובה שותפות ב"פול", וכל אחת נושאת בהפסדי ה"פול", על-פי חלקה היחסי בשוק ביטוח רכב חובה בשנה שחלפה. במכתב מאת מנכ"ל ה"פול" נקבע חלקה הזמני של החברה בדמי הביטוח נטו לשנת 2020, בשיעור של 12.15% (מול 12.19% שמהווה את חלקה הסופי של החברה לשנת 2019).

התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מתשואות שוק ההון, שהיו שליליות, לעומת תשואות חיוביות בתקופה המקבילה אשתקד. מנגד, התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-34 מיליוני ש"ח כתוצאה מעליה של עקום הריבית.

2.6.7.2 רכב רכוש

התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מנזקי חורף שהיו בחודשים ינואר ופברואר 2020, בקיזוז הקיטון בכמות התביעות, הנובע מהסגר הכללי שהוטל במשק בעקבות נגיף הקורונה.

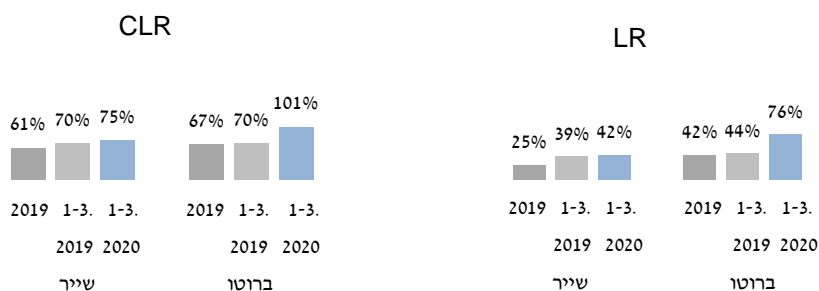
שיעור ה-Loss Ratio ו-Combined Loss Ratio בביטוח רכב רכוש:

2.6.7.3 ענפי רכוש ואחרים

התוצאות בתקופת הדוח לעומת תקופה מקבילה אשתקד, מוסברות מהתפתחות שלילית בתביעות, כתוצאה מנזקי חורף, המכוסה ברובה בהסכמי ביטוח משנה.

שיעור ה-Loss Ratio ו-Combined Loss Ratio בענפי רכוש ואחרים:

2.6.7.4 ענפי חבויות אחרים

לפירוט בנוגע לתוצאות ענפי חבויות אחרים ראה סעיפים 2.5.1 ו-2.5.2 לעיל.

2.6.7.5 ענף ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא

הפרמיות שהורווחו בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא אינן בגין מכירות חדשות, אלא בגין מכירות שבוצעו בעבר ואשר הפרמיות בגינן מוכרות כפרמיה מורווחת בהתאם לתקופת הכיסוי. בענף ביטוח זה לא קיימים ל-EMI הסכמי ביטוח משנה.

2.7 נזילות ומקורות מימון

2.7.1 תזרים מזומנים

סך תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת הסתכם בתקופת הדוח לכ-321 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה הסתכמו בכ-75 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון הסתכמו בכ-7 מיליוני ש"ח. השפעת התנודות בשער החליפין על יתרת המזומנים

הסתכמה בסך חיובי של כ-22 מיליוני ש"ח. התוצאה של כל הפעילות הנ"ל מתבטאת בגידול ביתרות המזומנים בסך של כ-261 מיליוני ש"ח.

2.7.2 נזילות מימון הפעילות

כלכל, החברה והחברות הבנות שלה מממנות את פעילותן השוטפת ממקורותיהן העצמאיים. במסגרת בחינת סיכון הנזילות נמצא כי משבר הקורונה לא השפיע באופן מהותי על נזילות החברה, איתנותה הפיננסית ומקורות המימון העומדים לרשותה.

3 גילוי בנושא יחס כושר פירעון כלכלי

בחודש יוני 2017, פורסם על ידי הממונה חוזר ביטוח 9-1-2017 "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II" ("חוזר סולבנסי"), העוסק בהוראות ליישום משטר כושר הפירעון הכלכלי של חברת ביטוח בהתבסס על דירקטיבת סולבנסי 2, שאומצה על-ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו. החוזר האמור החיל על החברה את החובה לקיים משטר כושר פירעון כלכלי.

בחודש נובמבר 2018 קיבלה החברה את אישור הממונה על הביקורת שבוצעה על ידי רואה החשבון המבקר בהתאם להנחיות הממונה כאמור. ביקורת רואה חשבון בוצעה בהתאם לתקן ISAE 3400. כפועל יוצא מכך ועל רקע ביטול תקנות ההון הישנות, החל מחודש דצמבר 2018 דרישות ההון החדשות בדבר משטר כושר פירעון כלכלי הן דרישות ההון היחידות המחייבות את החברה על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981.

עודף ההון של החברה ליום 30 ביוני 2019, על בסיס מאוחד ולפני הוראות המעבר (במונחי 100% SCR) הינו בסך של כ-780 מיליוני ש"ח. דוח יחס כושר פירעון כלכלי ודיווח קבצי דיווח סולבנסי לממונה ליום 31 בדצמבר 2019 יפורסמו, בהתאם להנחיות, עד ליום 31 באוגוסט 2020.

יצוין כי למודל במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה לשינויים במשתני שוק ואחרים, כגון שינויים בריבית, שינויים ברווחי השקעות, עדכוני הנחות אקטואריות ושינויים הקשורים בפעילות החברה. לפי הערכה ראשונית של החברה לשינויים אלה עד למועד החישוב השנתי ולאחריו אין השפעה מהותית על יחס כושר הפירעון של החברה אולם אין בידי החברה יכולת בשלב זה להעריך את מלוא ההשפעות היות והחברה טרם השלימה את חישוב דוח יחס כושר פירעון ליום 31 בדצמבר 2019.

חישובי ההון הכלכלי הקיים וההון הנדרש מבוססים על תחזיות והנחות הנשענות, בעיקרן על ניסיון העבר, אשר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות.

קביעת האומדן המיטבי התבססה על תחזיות, הערכות ואומדנים לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינם בשליטתה של החברה, ויש לראות בהם כ- "מידע צופה עתיד" כהגדרתו בסעיף 32א לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. יתכן כי תחזיות, הערכות ואומדנים אלו, כולם או חלקם, לא יתממשו או שיתממשו באופן שונה מכפי שהונח בחישוב דוח כושר פירעון, ולפיכך התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מכפי שנחה.

נכון ליום 30 ביוני 2019, קיימות הוראות מעבר, לפיהן נדרשת החברה לעמוד ב-70% מסך דרישות ההון. ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח יעלה בהדרגה ב-5% בכל שנה עד למלוא ה-SCR בדצמבר 2024 ("יתקופת הפריסה"). בנוסף, קיימת הקלה בגין דרישת ההון לסיכון מניות.

להלן נתונים אודות יחס כושר פירעון וסף הון (MCR) ליום 30 ביוני 2019 בהתאם להנחיות בחוזר סולבנסי שפורסם ביום 1 ביוני 2017:

א. יחס כושר פירעון

31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2019	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
11,852	12,244	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
9,940	11,464	הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
1,912	780	עודף (*)
119%	107%	יחס כושר פירעון

(*) התוצאות לא כוללות שינוי בהון העצמי ממועד החתך ועד למועד הפרסום לראשונה (דצמבר 2019) כתוצאה מגיוסי הון רובד 2 בסך של כ-800 מיליוני ש"ח (מתוך הסכום האמור לחברה הון מונפק בסך 454 מיליוני ש"ח מעבר למגבלת ההון המשני המוכר). למידע בגין גיוסים אלה ראה באור 24(יא) בדוחות הכספיים השנתיים. בהתחשב בשינויים ההוניים האמורים (ממועד החתך ועד מועד הפרסום לראשונה (דצמבר 2019)), עודף ההון ליום 30 ביוני, 2019 היה גדל בכ-346 מיליוני ש"ח לכ-1,126 מיליוני ש"ח ויחס כושר פירעון ליום 30 ביוני, 2019 היה עומד על כ-110%.

עמידה באבני דרך בתקופת הפריסה:

31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2019	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
11,551	11,765	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה
6,663	7,522	הון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה
4,888	4,243	עודף בתקופת הפריסה

ב. סף הון (MCR)

31 בדצמבר 2018	30 ביוני 2019	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
2,173	2,264	סף הון (MCR)
8,654	8,457	הון עצמי לעניין סף הון (MCR)

הנתונים המוצגים לעיל, נערכו על פי הוראות הממונה הידועות למועד עריכת הדוח. יודגש כי, קיימים נושאים אשר עשויים להשפיע מהותית על תוצאות הדיווח, שעל אף ההנחיות הסופיות, נמסר לחברות כי הטיפול בהם טרם נקבע סופית והוא כפוף לשינויים בהתאם לתוצאות של דיונים בין הממונה לבין חברות הביטוח בישראל.

ביום 16 בפברואר 2020 פורסם מכתב למנהלי חברות הביטוח שעניינו "טיוטת מתווה ליישום הוראות סולבנסי II במתכונת האירופית" ("הטייטה"). בטייטה צוין כי בכוונת רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון לפעול להתאמת משטר כושר הפירעון הכלכלי בישראל לדירקטיבת Solvency II ועדכוניה. הטייטה מפרטת את אבני הדרך העיקריות שהרשות עתידה לבצע לצורך כך וכן הוראות לעניין דיווחים בעניין משטר כושר פירעון כלכלי הנדרשים בתקופה הקרובה. לפירוט סעיפי הטייטה ראה באור 8 בדוח הכספי.

ביום 23 באפריל 2020 פרסם הממונה טיוטת תיקון שניה לחוזר המאוחד לעניין הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II ("הטייטה הנוספת"). בהתאם לטייטה הנוספת, יותאמו הוראות המעבר למתכונת שנקבעה בדירקטיבה האירופאית, ותתאפשר פריסה עד שנת 2032 של הגידול בעתודות בגין מוצרי ביטוח ארוכי טווח אשר נמכרו בעבר. הטייטה הנוספת כוללת בנוסף גם עדכונים להוראות החוזר על בסיס שינויים שנעשו באירופה, הרלוונטיים לשוק המקומי. בנוסף, ביום 16 באפריל פרסם הממונה טיוטה המפרטת את העקרונות לחישוב הניכוי בתקופת הפריסה לפי הוראות המעבר המותאמות לדירקטיבה האירופאית. הטייטות הנ"ל עדיין בדיונים מול הממונה וטרם ידוע מה תהיה המתכונת הסופית של השינויים.

סף קביעת "כרית ביטחון"

דירקטוריון החברה אישר מדיניות לקביעה ועדכון כרית בטחון, בהתאם לסעיף 1(א)(2) למכתב למנהלי חברות הביטוח, שפורסם על ידי הממונה ביום 1 באוקטובר 2017.

כרית הביטחון הינה כרית מתעצמת, אשר תיבנה בהדרגה על פני זמן ותעמוד בתום תקופת ההתאמה (שנת 2024) על סך של 1.15 מיליארדי ש"ח. כרית הון נועדה לאפשר לחברה התמודדות עם משברים מבלי לפגוע מהותית בפעילותה ובעמידתה בדרישות ההון החלות עליה.

4 בקרות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף עם המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 במרץ 2020 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

הדירקטוריון מביע תודתו לעובדי החברה וסוכניה עבור הישגי החברה

מישל סיבוני
מנכ"ל

יאיר המבורגר
יו"ר הדירקטוריון

10 ביוני 2020

הצהרה

אני, מישל סיבוני, מצהיר כי :

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2020 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכך-
  - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סביר של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
  - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכך-
  - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי. וכך-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי :
  - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכך-
  - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

מישל סיבוני

מנהל כללי

10 ביוני 2020

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה

אני, אריק פרץ, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2020 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
  - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
  - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
  - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי. וכן-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
  - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אריק פרץ

10 ביוני 2020

מנהל חטיבת כספים
ומשאבים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הראל חברה לביטוח בע"מ

תמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 31 במרץ 2020

תוכן העניינים

עמוד

2-1	דין וחשבון רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות
	דוחות כספיים מאוחדים
2-2	תמצית דוחות על המצב הכספי ביניים מאוחדים
2-4	תמצית דוחות על רווח והפסד ביניים מאוחדים
2-5	תמצית דוחות על הרווח הכולל ביניים מאוחדים
2-6	תמצית דוחות על השינויים בהון ביניים מאוחדים
2-8	תמצית דוחות על תזרימי המזומנים ביניים מאוחדים
2-11	באורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים

נספחים לדוחות הכספיים

2-68	נספח א' - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו")
2-81	נספח ב' - פירוט נכסים עבור השקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח בקבוצה

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הראל חברה לביטוח בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של הראל חברה לביטוח בע"מ וחברות בנות שלה (להלן: "הקבוצה"), הכולל את תמצית הדוח על המצב הכספי ביניים המאוחד ליום 31 במרץ 2020 ואת הדוחות התמציתיים המאוחדים על רווח והפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 "דיווח כספי לתקופות ביניים", וכן הם אחראים לעריכת מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה (ישראל) 2410 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34.

בנוסף לאמור בפסקה הקודמת, בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ממלא, מכל הבחינות המהותיות, אחר דרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור באור 7א' למידע הכספי הנ"ל בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

סומך חייקין
רואי חשבון

10 ביוני 2020

31 בדצמבר		31 במרץ		
2019	2019	2020	2020	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
1,213	1,132	718		נכסים
1	2	5		נכסים בלתי מוחשיים
2,441	2,463	2,240		נכסי מסים נדחים
1,355	1,363	1,356		הוצאות רכישה נדחות
1,285	1,304	1,284		רכוש קבוע
1,769	1,644	1,766		השקעות בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
1,997	1,821	2,030		נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
4,145	4,256	4,132		נדל"ן להשקעה אחר
*5	8	4		נכסי ביטוח משנה
1,239	1,005	1,285		נכסי מסים שוטפים
1,310	1,409	1,419		חייבים ויתרות חובה
61,562	55,895	55,259		פרמיה לגבייה
				השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
				השקעות פיננסיות אחרות
11,157	8,829	10,263		נכסי חוב סחירים
13,023	13,204	13,164		נכסי חוב שאינם סחירים
1,273	1,105	1,459		מניות
2,154	2,093	1,836		אחרות
27,607	25,231	26,722		סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
2,897	2,444	3,343		מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,686	1,147	1,466		מזומנים ושווי מזומנים אחרים
-	-	**1,057		נכסים מיועדים לחלוקה
110,512	101,124	104,086		סך כל הנכסים
67,202	60,679	61,428		סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

* יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה באור ג'ג'
 ** ראה באור 9(2)

תמצית דוחות על המצב הכספי ביניים מאוחדים ליום (המשך)

31 בדצמבר		31 במרץ		
2019	2019	2020	2020	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
				הון והתחייבויות
				הון
869	869	869	869	הון מניות ופרמיה על מניות
1,115	741	714	714	קרנות הון
*3,505	*3,521	3,333	3,333	עודפים
5,489	5,131	4,916	4,916	סך כל ההון המיוחס לבעלים של החברה
3	3	3	3	זכויות שאינן מקנות שליטה
5,492	5,134	4,919	4,919	סך כל ההון
				התחייבויות
*27,971	*27,282	28,325	28,325	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
66,551	60,156	60,582	60,582	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
*1,114	893	691	691	התחייבויות מסים נדחים
239	223	226	226	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
*35	*206	41	41	התחייבויות מסים שוטפים
3,494	3,009	3,109	3,109	זכאים ויתרות זכות
5,616	4,221	6,037	6,037	התחייבויות פיננסיות
-	-	**156	**156	התחייבויות מיועדות לחלוקה
105,020	95,990	99,167	99,167	סך כל ההתחייבויות
110,512	101,124	104,086	104,086	סך כל ההון וההתחייבויות

* יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה באור ג'י
 ** ראה באור 9(2)

שלומית זק"ש אנגל
 מנהלת הכספים

אריק פרץ
 משנה למנכ"ל ומנהל
 חטיבת כספים ומשאבים

מישל סיבוני
 מנהל כללי

יאיר המבורגר
 יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות: 10 ביוני 2020

תמצית דוחות על רווח והפסד ביניים מאוחדים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ		
2019	2019	2020	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
14,582	3,568	3,814	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,643	401	388	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
12,939	3,167	3,426	פרמיות שהורווחו בשייר
7,835	2,910	(6,443)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,279	315	253	הכנסות מדמי ניהול
318	84	74	הכנסות מעמלות
22,371	6,476	(2,690)	סך כל ההכנסות (ההוצאות)
**19,427	**5,629	(3,117)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
1,154	346	294	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
18,273	5,283	(3,411)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
2,684	651	672	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
1,043	265	269	הוצאות הנהלה וכלליות
8	2	2	הוצאות אחרות
161	21	49	הוצאות מימון, נטו
22,169	6,222	(2,419)	סך כל ההוצאות (ההכנסות)
143	6	-	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
345	260	(271)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
**51	**76	(98)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
294	184	(173)	רווח (הפסד) לתקופה
294	184	(173)	מיוחס ל:
*-	*-	*-	בעלים של החברה
			זכויות שאינן מקנות שליטה
294	184	(173)	רווח (הפסד) לתקופה
**2.83	**1.77	(1.67)	רווח (הפסד) בסיסי ומדולל למניה (בש"ח)

* קטן מ-1 מיליוני ש"ח
** יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה באור ג2

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ		
	2019	2020	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
**294	**184	(173)	רווח (הפסד) לתקופה
			פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
938	299	(694)	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(128)	(27)	(42)	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
31	3	88	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(48)	(29)	22	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ
(290)	(96)	224	הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לנכסים פיננסיים זמינים למכירה
13	8	(6)	הטבת מס (מסים על ההכנסה) בגין פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
516	158	(408)	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
			פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
26	3	9	קרן הערכה מחדש לגבי פריטי רכוש קבוע
(6)	(4)	1	מדידה מחדש של תכנית הטבה מוגדרת
(5)	1	(2)	הטבת מס (מסים על ההכנסה) בגין פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
15	-	8	רווח כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
531	158	(400)	סך רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה
825	342	(573)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה
			מיוחס ל:
825	342	(573)	בעלים של החברה
*-	*-	*-	זכויות שאינן מקנות שליטה
825	342	(573)	סך הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה

* קטן מ-1 מיליוני ש"ח
** יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה באור 2ג1

מיוחס לבעלים של החברה								
הון מניות ופרמיה	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי שליטה	קרן תרגום של פעילות חוץ	קרן הון בגין שערך רכוש קבוע	יתרת עודפים	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך כל ההון
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
869	872	36	(63)	270	**3,505	5,489	3	5,492
לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 (בלתי מבוקר)								
יתרה ליום 1 בינואר 2020								
הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה								
-	-	-	-	-	(173)	(173)	*-	(173)
הפסד לתקופה								
-	(424)	-	16	7	1	(400)	*-	(400)
רווח (הפסד) כולל אחר								
-	(424)	-	16	7	(172)	(573)	*-	(573)
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה								
869	448	36	(47)	277	3,333	4,916	3	4,919
יתרה ליום 31 במרץ 2020								
869	321	36	(28)	251	**3,340	4,789	3	4,792
לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019 (בלתי מבוקר)								
יתרה ליום 1 בינואר 2019								
הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה								
-	-	-	-	-	**184	184	*-	184
רווח לתקופה								
-	179	-	(21)	3	(3)	158	*-	158
רווח (הפסד) כולל אחר								
-	179	-	(21)	3	181	342	*-	342
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה								
869	500	36	(49)	254	3,521	5,131	3	5,134
יתרה ליום 31 במרץ 2019								

* קטן מ-1 מיליוני ש"ח
 ** יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה באור ג'ג

מיוחס לבעלים של החברה								
הון מניות ופרמיה	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי שליטה	קרן תרגום של פעילות חוץ	קרן הון בגין שערך רכוש קבוע	יתרת עודפים	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך כל ההון
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
869	321	36	(28)	251	**3,340	4,789	3	4,792
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)								
יתרה ליום 1 בינואר 2019								
הרווח (ההפסד) הכולל לשנה								
-	-	-	-	-	**294	294	*-	294
רווח לשנה								
-	551	-	(35)	19	(4)	531	*-	531
רווח (הפסד) כולל אחר								
-	551	-	(35)	19	290	825	*-	825
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לשנה								
עסקאות עם בעלים שנזקפו ישירות להון								
-	-	-	-	-	(125)	(125)	-	(125)
דיבידנד שחולק								
869	872	36	(63)	270	3,505	5,489	3	5,492
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019								

* קטן מ-1 מיליוני ש"ח
 ** יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה באור ג'2

תמצית דוחות על תזרימי המזומנים ביניים מאוחדים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ			
2019	2019	2020		
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	נספח	
				תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
			א	לפני מסים על ההכנסה
*(317)	*(456)	302		מסים שהתקבלו (ששולמו)
(168)	(50)	19		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת
(485)	(506)	321		תזרימי מזומנים מפעילות השקעה
				השקעה ברכוש קבוע
(47)	(18)	(20)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים, נטו
(245)	(65)	(78)		השקעה בחברות מוחזקות
(130)	(9)	(5)		תמורה ממימוש השקעה בחברה מוחזקת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
134	60	25		דיבידנד וריבית מחברות מוחזקות
193	9	3		תמורה ממימוש רכוש קבוע
1	-	-		מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
(94)	(23)	(75)		תזרימי מזומנים מפעילות מימון
				תמורה בגין הנפקת כתבי התחייבות, נטו
1,384	-	-		פירעון כתבי התחייבויות נדחים והלוואות מתאגידים בנקאיים
(171)	(125)	-		פרעון התחייבויות חכירה
(26)	-	(7)		דיבידנד לבעלי החברה
(125)	-	-		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
1,062	(125)	(7)		השפעת התנודות בשער החליפין על יתרות המזומנים ושווי מזומנים עליה (ירידה) נטו במזומנים ושווי מזומנים
(99)	46	22		מזומנים ושווי מזומנים המיועדים לחלוקה
384	(608)	261		יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
-	-	(35)		יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה
4,199	4,199	4,583	ב	
4,583	3,591	4,809	ג	

* יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה באור ג'2

תמצית דוחות על תזרימי המזומנים ביניים מאוחדים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ	
2019	2019	2020
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
*294	*184	(173)
(143)	(6)	-
(5,285)	(2,441)	6,501
3	42	40
22	30	43
(41)	(24)	76
(530)	(279)	263
(419)	(456)	132
(113)	(4)	6
(160)	(17)	(32)
106	27	22
134	35	29
*1,334	*645	354
9,797	3,402	(5,969)
27	(84)	13
(20)	(42)	(61)
*51	*76	(98)
(28)	(12)	(3)
(4,269)	(1,506)	(22)
(39)	(6)	(1)
(1,635)	(189)	(376)
(11)	(110)	(109)
155	348	62
447	(73)	(383)
6	4	(12)
(611)	(640)	475
(317)	(456)	302
57	57	-

נספח א' - תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מסים על ההכנסה (1),(2),(3)

רווח (הפסד) לתקופה

פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים:

חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

השקעות אחרות

הוצאות (הכנסות) מימון בגין התחייבויות פיננסיות, נטו

שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה

שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר

פחת והפחתות

רכוש קבוע

נכסים בלתי מוחשיים

שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

שינוי בנכסי ביטוח משנה

שינוי בהוצאות רכישה נדחות

הוצאות (הכנסות) מסים על ההכנסה

שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:

השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

רכישת נדל"ן להשקעה

רכישות, נטו של השקעות פיננסיות

השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר

רכישת נדל"ן להשקעה

רכישות, נטו של השקעות פיננסיות

פרמיות לגבייה

חייבים ויתרות חובה

זכאים ויתרות זכות

התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

סך הכל תזרימי מזומנים שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת לפני מסים על ההכנסה

פעילות מהותית שאינה במזומן

יישום לראשונה של IFRS 16

* יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה באור ג'2

- (1) תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת כוללים רכישות ומכירות נטו של השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה, הנובעים מהפעילות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.
- (2) במסגרת הפעילות השוטפת הוצגה ריבית שהתקבלה בסכום של 333 מיליוני ש"ח (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019 סכום של 324 מיליוני ש"ח ולשנת 2019 סכום של 1,560 מיליוני ש"ח) וריבית ששולמה בסכום של 0.2 מיליוני ש"ח (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019 סכום של 1 מיליוני ש"ח ולשנת 2019 סכום של 141 מיליוני ש"ח).
- (3) במסגרת הפעילות השוטפת הוצג דיבידנד שהתקבל מהשקעות פיננסיות אחרות בסכום של 64 מיליוני ש"ח (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019 סכום של 39 מיליוני ש"ח ולשנת 2019 סכום של 325 מיליוני ש"ח).

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ	
	2019	2020
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
3,083	3,083	2,897
1,116	1,116	1,686
<u>4,199</u>	<u>4,199</u>	<u>4,583</u>
2,897	2,444	3,343
1,686	1,147	1,466
<u>4,583</u>	<u>3,591</u>	<u>4,809</u>

נספח ב - מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה

נספח ג - מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

באור 1 - כללי

א. הישות המדווחת

הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה") הינה חברה תושבת ישראל אשר התאגדה בישראל וכתובתה הרשמית היא רחוב אבא הלל סילבר 3, רמת גן.

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים של החברה ליום 31 במרץ 2020, כוללת את אלה של החברה ושל החברות הבנות שלה, וכן את זכויות החברה בחברות כלולות (להלן: "הקבוצה"). החברה הינה בבעלות מלאה של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן: "החברה האם"). מניות החברה האם רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך.

ב. התפשטות נגיף הקורונה

בעקבות התפרצות והתפשטות נגיף הקורונה במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 (להלן: "משבר הקורונה"), מדינות רבות בעולם, וביניהן ישראל, נוקטות באמצעים שונים לצמצום החשיפה לנגיף, לרבות מגבלות תנועה והתקהלות, צמצום כוח אדם במקומות העבודה, קביעת הנחיות לבידוד אנשים אשר יש חשש כי נדבקו בנגיף וסגירת מקומות בילוי ופנאי.

התפשטות הנגיף ואמצעי ההתגוננות שפורטו לעיל, הביאו לפגיעה כלכלית מהותית ומגמות שליליות בכלכלה העולמית ובכלכלה הישראלית. להערכת החברה, משבר הקורונה הינו אירוע מתגלגל ואין וודאות ביחס למועד סיומו ולמידת השפעתו על נכסי הקבוצה ותוצאות הקבוצה.

בעקבות משבר הקורונה, נרשמו ברבעון הראשון של שנת 2020 ירידות שערים חדות בשוקי ההון בעולם ובישראל, תנודות בשערי מטבעות החוץ ועליה בתשואות של אגרות החוב הקונצרניות, בשל עליה ברמות הסיכון ובאי הוודאות.

בעקבות ירידות השערים האמורות, הכירה החברה ברבעון הראשון של שנת 2020 בהפסדי השקעות בנוסטרו בסך של כ-820 מיליוני ש"ח לפני מס (הפסדים אלה כוללים ירידת ערך בסך של כ-80 מיליוני ש"ח לפני מס בגין נכסים לא סחירים כמפורט להלן). יצוין כי, בתקופה שלאחר תאריך הדוח ועד בסמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, חלו עליות בשוקי ההון אשר קיזזו לחלוטין את הפסדי ההשקעות בנוסטרו.

כמו כן, חל קיטון של כ-17 מיליארדי ש"ח בשווי הנכסים המנוהלים בידי הקבוצה לעומת סוף שנת 2019. יצוין כי, בתקופה שלאחר תאריך הדוח ועד בסמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, חלו עליות בשוקי ההון אשר קיזזו משמעותית את הקיטון בשווי הנכסים המנוהלים בידי הקבוצה מסך של כ-17 מיליארדי ש"ח כאמור לעיל לסך של כ-2 מיליארדי ש"ח.

בנוסף, בהתאם למנגנון גביית דמי הניהול הקבוע בהסדר התחיקתי, חברת ביטוח לא תגבה דמי ניהול משתנים בגין פוליסות תלויות תשואה שנמכרו בין השנים 2003-1991 עד להשגת רווחי השקעה בגין הנכסים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, שיכסו את הפסדי ההשקעה שנצברו. בהתאם למנגנון המתואר לעיל, בשל תשואות ריאליות שליליות בפוליסות משתתפות ברווחים שנמכרו בין השנים 2003-1991, הראל ביטוח לא גבתה דמי ניהול משתנים מתחילת שנת 2020, אלא דמי ניהול קבועים בלבד. כל עוד לא תושג תשואה ריאלית חיובית שתכסה את הפסדי ההשקעות שנצברו לחובת המבוטחים, לא תוכל הראל ביטוח לגבות דמי ניהול משתנים. נכון ליום 31 במרץ 2020, אומדן דמי הניהול שלא יגבו בשל התשואה השלילית עד להשגת תשואה חיובית מצטברת, הסתכם בסך של כ-290 מיליוני ש"ח לפני מס. יצוין כי, בתקופה שלאחר תאריך הדוח ועד בסמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים בעקבות העליות שחלו בשוקי ההון קטן אומדן דמי הניהול שלא יגבו כאמור מסך של כ-290 מיליוני ש"ח כאמור לעיל לסך של כ-78 מיליוני ש"ח לפני מס.

יודגש כי האמור לעיל באשר להתפתחויות לאחר תאריך הדוח מבוסס על המידע המצוי בידי החברה בסמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים וכי נתונים אלו הינם חלקיים בלבד ואינם כוללים רכיבים אחרים של הכנסות (הפסדים) מהשקעות ואת השפעת יתר פעילויות הקבוצה על ההון העצמי ועל נכסיה.

בעקבות משבר הקורונה, חלה ברבעון הראשון של שנת 2020 עליה בפדיונות במוצרי החסכון, קופות הגמל וההשתלמות, חוזי ביטוח וחוזי השקעה. יצוין כי, בתקופה שלאחר תאריך הדוח ועד בסמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, חלה התמתנות בפדיונות והם שבו לרמתם הנורמטיבית טרום המשבר.

בנוסף, ברבעון הראשון של שנת 2020 חלה עליה משמעותית בבקשות לביצוע שינויי מסלול בסכומים המנוהלים בקופות הגמל וההשתלמות וכן בקרנות הפנסיה, כאשר המגמה הייתה מעבר לאפיקים סולידיים. בתקופה שלאחר תאריך הדוח ועד בסמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, המגמה השתנתה חזרה לאפיקים הכלליים/המנייתיים.

בהתאם לכללי החשבונאות ובהתאם למכתב רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון מיום 19 באפריל 2020, וכן בהתאם לנהלי החברה בעניין חישוב שווי נכסים לא סחירים, בחנה הקבוצה את השווי של נכסים לא סחירים אשר התגבשו בהם סממנים מובהקים לירידת ערך מהותית וזאת תוך הפעלת שיקול דעת מקצועי נאות. בחינת ירידת הערך כללה, בין היתר, ביצוע בחינה של נכסי הנדל"ן בארץ של הקבוצה לרבות הסתמכות על חוות דעת שנתקבלו ממעריכי שווי חיצוניים לעניין שיעור ההיוון והנחות העבודה שעמדו בבסיס הערכות השווי. כמו כן, נערכה בחינה ביחס להשקעות פיננסיות אחרות, לרבות קרנות השקעה ונדל"ן בחו"ל, בהתבסס על המידע העדכני ביותר שברשות החברה לרבות קבלת התייחסויות ממנהלי הנכסים והקרנות לקיומה של אינדיקציה לירידת ערך. בעקבות הבחינה כאמור רשמה החברה בתקופת הדוח ירידת ערך בגין נכסים לא סחירים בנוסטרו בסך של כ-80 מיליוני ש"ח לפני מס ובגין פוליסות משתתפות ברווחים בסך של כ-160 מיליוני ש"ח לפני מס. יצוין כי הירידה האמורה בפוליסות משתתפות ברווחים כאמור

באור 1 – כללי (המשך)**ב. התפשטות נגיף הקורונה (המשך)**

לא השפיעה על תוצאות הפעילות בדוחות הכספיים.

כמו כן, בחנה הקבוצה את הצורך בעדכון בחינת ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים לרבות מוניטין. עדכון בחינת ירידת הערך בטרם חלוף שנה ממועד הבחינה הקודמת, נדרש באותם פעילויות בהם מתקיימים סממנים לירידת ערך בעקבות השלכות משבר הקורונה. לאחר בחינת סממנים אלו ובחינת סכומים ברי השבה במידת הצורך, נמצא כי הסכום בר השבה של פעילויות הפנסיה, הגמל וההשתלמות, ועסקי ביטוח משכנתאות, גבוה מערכם בספרים ואין צורך בירידת ערך.

לגבי יתרות רכוש קבוע והוצאות רכישה נדחות (DAC), הבחינה שערכה הקבוצה העלתה שלא קיימים סממנים לירידת ערך כמפורט לעיל.

באור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים**א. הצהרה על עמידה בתקני דיווח כספי בינלאומיים**

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים נערכה בהתאם ל- IAS 34, דיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם לדרישות הגילוי אשר נקבעו על ידי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן: "הממונה") בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח"), ואינה כוללת את כל המידע הנדרש בדוחות כספיים שנתיים מלאים. יש לקרוא אותה ביחד עם הדוחות הכספיים ליום ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (להלן: "הדוחות השנתיים").

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים אושרה לפרסום על ידי דירקטוריון החברה ביום 10 ביוני 2020.

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים בהתאם ל- IAS 34 ובהתאם לחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו על פיו נדרשת הנהלת הקבוצה להשתמש בשיקול דעת, בהערכות, אומדנים והנחות לרבות הנחות ואומדנים אקטואריים (להלן: "אומדנים"), אשר משפיעים על יישום המדיניות החשבונאית, על ערכם של נכסים והתחייבויות ועל סכומי הכנסות והוצאות. מובהר בזאת כי התוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. האומדנים העיקריים הכלולים בדוחות הכספיים מבוססים על הערכות אקטואריות וכן על הערכות שווי חיצוניות.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הקבוצה, נדרשת הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות, לרבות ציפיות לעתיד, ככל שניתנות להערכה, בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ההערכות ושיקול הדעת, בהם השתמשה הנהלה לצורך יישום המדיניות החשבונאית בהכנת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים עקביים בעיקרם לאלה בהם השתמשה להכנת הדוחות השנתיים, ולמעט האמור להלן, לא חל שינוי בהנחות המשפיע באופן מהותי על העתודות. בקשר עם עדכון הריביות להיוון המשמשות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות ראה באור 19(1).

ג. יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש

ביום 29 במרץ 2020 פורסם חוזר ביטוח 2020-1-5, שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - בדיקת נאותות העתודה (LAT) (להלן: "החוזר"). בהתאם לחוזר שונתה רמת ההקבצה באופן שניתן לחשב את ה-LAT ברמת כל מגזר ביטוח חיים ביחד. בהתאם לחוזר תחום הסייעוד ימשיך ויחושב בנפרד. הוראות החוזר נכנסו לתוקף ברבעון הראשון של 2020 בדרך של יישום למפרע. להלן השפעות החוזר על מספרי ההשוואה בדוחות הכספיים ביניים המאוחדים של הקבוצה. יודגש כי כלל השפעות החוזר קיבלו ביטוי בענף ביטוח חיים ולא הייתה לחוזר השפעה על מגזרי הפעילות והענפים האחרים של הקבוצה.

באור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך)

ג. יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש (המשך)

(1) השפעת החוזר על הדוח על המצב הכספי:

ליום 31 במרץ 2019

כמדווח בדוחות כספיים אלה	השינוי	כפי שדווח בעבר (בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
27,282	(446)	27,728
206	164	42
3,521	282	3,239

התחייבויות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
התחייבויות מסים שוטפים

הון

עודפים

ליום 31 בדצמבר 2019

כמדווח בדוחות כספיים אלה	השינוי	כפי שדווח בעבר (מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
27,971	(720)	28,691
1,114	49	1,065
35	34	1
5	(173)	178
3,505	464	3,041

התחייבויות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
התחייבויות בגין מסים נדחים
התחייבויות מסים שוטפים

נכסים

נכסי מסים שוטפים

הון

עודפים

(2) השפעת החוזר על ההון:

ליום 1 בינואר 2019

כמדווח בדוחות כספיים אלה	השינוי	כפי שדווח בעבר (מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
3,340	246	3,094

יתרת עודפים

באור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך)

ג. יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש (המשך)

(3) השפעת החוזר על דוח רווח והפסד ורווח כולל אחר:

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019

כמדווח בדוחות כספיים אלה	השינוי	כפי שדווח בעבר (בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
5,629	(55)	5,684
76	19	57
1.77	0.35	1.42

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
מסים על ההכנסה
רווח בסיסי ומדולל למניה (בש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

כמדווח בדוחות כספיים אלה	השינוי	כפי שדווח בעבר (מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
19,427	(329)	19,756
51	111	(60)
2.83	2.10	0.73

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
מסים על ההכנסה (הטבת מס)
רווח בסיסי ומדולל למניה (בש"ח)

ד. מטבע פעילות ומטבע הצגה

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים מוצגים בש"ח, שהינו מטבע הפעילות של החברה. המידע הכספי מוצג במיליוני ש"ח ועוגל למיליון הקרוב.

ה. מיון מחדש

בחלק מהבאורים לדוחות כספיים ביניים המאוחדים אלו בוצעו מיונים מחדש של מספרי השוואה בסכומים לא מהותיים. למיונים אלו לא הייתה השפעה על ההון ו/או על הרווח והפסד ו/או על הרווח הכולל של הקבוצה.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית

המדיניות החשבונאית של הקבוצה בתמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים אלה, הינה המדיניות שיושמה בדוחות השנתיים, למעט האמור בבאור ג'.

א. תקנים חדשים שטרם אומצו**תיקון ל- IAS 37, הפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים - עלויות לקיום חוזה (להלן: "התיקון")**

על פי התיקון, בבחינה האם חוזה הינו מכביד, העלויות לקיום חוזה אותן יש לקחת בחשבון הן עלויות המתייחסות במישרין לחוזה, כגון: עלויות תוספתיות, וכן הקצאה של עלויות אחרות הקשורות במישרין לקיום חוזה. התיקון יישום באופן רטרואספקטיבי החל מיום 1 בינואר 2022, עבור חוזים שטרם הסתיימה המחויבות בגינם. יישום מוקדם אפשרי. בעת יישום התיקון, לא יוצגו מחדש מספרי השוואה, אלא תותאם יתרת הפתיחה של העודפים במועד היישום לראשונה, בגובה ההשפעה המצטברת של התיקון.

הקבוצה טרם החלה בבחינת ההשלכות של התיקון על הדוחות הכספיים.

ב. עונתיות**1. ביטוח חיים ובריאות**

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים ובריאות אינן מתאפיינות בעונתיות. יחד עם זאת, עקב העובדה שההפקדות לביטוחי חיים נהנות מהטבות מס, חלק ניכר מהמכירות החדשות מתבצע בעיקר בסוף השנה.

2. ביטוח כללי

מחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות, הנובעת בעיקר מביטוח כלי רכב של קבוצות עובדים שונות וציי רכבים של עסקים, אשר תאריכי חידושם הם בדרך כלל בחודש ינואר וכן מפוליסות שונות של בתי עסק, אשר תאריכי חידושם הם בדרך כלל בינואר או באפריל. השפעתה של עונתיות זו על הרווח המדווח מנוטרלת באמצעות ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה.

במרכיבי ההוצאות האחרים, כגון תביעות, ובמרכיבי ההכנסות האחרים, כגון הכנסות מהשקעות, לא קיימת עונתיות מובהקת, ולכן גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח.

באור 4 - מגזרי פעילות

באור מגזרי פעילות כולל מספר מגזרים המהווים יחידות עסקיות אסטרטגיות של הקבוצה. יחידות עסקיות אלה כוללות מגוון מוצרים ומנוהלות בנפרד לצורך הקצאת משאבים והערכת ביצועים. המוצרים בבסיס כל מגזר דומים בעיקרם לעניין מהותם, אופן הפצתם, תמהיל הלקוחות, מהות הסביבה המפקחת וכן במאפיינים כלכליים ודמוגרפים ארוכי טווח הנגזרים מחשיפה בעלת מאפיינים דומים לסיכונים ביטוחיים. כמו כן, לתוצאות תיק ההשקעות המוחזקים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות עשויה להיות השפעה ניכרת על הרווחיות.

ביצועי המגזר נמדדים בהתבסס על רווחי המגזר לפני מסים על ההכנסה. תוצאות עסקאות בינחברתיות מבוטלות במסגרת ההתאמות לצורך עריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים. הקבוצה פועלת במגזרים הבאים:

1. מגזר ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפי ביטוחי החיים וכן את פעילות הקבוצה בניהול קרנות פנסיה וקופות גמל.

2. מגזר ביטוח בריאות

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפים מחלות ואשפוז, תאונות אישיות, סיעוד, עובדים זרים, נסיעות לחו"ל ושיניים. הפוליסות הנמכרות במסגרת ענפי ביטוח אלה מכסות את מגוון הנזקים הנגרמים למבוטח כתוצאה ממחלות ו/או מתאונות, לרבות מצב סיעודי וטיפול שיניים. פוליסות ביטוחי בריאות מוצעות הן לפרטים והן לקולקטיבים.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר זה מורכב מחמישה תתי תחומים:

רכב רכוש: כולל את פעילות הקבוצה במכירת פוליסות ביטוח בענף ביטוח רכב מנועי (להלן: "רכב רכוש"), המכסות נזקים הנגרמים לבעל רכב כתוצאה מתאונה ו/או גניבה ו/או את חבות בעל הרכב או הנהג לנזק רכוש שנגרם לצד שלישי בתאונה.

רכב חובה: כולל את פעילות הקבוצה בענף ביטוח לפי דרישת פקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), התש"ל-1970 (להלן: "רכב חובה"), המכסה נזקי גוף כתוצאה משימוש ברכב מנועי בהתאם לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975.

ענפי חבויות אחרים: כולל את פעילות הקבוצה במכירת פוליסות המכסות את חבות המבוטח כלפי צד שלישי (למעט כיסוי חבויות בתחום רכב חובה כמתואר לעיל). במסגרת זו נכללים, בין היתר, ענפי הביטוח הבאים: ביטוח מפני אחריות מעבידים, ביטוח מפני אחריות כלפי צד שלישי, ביטוח אחריות מקצועית, ביטוח אחריות לדירקטורים ולנושאי משרה וביטוח מפני אחריות למוצרים פגומים.

ענפי רכוש ואחרים: תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בכל ענפי הרכוש למעט רכב רכוש (כגון: ערבויות, דירות וכדומה).

עסקי ביטוח משכנתאות: תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית בענף ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא (כענף בודד - MONOLINE). ביטוח זה נועד לתת שיפוי בגין הנזק הנגרם כתוצאה מאי פירעון של הלוואות שניתנו כנגד שעבוד במשכון ראשון של נכס נדל"ן יחיד למגורים בלבד ולאחר מימוש הנכס המשמש כבטוחה להלוואות כאמור.

4. לא מיוחס למגזרי פעילות ואחר

פעילויות אשר לא יוחסו למגזרי פעילות כוללות בעיקר פעילויות של סוכנויות ביטוח וכן את פעילות ההון בחברות הביטוח המאוחדות.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 (בלתי מבוקר)

סה"כ	התאמות וקיצוים	לא מיוחס למגזרי פעילות ואחר	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
3,814	-	-	853	1,247	1,714
388	-	-	271	76	41
3,426	-	-	582	1,171	1,673
(6,443)	-	*(107)	(40)	(471)	(5,825)
253	-	-	-	-	253
74	(6)	**8	55	4	13
(2,690)	(6)	(99)	597	704	(3,886)
(3,117)	-	-	547	714	(4,378)
294	-	-	194	82	18
(3,411)	-	-	353	632	(4,396)
672	(6)	***1	151	250	276
269	-	****14	13	75	167
2	-	-	-	-	2
49	-	32	14	3	-
(2,419)	(6)	47	531	960	(3,951)
-	-	8	(2)	(2)	(4)
(271)	-	(138)	64	(258)	61
(616)	-	(191)	(149)	(100)	(176)
(887)	-	****(329)	(85)	(358)	(115)
28,325	-	-	10,058	6,438	11,829
60,582	-	-	-	4,998	55,584

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
 הפסדים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות (ההוצאות)
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות (ההכנסות)
 חלק ברווחי (בהפסדי) חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
סך כל ההפסד הכולל לפני מסים על ההכנסה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

* סך ההפסדים מהשקעות הינם בגין הנכסים העומדים כנגד ההון של הגופים המוסדיים בקבוצה.
 ** הכנסות מעמלות כוללות עמלות המשולמות לסוכנויות ביטוח בבעלות הקבוצה. כ-6 מיליוני ש"ח מתוכן הינן עמלות המשולמות לסוכנויות אלו מגופים מוסדיים בקבוצה.
 *** בגין פעילות סוכנויות הביטוח שהינן בבעלות מלאה של הקבוצה.
 **** מתוך סך הוצאות הנהלה וכלליות, סכום של כ-6 מיליוני ש"ח הינו בגין הוצאות של פעילות סוכנויות ביטוח של הקבוצה.
 ***** סך ההפסד הכולל לפני מסים על ההכנסה בגין פעילות סוכנויות הביטוח של הקבוצה הסתכם לכ-1 מיליוני ש"ח.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019 (בלתי מבוקר)

סה"כ מיליוני ש"ח	התאמות וקיזוזים מיליוני ש"ח	לא מיוחס למגזרי פעילות ואחר מיליוני ש"ח	ביטוח ככלי		ביטוח חיים וחסכון ארוך טוח מיליוני ש"ח
			ביטוח כללי מיליוני ש"ח	ביטוח בריאות מיליוני ש"ח	
3,568	-	-	825	1,195	1,548
401	-	-	266	96	39
3,167	-	-	559	1,099	1,509
2,910	-	*159	25	202	2,524
315	-	-	-	1	314
84	(5)	**7	55	16	11
6,476	(5)	166	639	1,318	4,358
5,629	-	-	722	1,041	¹ 3,866
346	-	-	194	106	46
5,283	-	-	528	935	3,820
651	(5)	***1	139	250	266
265	-	****17	12	79	157
2	-	-	-	-	2
21	-	29	(10)	1	1
6,222	(5)	47	669	1,265	4,246
6	-	2	3	1	-
260	-	121	(27)	54	112
245	-	18	104	48	75
505	-	*****139	77	102	187
27,282	-	-	10,366	5,216	¹ 11,700
60,156	-	-	-	4,992	55,164

פרמיות שהורווחו ברטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

1 יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה באור 2 ג'.
 * סך הרווחים מהשקעות הינם בגין הנכסים העומדים כנגד ההון של הגופים המוסדיים בקבוצה.
 ** הכנסות מעמלות כוללות עמלות המשולמות לסוכנויות ביטוח בבעלות הקבוצה. כ- 5 מיליוני ש"ח מתוכן הינן עמלות המשולמות לסוכנויות אלו מגופים מוסדיים בקבוצה.
 *** בגין פעילות סוכנויות הביטוח שהינן בבעלות מלאה של הקבוצה.
 **** מתוך סך הוצאות הנהלה וכלליות, סכום של כ- 6 מיליוני ש"ח הינו בגין הוצאות של פעילות סוכנויות ביטוח של הקבוצה.
 ***** סך הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה בגין פעילות סוכנויות הביטוח של הקבוצה הסתכם לכ- 0.2 מיליוני ש"ח.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)

סה"כ	התאמות וקיצוים	לא מיוחס למגזרי פעילות ואחר		ביטוח ככלי		ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
		מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
14,582	-	-	-	3,405	4,922	6,255	
1,643	-	-	-	1,091	392	160	
12,939	-	-	-	2,314	4,530	6,095	
7,835	-	325*	-	235	624	6,651	
1,279	(10)	4	-	-	4	1,281	
318	(18)	26	-	205	68	37	
22,371	(28)	355	-	2,754	5,226	14,064	
19,427	-	-	-	2,367	4,779	¹ 12,281	
1,154	-	-	-	638	404	112	
18,273	-	-	-	1,729	4,375	12,169	
2,684	(18)	***4	-	698	962	1,038	
1,043	-	***70	-	51	297	625	
8	-	***-	-	-	-	8	
161	-	166	-	(27)	16	6	
22,169	(18)	240	-	2,451	5,650	13,846	
143	-	28	-	74	24	17	
345	(10)	143	-	377	(400)	235	
813	-	278	-	165	116	254	
1,158	(10)	****421	-	542	(284)	489	
27,971	-	-	-	9,810	6,175	¹ 11,986	
66,551	-	-	-	-	5,402	61,149	

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

¹ יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה באור ג2.
 * סך הרווחים מהשקעות הינם בגין הנכסים העומדים כנגד ההון של הגופים המוסדיים בקבוצה.
 ** הכנסות מעמלות כוללות עמלות המשולמות לסוכנויות ביטוח בבעלות הקבוצה. כ-18 מיליוני ש"ח מתוכן הינן עמלות המשולמות לסוכנויות אלו מגופים מוסדיים בקבוצה.
 *** בגין פעילות סוכנויות הביטוח שהינן בבעלות מלאה של הקבוצה.
 **** מתוך סך הוצאות הנהלה וכלליות, סכום של כ-21 מיליוני ש"ח הינו בגין הוצאות של פעילות סוכנויות ביטוח של הקבוצה.
 ***** סך הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה בגין פעילות סוכנויות הביטוח של הקבוצה הסתכם לכ-1 מיליוני ש"ח.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 (בלתי מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
289	342	291	371	(1)	1,292
2	5	221	111	-	339
287	337	70	260	(1)	953
131	131	15	97	(3)	371
156	206	55	163	2	582
(16)	(3)	2	(19)	(4)	(40)
-	1	45	9	-	55
140	204	102	153	(2)	597
86	138	181	151	(9)	547
(4)	4	158	36	-	194
90	134	23	115	(9)	353
18	39	59	35	-	151
2	3	5	2	1	13
5	1	-	8	-	14
115	177	87	160	(8)	531
(1)	-	-	(1)	-	(2)
24	27	15	(8)	6	64
(55)	(10)	(3)	(70)	(11)	(149)
(31)	17	12	(78)	(5)	(85)
2,724	649	1,002	5,407	276	10,058
2,621	635	178	3,363	276	7,073

פרמיות ברוטו
פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות (ההוצאות)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות (ההכנסות)
חלק בהפסדי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרץ 2020
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 במרץ 2020

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 77% מסך הפרמיות בענפים אלו.
** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 80% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019 (בלתי מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
320	331	291	340	(1)	1,281
2	4	216	97	-	319
318	327	75	243	(1)	962
169	139	18	81	(4)	403
149	188	57	162	3	559
8	2	3	8	4	25
-	1	45	9	-	55
157	191	105	179	7	639
175	117	106	331	(7)	722
1	2	84	107	-	194
174	115	22	224	(7)	528
11	32	60	36	-	139
2	3	3	3	1	12
(4)	(1)	-	(5)	-	(10)
183	149	85	258	(6)	669
1	-	-	2	-	3
(25)	42	20	(77)	13	(27)
39	9	3	47	6	104
14	51	23	(30)	19	77
2,866	691	941	5,544	324	10,366
2,712	671	195	3,227	324	7,129

פרמיות ברוטו
פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנחלה וכלליות
הכנסות מימון, נטו
סך כל ההוצאות (ההכנסות)
חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרץ 2019
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 במרץ 2019

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 75% מסך הפרמיות בענפים אלו.
** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 80% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
647	854	983	968	(4)	3,448
7	13	755	316	-	1,091
640	841	228	652	(4)	2,357
26	36	(1)	(5)	(13)	43
614	805	229	657	9	2,314
83	18	15	101	18	235
-	5	160	40	-	205
697	828	404	798	27	2,754
492	498	413	997	(33)	2,367
(9)	15	357	275	-	638
501	483	56	722	(33)	1,729
101	198	234	165	-	698
11	13	12	11	4	51
(11)	(2)	(1)	(13)	-	(27)
602	692	301	885	(29)	2,451
30	6	2	36	-	74
125	142	105	(51)	56	377
62	13	4	75	11	165
187	155	109	24	67	542
2,662	539	884	5,437	288	9,810
2,545	526	158	3,306	288	6,823

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 77% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019 (בלתי מבוקר)				לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 (בלתי מבוקר)			
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	-	1,548	1,548	-	-	1,714	1,714
-	-	39	39	-	-	41	41
-	-	1,509	1,509	-	-	1,673	1,673
-	-	2,524	2,524	(5,825)	(5,825)	-	-
62	82	109	253	63	82	109	253
-	-	11	11	-	-	13	13
62	82	4,215	4,358	(3,886)	82	(4,030)	(3,886)
1	3	*3,862	3,866	(4,378)	3	(4,382)	(4,378)
-	-	46	46	18	-	18	18
1	3	3,816	3,820	(4,396)	3	(4,400)	(4,396)
25	31	212	266	276	31	220	276
26	41	96	157	167	41	100	167
2	-	-	2	2	-	-	2
-	-	1	1	-	-	-	-
54	75	4,125	4,246	(3,951)	75	(4,080)	(3,951)
-	-	-	-	(4)	-	(4)	(4)
8	7	90	112	61	7	46	61
(2)	(4)	71	75	(176)	(4)	(170)	(176)
6	3	161	187	(115)	3	(124)	(115)

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות (ההוצאות)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנחלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות מימון, נטו

סך כל ההוצאות (ההכנסות)

חלק בהפסדי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח לפני מסים על ההכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

* יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה באור ג2.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחשכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)			
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	-	6,255	6,255
-	-	160	160
-	-	6,095	6,095
-	2	6,651	6,651
257	331	693	1,281
-	-	37	37
257	333	13,474	14,064
2	13	*12,266	12,281
-	-	112	112
2	13	12,154	12,169
99	128	811	1,038
98	155	372	625
7	1	-	8
-	-	6	6
206	297	13,343	13,846
-	-	17	17
51	36	148	235
2	5	247	254
53	41	395	489

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנחלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח לפני מסים על ההכנסה
 רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

* יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה באור ג2.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	קבוצתי	פרט	משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת (1) 1990
			תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
			מיליוני ש"ח			
1,716	41	295	1,130	-	227	23
(2)						
1,714						
804	-	-	804	-	-	-
(4)	-	-	77	1	32	(114)
(2,944)	22	114	(966)	(137)	(2,053)	76
(1,438)	-	-	(1,437)	(1)	-	-
(124)	5	(41)	2	77	(22)	(145)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 (בלתי מבוקר)

פרמיות ברוטו

פרמיות בגין סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה

סך הכל

תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול - במונחי רווח כולל (2)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול השקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת, המרווח הפיננסי בגין פוליסות שאינן תלויות תשואה שהופקו החל משנת 2004 כולל עוד, את השפעת השינוי בשיעורי ההיוון המשמשים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההון של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות (המשך)

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	קבוצתי	פרט	משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת (1) 1990
			תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
			מיליוני ש"ח			
1,550	44	286	964	-	231	25
(2)						
1,548						
795	-	-	784	11	-	-
228	-	-	70	(16)	101	73
3,290	52	187	1,651	66	1,246	*88
572	-	-	575	(3)	-	-
161	(8)	(16)	42	(15)	82	*76

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019 (בלתי מבוקר)

פרמיות ברוטו

פרמיות בגין סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה

סך הכל

תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול - במונחי רווח כולל (2)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים

* יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה באור ג2.

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול השקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת, המרווח הפיננסי בגין פוליסות שאינן תלויות תשואה שהופקו החל משנת 2004 כולל עוד, את השפעת השינוי בשיעורי ההיוון המשמשים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות (המשך)

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חיסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
6,264	158	1,161	3,925	-	921	99
(9)						
6,255						
3,329	-	-	3,311	18	-	-
855	-	-	305	(96)	388	258
10,864	147	629	5,741	257	3,554	*536
1,402	-	-	1,402	-	-	-
395	6	55	50	(113)	188	*209

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)

פרמיות ברוטו
פרמיות בגין סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה

סך הכל

תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול - במונחי רווח כולל (2)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה (3)

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים

* יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה באור ג2.

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול השקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת, המרווח הפיננסי בגין פוליסות שאינן תלויות תשואה שהופקו החל משנת 2004 כולל עוד, את השפעת השינוי בשיעורי ההיוון המשמשים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

(3) השורה "תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה" כוללת רק את סכום הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין חוזי השקעה.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ז. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח בריאות

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות

סה"כ	בריאות אחר *		סיעודי	
	ז"ק **	ז"א **	קבוצתי	פרט
	מיליוני ש"ח			
1,234	82	602	359	191
714	81	375	(36)	294
(358)	(9)	(51)	(29)	(269)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 (בלתי מבוקר)

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
סך כל ההפסד הכולל מעסקי ביטוח בריאות

סה"כ	בריאות אחר *		סיעודי	
	ז"ק **	ז"א **	קבוצתי	פרט
	מיליוני ש"ח			
1,190	99	569	335	187
1,041	69	325	497	150
102	(4)	60	(19)	65

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019 (בלתי מבוקר)

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות

* מתוך זה פרמיות פרט בסך של 425 מיליוני ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 (פרמיות פרט בסך של 433 מיליוני ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019) ופרמיות קבוצתיות בסך של 259 מיליוני ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 (פרמיות קבוצתיות בסך של 235 מיליוני ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019).

** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בבריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח בריאות (המשך)

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות (המשך)

סה"כ	בריאות אחר *		סיעודי	
	ז"ק **	ז"א **	קבוצתי	פרט
	מיליוני ש"ח			
4,931	472	2,327	1,377	755
4,779	307	1,289	1,754	1,429
(284)	12	321	(41)	(576)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות

* מתוך זה פרמיות פרט בסך של 1,829 מיליוני ש"ח ופרמיות קבוצתיות בסך של 970 מיליוני ש"ח.

** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בבריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

באור 5 - מסים על ההכנסה

שיעורי המס החלים על הכנסות של חברות הקבוצה

ביום 29 בדצמבר 2016 פורסם ברשומות חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018) התשע"ז-2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות משיעור של 25% ל- 23% בשתי פעימות. הפעימה הראשונה לשיעור של 24%, החל מינואר 2017 והפעימה השנייה לשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך.

המסים השוטפים לתקופה המדווחת מחושבים בהתאם לשיעורי המס להלן.

שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם על חברות הבנות של החברה שהינם מוסדות כספיים, החל משנת 2018 ואילך הינם כדלקמן: מס חברות בשיעור 23%, מס רווח בשיעור 17% דהיינו מס בשיעור משוקלל של 34.19%.

ברבעון הראשון של שנת 2020 הכירה החברה בהכנסות מסים שוטפים בסך של כ-23 מיליוני ש"ח בגין מס שכר לקבל.

באור 6 - מכשירים פיננסיים

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

1. להלן פירוט הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה, המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 במרץ		
2019	2019	2020	2020	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
1,769	1,644	1,766		נדל"ן להשקעה
				השקעות פיננסיות
				נכסי חוב סחירים
22,614	20,388	19,917		נכסי חוב שאינם סחירים (*)
14,876	14,008	14,163		מניות
11,298	9,298	10,026		השקעות פיננסיות אחרות
12,774	12,201	11,153		
61,562	55,895	55,259		סך הכל השקעות פיננסיות
2,897	2,444	3,343		מזומנים ושווי מזומנים
974	696	1,060		אחר
67,202	60,679	61,428		סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה**
485	58	111		זכאים ויתרות זכות
149	122	451		התחייבויות פיננסיות***
634	180	562		התחייבויות פיננסיות בגין חוזים תלויי תשואה**
518	577	495		(*) מתוכם נכסי חוב שנמדדים בעלות מתואמת
581	622	516		שווי הוגן של נכסי חוב שנמדדים בעלות מתואמת

** כולל נכסים נטו (נכסים בניכוי התחייבויות פיננסיות) בסך 4,174 מיליוני ש"ח, 4,419 מיליוני ש"ח ובסך 4,602 מיליוני ש"ח לימים 31 במרץ 2020 ו-2019 וליום 31 בדצמבר 2019, בהתאמה, בגין התחייבות הנובעת מתיק סיעוד קבוצתי, בו מרבית סיכוני ההשקעה אינם מוטלים על המבטח.

*** בעיקר נגזרים וחוזים עתידיים.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח של הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, במישרין או בעקיפין, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

ליום 31 במרץ 2020 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
17,140	2,777	-	19,917	נכסי חוב סחירים
-	12,557	1,111	13,668	נכסי חוב שאינם סחירים
7,507	6	2,513	10,026	מניות
6,768	109	4,276	11,153	אחרות
31,415	15,449	7,900	54,764	סך הכל

ליום 31 במרץ 2019 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
17,064	3,324	-	20,388	נכסי חוב סחירים
-	12,969	462	13,431	נכסי חוב שאינם סחירים
6,868	6	2,424	9,298	מניות
8,222	187	3,792	12,201	אחרות
32,154	16,486	6,678	55,318	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
19,436	3,178	-	22,614	נכסי חוב סחירים
-	13,344	1,014	14,358	נכסי חוב שאינם סחירים
8,783	7	2,508	11,298	מניות
8,454	262	4,058	12,774	אחרות
36,673	16,791	7,580	61,044	סך הכל

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 (בלתי מבוקר)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
7,580	4,058	2,508	1,014
			יתרה ליום 1 בינואר 2020
			סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:
150	73	76	1
			ברווח והפסד (*)
(93)	(66)	(12)	(15)
			תקבולי ריבית ודיבידנד
561	304	94	163
			רכישות
(232)	(79)	(153)	-
			מכירות
(65)	(14)	-	(51)
			פדיונות
(1)	-	-	(1)
			העברות מתוך רמה 3*
7,900	4,276	2,513	1,111
			יתרה ליום 31 במרץ 2020
140	72	76	(8)
			(*) מתוכם סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 במרץ 2020

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019 (בלתי מבוקר)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
6,827	3,790	2,531	506
			יתרה ליום 1 בינואר 2019
			סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:
(118)	(78)	(45)	5
			ברווח והפסד (*)
(75)	(59)	(7)	(9)
			תקבולי ריבית ודיבידנד
309	203	37	69
			רכישות
(148)	(56)	(92)	-
			מכירות
(79)	(8)	-	(71)
			פדיונות
(38)	-	-	(38)
			העברות מתוך רמה 3*
6,678	3,792	2,424	462
			יתרה ליום 31 במרץ 2019
(120)	(80)	(45)	5
			(*) מתוכם סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 במרץ 2019

* בגין ניירות ערך שדירוגם השתנה.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
6,827	3,790	2,531	506
16	(23)	18	21
(457)	(214)	(212)	(31)
2,279	991	455	833
(705)	(421)	(284)	-
(271)	(65)	-	(206)
(109)	-	-	(109)
<u>7,580</u>	<u>4,058</u>	<u>2,508</u>	<u>1,014</u>
<u>37</u>	<u>(20)</u>	<u>38</u>	<u>19</u>

יתרה ליום 1 בינואר 2019

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו :

ברווח והפסד (*)

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות מתוך רמה 3*

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

מתוכם סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2019

* בגין ניירות ערך שדירוגם השתנה.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות

1. נכסי חוב שאינם סחירים והשקעות מוחזקות לפדיון - ערך בספרים לעומת שווי הוגן

ליום 31 בדצמבר (מבוקר)		ליום 31 במרץ (בלתי מבוקר)		ליום 31 בדצמבר (מבוקר)		ליום 31 במרץ (בלתי מבוקר)	
שווי הוגן		שווי הוגן		ערך בספרים		ערך בספרים	
2019	2019	2020	2019	2019	2020	2019	2020
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
7,344	6,645	7,047	5,214	4,989	5,257		
8,339	8,262	8,047	7,329	7,547	7,534		
544	734	415	480	668	373		
16,227	15,641	15,509	13,023	13,204	13,164		
83	104	68	79	98	67		
83	104	68	79	98	67		
16,310	15,745	15,577	13,102	13,302	13,231		
			21	18	47		

הלוואות וחייבים:

אגרות חוב מיועדות
נכסי חוב שאינם סחירים
שאינם ניתנים להמרה, למעט
פיקדונות בבנקים
פיקדונות בבנקים
סך כל נכסי חוב שאינם
סחירים

השקעות המוחזקות לפדיון:

נכסי חוב סחירים שאינם
ניתנים להמרה
סך הכל השקעות מוחזקות
לפדיון
סך הכל
ירידות ערך שנזקפו לרווח
והפסד (במצטבר)

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה להלן מציגה ניתוח של המכשירים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס עיתי, תוך שימוש בשיטת הערכה בהתאם לרמות השווי ההוגן בהיררכיה. להגדרת הרמות ראה באור 6א(2).

ליום 31 במרץ 2020 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
9,233	963	-	10,196	נכסי חוב סחירים
1,002	-	457	1,459	מניות
281	55	1,500	1,836	אחרות
10,516	1,018	1,957	13,491	סך הכל

ליום 31 במרץ 2019 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
7,567	1,164	-	8,731	נכסי חוב סחירים
825	-	280	1,105	מניות
478	109	1,506	2,093	אחרות
8,870	1,273	1,786	11,929	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
10,018	1,060	-	11,078	נכסי חוב סחירים
899	-	374	1,273	מניות
443	109	1,602	2,154	אחרות
11,360	1,169	1,976	14,505	סך הכל

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 (בלתי מבוקר)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח		
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה		
מניות	אחרות	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
374	1,602	1,976
(16)	8	(8)
35	(6)	29
-	(22)	(22)
64	71	135
-	(138)	(138)
-	(15)	(15)
457	1,500	1,957
(16)	5	(11)

יתרה ליום 1 בינואר 2020

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:

ברוח והפסד (*)

ברוח כולל אחר

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

יתרה ליום 31 במרץ 2020

(*) מתוכם סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 במרץ 2020

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019 (בלתי מבוקר)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח		
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה		
מניות	אחרות	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
266	1,538	1,804
-	19	19
(7)	(53)	(60)
-	(23)	(23)
22	49	71
(1)	(21)	(22)
-	(3)	(3)
280	1,506	1,786
-	19	19

יתרה ליום 1 בינואר 2019

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:

ברוח והפסד (*)

ברוח כולל אחר

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

יתרה ליום 31 במרץ 2019

(*) מתוכם סך הרווחים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 במרץ 2019

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה

מניית	אחרות	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
266	1,538	1,804
(5)	76	71
39	(26)	13
(2)	(69)	(71)
77	260	337
(1)	(147)	(148)
-	(30)	(30)
374	1,602	1,976
(5)	76	71

יתרה ליום 1 בינואר 2019

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:

ברוח והפסד (*)

ברוח כולל אחר

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

(*) מתוכם סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2019

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות

1. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת - ערך בספרים לעומת שווי הוגן

ליום 31 בדצמבר (מבוקר)	ליום 31 במרץ (בלתי מבוקר)	שווי הוגן	ליום 31 בדצמבר (מבוקר)	ליום 31 במרץ (בלתי מבוקר)	ערך בספרים
2019	2019	2020	2019	2019	2020
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	-	-	-	-	-
406	408	378	352	351	351
12	11	12	12	11	12
5,311	3,748	4,976	4,739	3,387	4,731
5,729	4,167	5,366	5,103	3,749	5,094
			4,739	3,387	4,731

הלוואות מתאגידים בנקאיים *
 הלוואות מתאגידים שאינם בנקאיים *
 הלוואות מצדדים קשורים
 אגרות חוב *
סך הכל התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

כתבי התחייבות נדחים שהונפקו לצורך עמידה בדרישות ההון

* לרבות כתבי התחייבויות נדחים.

2. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 במרץ 2020
0.77%	0.92%	2.32%
1.08%	1.35%	3.11%

באחוזים
 הלוואות
 אגרות חוב

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות (המשך)

3. התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן. להגדרת הרמות ראה באור 6א'(2).

ליום 31 במרץ 2020 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
162	781	943
162	781	943

נגזרים (1)

סך הכל התחייבויות פיננסיות

ליום 31 במרץ 2019 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
10	462	472
10	462	472

נגזרים (1)

סך הכל התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)

רמה 1	רמה 2	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
49	464	513
49	464	513

נגזרים (1)

סך הכל התחייבויות פיננסיות

(1) מכשירים נגזרים המוחזקים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות במסגרת מדיניות ניהול נכסים מול התחייבויות ("ALM") של הקבוצה. מתוך הנייל, סך של כ-492 מיליוני ש"ח, כ-350 מיליוני ש"ח וכ-364 מיליוני ש"ח לימים 31 במרץ 2020 ו-2019 וליום 31 בדצמבר 2019, בהתאמה, נכללים במסגרת התחייבויות שאינן תלויות תשואה והיתרה נכללת במסגרת ההתחייבויות תלויות התשואה של הקבוצה. מרבית הסכום נובע מניהול חשיפה באמצעות נגזרים למטבע חוץ ולמדד. כנגד ההתחייבויות כאמור, הפקידו הגופים המוסדיים בטחונות בהתאם לתנאים שנקבעו בחוזה. לגופים המוסדיים בקבוצה מסגרות אשראי מאושרות לצורך פעילותם בנגזרים. בהתאם לאמור, הפקידו הגופים המוסדיים בקבוצה סך של כ-777 מיליוני ש"ח, כ-538 מיליוני ש"ח וכ-755 מיליוני ש"ח לימים 31 במרץ 2020 ו-2019 וליום 31 בדצמבר 2019, בהתאמה, כבטוחות לכיסוי התחייבויותיהם הנובעות מפעילות זו (בטוחות אלו מוצגות בסעיף חייבים).

4. פרטים נוספים

פדיון מוקדם מלא של אגרות חוב (סדרה ד') של הראל הנפקות

ביום 11 במאי 2020, דירקטוריון הראל הנפקות, שהינה חברה בת של החברה, החליט על ביצוע פדיון מוקדם מלא ביוזמת הראל הנפקות של אגרות החוב (סדרה ד') שהונפקו על ידה, אשר בוצע ביום 31 במאי 2020.

ד. נתונים בדבר מדידות שווי הוגן ברמה 2 וברמה 3

שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי הוגן של נכסי חוב שאינם סחירים

השווי הוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב שאינם סחירים, אשר מידע לגבי השווי הוגן ניתן לצרכי גילוי בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומונים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון מתבססים על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. התחייבויות תלויות

קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הקבוצה למבוטחיה וללקוחותיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשניות ואחרות, בין היתר, עקב פערי מידע בין חברות הקבוצה לבין הצדדים האחרים לחווי הביטוח ויתר מוצרי הקבוצה, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטוריים ובכלל זה טענות ביחס לאופן השקעת כספי מבוטחים ועמיתים. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם מוצרי הקבוצה, המועלות, במסגרת הליכים משפטיים שונים, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיוניים ארוכי טווח עלולה לעיתים להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. כמו כן קיימת חשיפה בשל שינויים רגולטוריים והנחיות של הממונה, בחוזרים שהינם בתוקף ובטיוטות חוזרים שעדיין מתקיימים דיונים לגביהן, וכן ב"עמדות ממונה" ו"הכרעות עקרונתיות" בנושאים שונים, שחלקם בעלי השלכות תפעוליות ומשפטיות נרחבות. חשיפה זו מוגברת בתחומי החסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות. בתחומים אלו ההתקשרויות עם המבוטחים, העמיתים והלקוחות הינן לאורך שנים רבות במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. זכויות אלו מנוהלות באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומיכונית מוגברת בתחומים אלו. לחברה תכנית אכיפה במסגרתה היא פועלת לבדיקת עמידה בהוראות רגולטוריות ותיקון ליקויים ככל שמתגלים כאלו.

במסגרת שינויים רגולטוריים אלו, בשנת 2011 פרסם הממונה חוזר שעניינו טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים מוסדיים. החוזר מפרט את מסגרת הפעולות שעל גוף מוסדי לבצע על מנת להבטיח שרישום זכויות עמיתים במערכות המידע יהיה מהימן, שלם, זמין וניתן לאחזור. במסגרת החוזר נקבעו שלבי ביצוע פרויקט הטיוב. סיום פרויקט הטיוב נקבע ליום 30 ביוני 2016. החברה סיימה נכון למועד האמור את פעולות הטיוב במרבית הנושאים אשר נכללו במסגרת תכנית העבודה של הפרוייקט. יחד עם זאת, נותרו מספר נושאים אשר הטיפול בהם נמשך וימשך באופן שוטף גם לאחר המועד הקבוע לסיום הפרוייקט. בנוסף עוסקת החברה, בהתאם לדרישות החוזר, בטיוב שוטף ובשימור של פעולות הטיוב שבוצעו במסגרת הפרוייקט.

בנוסף, קיימת חשיפה כללית, הנובעת מכך שכנגד הגופים המוסדיים בקבוצה מוגשות מעת לעת תלויות לרשות שוק ההון, ביטוח וחסכון ביחס לזכויות מבוטחים על פי פוליסות ביטוח ו/או הדין. תלויות אלו מטופלות באופן שוטף על ידי אגף תלויות הציבור בחברה. הכרעות רשות שוק ההון, הביטוח והחסכון בתלויות אלה, אם וככל שתינתן בהן הכרעה, עלולות להינתן אף כהכרעות רוחביות, החלות על קבוצות רחבות של מבוטחים. בנוסף, לעיתים, הגורמים המתלוננים אף מאיימים כי ינקטו בהליכים ביחס לתלונתם במסגרת תביעה ייצוגית. לעת הזו, לא ניתן להעריך אם קיימת חשיפה בגין תלויות אלו ולא ניתן להעריך אם תינתן הכרעה רוחבית של הממונה בענין תלויות כנ"ל ו/או אם תוגשנה תביעות ייצוגיות כתוצאה מהליכים שכאלו וכן לא ניתן להעריך את החשיפה הפוטנציאלית לתלויות כנ"ל. לפיכך, לא נכללה הפרשה בגין החשיפה האמורה. בנוסף, במסגרת המדיניות שמיישמת רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון, להעמקת הבקורות והביקורות בגופים מוסדיים, רשות שוק ההון, הביטוח והחסכון מקיימת מעת לעת ביקורות מעמיקות לגבי פעילותם של הגופים המוסדיים בקבוצה, במגוון תחומי הפעילות. בעקבות ביקורות אלו עלול משרד האוצר להטיל קנסות ו/או עיצומים כספיים וכן עלול ליתן הוראות לביצוע שינויים ביחס לפעולות שונות שנעשו, וזאת הן כלפי העתיד והן כלפי העבר. במקרים של הוראות כאמור לגבי העבר, עלולה רשות שוק ההון, הביטוח והחסכון לדרוש השבת כספים או שינוי בתנאים כלפי המבוטחים ו/או העמיתים באופן שעלול להטיל חבויות כספיות על החברות הבנות של החברה ו/או להגדיל את החשיפה של החברות הבנות שהינן מבטח למגוון רחב יותר של אירועים ביטוחיים שיהיו מכוסים בשל ההנחיות כאמור בפוליסות שהונפקו.

במסגרת הביקורות שעורכת רשות שוק ההון, הביטוח והחסכון התקיימו ומתקיימות בתקופת הדוח מספר ביקורות מעמיקות בתחומי ביטוח בריאות, ביטוח כללי, שירות לקוחות, יישוב תביעות ואקטואריה.

במסגרת השקעות חברות הקבוצה בנכסי חוב, חתומות החברות המשקיעות על כתבי שיפוי, שאינם מוגבלים בסכום, אל מול הנאמנים לנכסי החוב. בכתבי שיפוי אלו, התחייבו חברות הקבוצה (כמו גם יתר המשקיעים באותם נכסי חוב) כלפי הנאמנים, לשפות את הנאמנים בגין כל הוצאה שתושט עליהם במסגרת הטיפול בהסדרי חוב, ככל שמטופלים על ידם וככל שהוצאה כאמור לא תשולם על ידי החברה שבבעלותה מצויים הנכסים. חברות הקבוצה מחזיקות במספר נכסי חוב המצויים בהליך הסדר, החשיפה בגין כתבי השיפוי שניתנו בגין נכסי חוב אלו, אינה מהותית.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

בקשר עם מיזוג הפעילות הביטוחית של דקלה להראל ביטוח, ובהתאם לבקשת קופת חולים כללית, אשר הנה הלקוח העיקרי של דקלה ואשר במסגרת ההתקשרות מולה, מעמידה דקלה שירותי תפעול וניהול של תכנית השב"ן ושל התכנית הסיעודית לחברי הקופה, חתמה הראל ביטוח על כתב שיפוי, במסגרתו התחייבה לשפות את שירותי בריאות כללית בגין נזקים שיגרמו לכללית, אם וככל שייגרמו, כתוצאה מפיצול הפעילות, בתנאים המפורטים בכתב השיפוי.

להלן פרטים על החשיפה בגין תובענות ייצוגיות ובקשות להכרה בתובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד החברה ו/או החברות בקבוצה.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המפורטות להלן, אשר בהן, להערכת ההנהלה, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות שקיבלה, אין זה יותר סביר מאשר לא ("more likely than not"), כי טענות ההגנה של החברה (או חברה בת) תידחנה ואישור התובענה כייצוגית יתקבל, או שקיימים סיכויים של 50% ומעלה כי בסופו של ההליך תתקבלנה טענותיה של החברה (או חברה בת) שסביר כי הסדר פשרה מוצע, אשר אינו כולל התחייבות מהותית לתשלום כספי יתקבל, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות בהן, ביחס לתביעה, כולה או חלקה, יותר סביר מאשר לא כי טענות ההגנה של החברה עלולות להדחות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי הנהלת החברה ו/או הנהלות חברות מאוחדות. להערכת הנהלת החברה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או חברות מאוחדות.

בבקשות לאישור תובענה כייצוגית בסעיפים 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56 ו-57 להלן, לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכוי הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תובענות אלו.

1. בחודש ינואר 2008 הוגשה נגד החברה ונגד 4 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות") תובענה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות גבו "תשלום גורם תת שנתיות" (תשלום אותו רשאיות חברות הביטוח לגבות כאשר תעריף הביטוח נקבע בסכום שנתי, אולם התשלום בפועל מבוצע במספר תשלומים) שלא כדין. לטענת התובעים, הנזק שנגרם לתובעים מסתכם לסך של 1,683.54 ש"ח לכל שנת ביטוח. להערכת התובעים, סכום התביעה בגין כל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג כנגד כלל הנתבעות הינו כ- 2.3 מיליארדי ש"ח, מתוך זה סך של כ- 307 מיליוני ש"ח כנגד החברה הראל ביטוח. ביום 1 בפברואר 2010 אישר בית המשפט בקשה להסדר דיוני בין הצדדים, לפיה התובע ימחק מהבקשה והתובענה את הטענה כי הראל ביטוח גבתה שיעור תשלום גורם תת שנתיות העולה על השיעור המותר גם בגין פוליסות שהונפקו לפני 1992. בהתאם להוראת בית המשפט, התובע הגיש תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית מתוקנת. ביום 29 בדצמבר 2013 הגיש הממונה את עמדתו, התומכת בעמדת הנתבעות כי אין מניעה לגבות תת שנתיות על גורם הפוליסה, על רכיב החסכון בביטוח חיים המשולב בחסכון ועל פוליסות ריסק אחרות, לרבות סיעוד, אבדן כושר עבודה ונכות מתאונה. ביום 19 ביולי 2016 אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית בקשר עם גביית גורם תת שנתיות על רכיב הפרמיה המכונה גורם הפוליסה ועל רכיב החסכון בפוליסות ביטוח חיים משולבות בחסכון, וכן בקשר עם גביית גורם תת שנתיות בפוליסות בריאות, נכות, מחלות קשות, אובדן כושר עבודה וסיעוד. בחודש דצמבר 2016 הוגשה בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בתל-אביב. בעקבות החלטת בית המשפט העליון מחודש ינואר 2017 השיבו המשיבים לבקשה למתן רשות ערעור על ההחלטה לאישור התובענה כייצוגית, והבקשה נשמעה בפני הרכב. בחודש אפריל 2017 נעתר בית המשפט העליון לבקשה לעיכוב ביצוע שהגישו הנתבעות וקבע כי הדיון בערכאה הדיונית יעוכב עד להכרעה בבקשת רשות ערעור ובערעור. ביום 31 במאי 2018 קיבל בית המשפט העליון את בקשת רשות הערעור, דן בה כבערעור וקיבל אותו תוך ביטול פסק דינו של בית המשפט המחוזי ודחיית בקשת אישור התובענה כייצוגית. ביום 26 ביוני 2018 הומצאה לחברה בקשה לקיום דיון נוסף בפסק הדין, אשר הגישו התובעים לבית המשפט העליון. בהחלטתו מיום 2 ביולי 2019 הורה בית המשפט העליון על קיום דיון נוסף בפסק הדין בפני הרכב של שבעה שופטים. בחודש נובמבר 2019 הודיע היועץ המשפטי לממשלה על התייצבותו בהליך ובחודש פברואר 2020 הגיש את עמדתו לפיה, הוא תומך בקביעות פסק הדין ובמגמה המשתקפת בו לחיזוק המשקל שיש ליתן לעמדתו המקצועית של המאסדר בפרשנות הנחיותיו וכי אין לשיטתו מקום להתערב בהכרעה שנקבעה בפסק הדין נשוא ההליך באשר לאימוץ עמדתה הפרשנית של רשות שוק ההון.

2. בחודש אפריל 2008 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים, נגד החברה ונגד שלוש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות נוהגות לזכות מבוטחות נשים, בהגיען לגיל פרישה, בגין פוליסות ביטוח מנהלים ישנות שנמכרו עד שנת 2000, בגמלה חודשית נמוכה מזו שמקבל מבוטח גבר בנתונים זהים, וזאת בשל הנימוק, כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר. לעומת זאת, הנתבעות גובות מהנשים פרמיית "ריסק" בשיעור זהה לזה שהן גובות מגברים על אף ששיעור התמותה של נשים, בתקופת כיסוי "הריסק", לכאורה, נמוך יותר. התובעות טוענות, כי התנהלות זו של הנתבעות יוצרת אפליה של מבוטחות שהינן נשים, בניגוד להוראות הדין. ביום 17 באוגוסט 2014 אישר בית הדין האזורי לעבודה בירושלים את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. הקבוצה שאושרה לעניין התובענה הייצוגית כוללת נשים שיש להן או שהיה להן פוליסות ביטוח אצל ארבע המשיבות, ואשר בחישוב פרמיית הריסק שלהן לא נעשתה אבחנה בין תעריפי נשים לתעריפי גברים. בחודש דצמבר 2014 הנתבעות הגישו לבית הדין הארצי לעבודה בירושלים, בקשת רשות ערעור על החלטה זו. במקביל, בית הדין האזורי לעבודה קיבל את בקשת הנתבעות לעכב את ההליך בפניו עד להחלטה בבקשת רשות ערעור. בחודש אפריל 2015 החליט בית הדין הארצי לעבודה ליתן לנתבעות רשות ערעור על החלטה. במסגרת הדיון שהתקיים בערעור הורה בית הדין על העברת החומר לממונה לצורך קבלת עמדתו.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

2. (המשך)

בחודש דצמבר 2016 הוגשה לבית המשפט עמדת הממונה התומכת בעמדת חברות הביטוח ולפיה אין מקום לדון בתובענה כתביעה ייצוגית משאין מדובר באפליה פסולה. ביום 3 בדצמבר 2019 קיבל בית הדין הארצי לעבודה את ערעור הנתבעות וביטל את החלטת בית הדין האזורי לעבודה בתל אביב מיום 17 באוגוסט 2014 לאשר את ניהולה של התביעה כייצוגית. ביום 30 בדצמבר 2019 הורה בית הדין על דחיית התביעות האישיות של המבקשות. בחודש מאי 2020 הגישו המבקשות בבקשה לאישור תובענה ייצוגית, לבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק ("בג"ץ"), עתירה למתן צו על תנאי, במסגרתו מתבקש בג"ץ להורות למשיבים, בהם הנתבעות, בית הדין הארצי לעבודה, בית הדין האזורי לעבודה בירושלים ורשות שוק ההון ביטוח וחיסכון, לנמק מדוע לא יורה בג"ץ על ביטול פסק הדין וישיב על כנה את החלטת בית הדין האזורי לעבודה, במסגרתה אושר ניהולה של התובענה כתביעה ייצוגית.

3. בחודש אפריל 2010 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בפתח תקווה תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד 4 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרה של הפסקת הביטוח במהלך חודש כלשהו, לאחר שפרמיית הביטוח בגין חודש זה נגבתה על ידי הנתבעות מראש, נמנעות כביכול הנתבעות מלהחזיר למבוטחים את החלק היחסי, העודף, של פרמיית הביטוח בגין אותו חודש או לחילופין הן מחזירות, כביכול, את פרמיית הביטוח בערכים נומינליים בלבד. הנזק הכולל לכלל חברי הקבוצה, הנתבע במצטבר מכל הנתבעות, מסתכם להערכת המבקשים בסכום של כ- 225 מיליוני ש"ח לתקופה של 10 שנים (התובעים לא ייחסו סכום ספציפי לכל אחת מהנתבעות בנפרד). סכום התביעה האישית של התובעים מהחברה הינו בסך של 80 ש"ח. בחודש דצמבר 2011 הורה בית המשפט על מחיקת טענות התובעים בכל הקשור לסעיף 28 א' לחוק חוזה הביטוח ובכל הקשור למבוטחים שהפוליסה שלהם פקעה חלקית או זמנית. בחודש נובמבר 2014 הוגשה לבית המשפט עמדת הממונה, כי הוראות הפוליסה הן המחייבות לעניין אופן גביית הפרמיה לאחר פטירת המבוטח או בתקופה שלאחר ביטול הפוליסה וכי חוות הדעת האקטוארית שהוגשה לבית המשפט מטעם הנתבעות אינה מלאה לצורך ההוכחה כי הנתבעות תמחרו את הפרמיה באופן שמעיד שהן לקחו בחשבון את העובדה כי פרמיות הביטוח לא יוחזרו למבוטחים בגין התקופה שלאחר פטירת המבוטח או בתקופה שלאחר ביטול הפוליסה. ביום 23 ביוני 2015 אישר בית המשפט המחוזי מרכז-לוד באופן חלקי את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. נגד החברה אישר בית המשפט את ניהולה של התובענה כתובענה ייצוגית, אך ורק בנושא צירוף הפרשי הצמדה וריבית בעת השבת דמי הביטוח שנגבו בחודשים שלאחר חודש ביטול חוזה הביטוח או שלאחר קרות מקרה הביטוח. בחודש ספטמבר 2016 הוגש לאישורו של בית המשפט הסכם פשרה, במסגרתו, הוסכם, בין היתר, כי החברה תתרום 60% מסכום ההחזר הכולל שלה ביחס לעילה הראשונה, כפי שהוגדרה בהסכם הפשרה ובהתאם לדוח הבודק שימונה לבחינת הסכם הפשרה, ו- 80% מסכום ההחזר הכולל שלה בגין העילה השנייה, כפי שהוגדרה בהסכם הפשרה ובהתאם לדוח הבודק שימונה כאמור. כמו כן, נקבעו בהסכם הפשרה הוראות ביחס להתנהלות עתידית במקרים של ביטול פוליסות נשוא התביעה. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט. בחודש מרץ 2017 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו ביחס להסדר הפשרה, הכוללת הערות שונות ובהן, בין היתר, כי יש למנות בודק אשר יבחן את הסכם הפשרה טרם אישורו וכי הוא מבקש להגיש עמדה משלימה לאחר קבלת חוות דעת הבודק ובחינתה. בחודש יוני 2017 הורה בית המשפט על מינוי בודק להסכם הפשרה. בחודש דצמבר 2019 הוגשה לבית המשפט חוות דעת הבודק ביחס לחברה ולפיה הסכם הפשרה הוא ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה.

4. בחודש מאי 2011 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד 3 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות גובות שלא כדין, כביכול, תשלום הקרוי "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים" בשיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת ללא הסכמתם או ידיעתם וללא קיומו של תנאי המאפשר גבייה כאמור בהוראות הפוליסות. התובעים טוענים, כי בהתאם להוראות הממונה הותר לחברות לגבות "גורם פוליסה" בתנאים מסוימים, אך לטענתם בנוסף על אישור הממונה כאמור, על הנתבעות לעגן את גביית "גורם הפוליסה" בהסכמה חוזית מול המבוטח. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה נגד כלל הנתבעות מסתכם להערכת התובעים בסכום של 2,325 מיליוני ש"ח ונגד החברה, בהתאם לחלקה בשוק בכ- 386 מיליוני ש"ח. ביום 10 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה מטעם הצדדים. בית המשפט מינה בודק להסדר הפשרה. על פי הסכם הפשרה שהוצע, התחייבו הנתבעות להשיב לחברי הקבוצה סכום כולל של מאה מיליוני ש"ח, בגין גביית גורם פוליסה בעבר. חלקה של החברה בסכום האמור שווה לארבעה-עשר מיליוני ש"ח. בנוסף, כל אחת מן הנתבעות התחייבה להפחית את הגבייה העתידית מחברי קבוצה אלו, בגין גורם הפוליסה, בשיעור של 25% ביחס לסכום הגבייה בפועל. כן הסכימו הנתבעות לשאת בגמול לתובע הייצוגי ובשכר טרחת בא כוחו, בסכום שייפסק על ידי בית המשפט. בהחלטתו מיום 21 בנובמבר 2016 דחה בית המשפט את הסדר הפשרה ואישר באופן חלקי את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית בעילה של הפרת פוליסת הביטוח בשל גביה ללא בסיס משפטי של עמלת "גורם הפוליסה" באופן שפגע בחסכון שנצבר לטובת המבוטח החל משבע שנים קודם למועד הגשת התביעה. הסעדים שיתבעו במסגרת התובענה הייצוגית יהיו תיקון ההפרה על דרך של עדכון החסכון הצבור לטובת המבוטח בסכום החסכון הנוסף שהיה נצבר לטובתו אילו לא היה נגבה גורם הפוליסה או פיצוי המבוטח בסכום האמור, וכן הפסקת גביית גורם הפוליסה מעתה ואילך. הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית הינה מבוטחי הנתבעות בפוליסות ביטוח חיים משולבות חסכון שנערכו בין השנים 1992-2003, אשר החסכון שנצבר לטובתם נפגע בשל גביית גורם הפוליסה. בחודש מאי 2017, הגישו הנתבעות, לבית המשפט העליון, בקשת רשות ערעור על ההחלטה במסגרתה נדחה הסדר הפשרה ואושרה באופן חלקי הבקשה לאישור התביעה כייצוגית.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

4. (המשך)

בחודש ספטמבר 2018 הוגשה תשובת היועץ המשפטי לממשלה לבקשת רשות הערעור, לפיה עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה הינה כי צדק בית המשפט המחוזי מרכז בהחלטתו שלא לאשר את הסדר הפשרה ולאשר באופן חלקי את הבקשה לאישור התביעה כייצוגית. בחודש פברואר 2019 נמחקה בקשת רשות הערעור, לאחר שהנתבעות קיבלו את המלצת בית המשפט העליון למשיכת בקשת רשות הערעור תוך שמירת מלוא טענותיהן וזכויותיהן. הצדדים מנהלים הליך גישור.

5. בחודש יולי 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד ארגון נכי צה"ל (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי בפוליסה קבוצתית לביטוח חיים לחברי ארגון נכי צה"ל קיים, כביכול, כיסוי ביטוחי כאשר מקרה הביטוח מתרחש במהלך השנה שבין הגיע המבוטח לגיל 75 ועד הגיעו לגיל 76, בעוד שהחברה מעניקה כיסוי למקרי ביטוח שמתרחשים עד הגיע המבוטח לגיל 75 בלבד. הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה, מסתכם להערכת התובעת בסכום של כ- 46 מיליוני ש"ח. ביום 5 ביוני 2014 אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. הקבוצה שאושרה הינה כל המוטבים של נכי צה"ל שנפטרו בין השנים 2006 ועד 2012, לאחר שמלאו להם 75 שנים ובטרם מלאו להם 76 שנים, אשר אירע להם מקרה ביטוח לאחר הגיעם לגיל 75 ובטרם מלאו להם 76 שנים ואשר לא קיבלו את תגמולי הביטוח מהראל ביטוח. ביום 6 ביולי 2014 הגישו הנתבעות, לבית המשפט העליון, בקשת רשות ערעור על החלטה זו. בחודש נובמבר 2014 הורה בית המשפט העליון על עיכוב ההליכים בבית המשפט המחוזי בתל אביב עד למתן החלטה אחרת. בהתאם להמלצת בית המשפט משכו הנתבעות בחודש דצמבר 2015 את בקשת הערעור. לפיכך, הופסק עיכובם של ההליכים בבית המשפט המחוזי. בהחלטתו מיום 20 במרץ 2016 הורה בית המשפט המחוזי בתל אביב על הרחבת הקבוצה כך שתכלול גם את מוטביהם של נכי צה"ל שנפטרו בין השנים 2013 עד 2016. בית המשפט הורה על קבלת עמדת הממונה במחלוקת נשוא התובענה. בחודש ספטמבר 2018 התקבלה עמדת הממונה, לפיה מאחר ומדובר במחלוקת הנוגעת לפרשנות מסמכי הפוליסה, רשות שוק ההון לא רואה לנכון להביע עמדתה בעניין.

6. בחודש דצמבר 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה משלמת, כביכול, את גמלת הביטוח הסיעודי החודשית, למבוטחים בפוליסה הקבוצתית של הסתדרות המורים בישראל ("הפוליסה"), בהתאם למדד הידוע בתחילת החודש ולא לפי המדד הידוע במועד התשלום. בנוסף נטען, כי החברה משלמת, כביכול, את גמלת הסיעוד ללא הצמדה למדד הבסיס המופיע בפוליסה אלא על פי מדד הבסיס שפורסם חודשיים מאוחר יותר, וזאת, לכאורה, בניגוד להוראות הפוליסה. התובעת אינה מציינת בבקשה את סכום הנזק הכולל הנתען על ידה לגבי כלל חברי הקבוצה. בחודש דצמבר 2018 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה במסגרתו הוסכם, כי ישולמו למבוטחים בפוליסה הפרשי מדד בגין תגמולי סיעוד שחושבו שלא על פי מדד הבסיס הקבוע בפוליסה, וכן כי ישולמו הפרשי מדד בגין תגמולי סיעוד שחושבו שלא על פי המדד הידוע במועד התשלום בפוליסות שנקבע בהן, כי התשלום יהיה צמוד למדד הידוע במועד התשלום. כמו כן נקבעו הוראות לעניין אופן ביצוע תשלומים בעתיד לחברי הקבוצה. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט. בחודש יולי 2019 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו ביחס להסדר הפשרה, הכוללת הערות שונות ובהן, בין היתר, כי יש למנות בודק אשר יבחן את הסכם הפשרה טרם אישורו, וכן הערות ביחס לאופן ביצוע ההשבה לחברי הקבוצה וכן ביקש להגיש עמדה נוספת לאחר קבלת חוות דעת הבודק ובחינתה.

7. בחודש מאי 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה כי החברה נמנעת, כביכול, מלשלם תגמולי ביטוח למבוטחיה, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית, החל ממועד קרות מקרה הביטוח ועד מועד תשלום תגמולי הביטוח, ולחילופין, החל מחלוף 30 יום מהגשת הדרישה לקבלת תגמולי ביטוח ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח. הנזק הנתען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכומים שנעים בין כ- 168 מיליוני ש"ח לכ- 807 מיליוני ש"ח. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. ביום 30 באוגוסט 2015 קיבל בית המשפט המחוזי בתל-אביב באופן חלקי את בקשת האישור, באופן שניהולה של התביעה כתובענה ייצוגית אושר ביחס לטענה בדבר אי תשלום ריבית כנדרש בסעיף 28 (א) לחוק חוזה הביטוח ("החוק") והבקשה נדחתה ככל שהיא מתייחסת לטענה כי החברה אינה מצמידה את תגמולי הביטוח בהתאם להוראות סעיף 28(א) לחוק. הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה על פי כתב התביעה המתוקן, מסתכם להערכת התובעים בסכום של כ-120 מיליוני ש"ח. בחודש אוקטובר 2015 הוגשה בקשת רשות ערעור על ההחלטה לאשר את הבקשה כייצוגית. בהתאם להמלצת בית המשפט משכו הנתבעות בחודש אוגוסט 2016 את בקשת רשות הערעור.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

8. בחודש יולי 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה נמנעה, כביכול, מלפרסם באתר האינטרנט שלה מידע מלא בקשר לסכומי הביטוח שישולמו למבוטחים כפיצוי כאשר הניתוח מומן על ידי גורם אחר שאינו המבטח, וזאת כביכול בניגוד להוראות חוזר הממונה "פירוט תגמולי ביטוח בתוכניות לביטוח בריאות" ובמטרה, לכאורה, להפחית את סכומי תגמולי הביטוח המגיעים למבוטחים על פי הפוליסות. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכום של כ- 35 מיליוני ש"ח. בחודש מרץ 2016 הוגש הסכם פשרה לאישור בית המשפט בהתאם להערות בית המשפט. בחודש ספטמבר 2016 הוגש הסכם פשרה מתוקן לאישורו של בית המשפט בהתאם להערות בית המשפט. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה לפיה הוא אינו מתנגד להסדר הפשרה ומותיר את ההכרעה לאישורו בידי בית המשפט. במסגרת עמדתו העיר היועץ המשפטי לממשלה מספר הערות בנוגע לנוסח ההסדר. בחודש ינואר 2017 מינה בית המשפט בודק להסדר הפשרה. בחודש נובמבר 2017 הוגשה לבית המשפט חוות דעת הבודק ולפיה מנגנון הפיצוי שנקבע בהסדר הפשרה סביר והוגן. בחודש אוגוסט 2018 הוגשה לבקשת בית המשפט חוות דעת משלימה של הבודק בנושאים שונים ולפיה מנגנון הפיצוי שנקבע בהסדר הפשרה הינו סביר והוגן. בחודש מרץ 2019 הוגש הסדר פשרה מעודכן לאישורו של בית המשפט. בחודש אוגוסט 2019 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה במסגרתה חזר על חלק מההערות אשר ציין בעמדתו מחודש ספטמבר 2016 וכן כלל הערות נוספות ביחס לאופן ביצוע ההשבה לחברי הקבוצה. בחודש מרץ 2020 הוגש הסדר פשרה מעודכן לאישורו של בית המשפט.
9. בחודש אוקטובר 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח נמנעה, כביכול, מלשלם למבוטחים שביצעו ניתוחים במימון מלא או חלקי של קופת החולים שלהם פיצוי בשיעור מחצית מהסכום שנחסך לה מעלות המלאה של הניתוח בשל השתתפות קופת החולים. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכום של כ- 14 מיליוני ש"ח. בחודש מרץ 2016 הוגש הסכם פשרה לאישור בית המשפט. בחודש יוני 2016 הוגש הסכם פשרה מתוקן לאישורו של בית המשפט בהתאם להערות בית המשפט. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה לפיה הוא אינו מתנגד להסדר הפשרה ומותיר את ההכרעה לאישורו בידי בית המשפט. במסגרת עמדתו העיר היועץ המשפטי לממשלה מספר הערות בנוגע לנוסח ההסדר. בחודש ינואר 2017 מינה בית המשפט בודק להסדר הפשרה. בחודש נובמבר 2017 הוגשה לבית המשפט חוות דעת הבודק ולפיה מנגנון הפיצוי שנקבע בהסדר הפשרה סביר והוגן. בחודש אוגוסט 2018 הוגשה לבקשת בית המשפט חוות דעת משלימה של הבודק בנושאים שונים ולפיה מנגנון הפיצוי שנקבע בהסדר הפשרה הינו סביר והוגן. בחודש מרץ 2019 הוגש הסדר פשרה מעודכן לאישורו של בית המשפט. בחודש אוגוסט 2019 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה במסגרתה חזר על חלק מההערות אשר ציין בעמדתו מחודש ספטמבר 2016 וכן כלל הערות נוספות ביחס לאופן ביצוע ההשבה לחברי הקבוצה. בחודש מרץ 2020 הוגש הסדר פשרה מעודכן לאישורו של בית המשפט.
10. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד דקלה סוכנות לביטוח בע"מ (בשמה הקודם "דקלה חברה לביטוח בע"מ") ("דקלה"). עניינה של התובענה בטענה, כי דקלה משלמת, כביכול, את תגמולי הביטוח למבוטחים בפוליסת ביטוח בריאות קבוצתית "מושלם לעובד גמלאים" של גמלאי קופ"ח כללית ובני משפחותיהם ("הפוליסה"), בהתאם למדד הידוע בתחילת החודש ולא לפי המדד הידוע במועד התשלום בניגוד להוראות הדין ("העילה הראשונה") וכן כי דקלה העלתה, כביכול, למבוטחים בפוליסה את דמי הביטוח, כביכול, ללא כל ביסוס ובניגוד כביכול להוראות הפוליסה והדין ("העילה השנייה"). הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם לסכום של כ- 21.5 מיליוני ש"ח (סך של כ- 19 מיליוני ש"ח ביחס לעילה הראשונה וסך של כ- 2.5 מיליוני ש"ח ביחס לעילה השנייה).
11. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה, בין היתר, בטענה, כי החברה משלמת למבוטחים בפוליסת ביטוח אובדן כושר עבודה וסיעוד משתתפת ברווחים מסוג "חיונית" (להלן: "הפוליסה") סכום פיצוי חודשי (המורכב מ"פיצוי חודשי" ו- "יתרת הבונוס"), המחושב, לכאורה, בניגוד להוראות הפוליסה וכן כי החברה אינה משלמת, לכאורה, למבוטחים בפוליסה את הבונוס שהצטבר להם עד למועד תשלום הפיצוי החודשי הראשון על פי הפוליסה. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם לסכום של כ- 381 מיליוני ש"ח. בחודש מרץ 2019 אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית ("ההחלטה"). הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית הינה כל המבוטחים בפוליסות ביטוח חיים משתתפות ברווחים המנוהלות בחברה, אשר במסגרתן תגמולי הביטוח משולמים על יסוד נוסחת Rm. ביום 17 ביולי 2019 הגישה החברה לבית המשפט העליון, בקשת רשות ערעור על ההחלטה. ביום 22 ביולי 2019 הומצא לחברה ערעור לבית המשפט העליון, אשר הוגש על-ידי המבקש בבקשת האישור, על חלקה של ההחלטה במסגרתה החליט בית המשפט המחוזי שלא לאשר את ניהול התביעה כייצוגית בעילת הטעיה וכן על כך שלא כלל במסגרת הגדרת הקבוצה בתובענה הייצוגית גם מבוטחי עבר לרבות מוטבים ויורשים של מבוטחים בפוליסות הביטוח לגביהן אושרה התביעה כייצוגית. בחודש אוקטובר 2019 הורה בית המשפט העליון על עיכוב ההליכים בפני בית המשפט המחוזי עד להודעה אחרת.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

13. בחודש יוני 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד דקלה סוכנות לביטוח בע"מ (בשמה הקודם "דקלה חברה לביטוח בע"מ") ("דקלה"). עניינה של התובענה בטענה, כי בהתאם להוראות פוליסת הביטוח הסייעודי הקבוצתית לחברי שירותי בריאות כללית "סייעודי מושלם פלוס" (להלן: "הפוליסה") דקלה אינה משלמת למבוטחים, המצויים במצב סיעודי, תגמולי ביטוח בגין הימים בהם היו מאושפזים בבית חולים כללי או שיקומי וכי ימים אלו אינם נכללים במניין הימים לחישוב תקופת ההמתנה הקבועה בפוליסה, וזאת, כביכול, בניגוד להוראות הממונה ולהוראות הדין. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג, מסתכם, להערכת התובעת, לסכום של כ- 35 מיליוני ש"ח. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת הממונה ביחס למחלוקות נשוא הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש ינואר 2016 הוגשה עמדת הממונה במסגרתה הובהר כי אין בהגדרת מקרה הביטוח בפוליסה משום הפרה של הוראות רשות שוק ההון, הביטוח והחסכון וכי הפוליסה מושא הבקשה אושרה באופן פרטני על ידי רשות שוק ההון, הביטוח והחסכון. בחודש דצמבר 2018 דחה בית המשפט את הבקשה לאשר את התביעה כייצוגית בטענה כי אי תשלום תגמולי הביטוח בגין תקופת האשפוז עומדת בניגוד להוראות הממונה, אך אישר את ניהולה כתובענה ייצוגית בעילה של הפרת חוזר ביטוח שעניינו גילוי נאות למבוטח בעת ההצטרפות לפוליסות לביטוח בריאות. הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית הינה כל מבטחי דקלה, אשר רכשו פוליסת ביטוח סיעודי לאחר יום 1 באוקטובר 2001, אשר קמה להם זכות תביעה לתגמולי ביטוח בתקופה שבין 29 במאי 2011 ועד ליום 29 במאי 2014 ואשר בטופס הגילוי הנאות שצורף לפוליסה שרכשו אין ציון/הפניה לסעיף הקובע כי מועד קרות מקרה הביטוח הוא המועד שבו נכנס המבוטח לראשונה למצב מזכה, או המועד שבו שוחרר המבוטח מאשפוז בבית חולים כללי או שיקומי, לפי המאוחר מבניהם. בחודש מאי 2019 הגישה דקלה לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על החלטה. בחודש יוני 2019 הוגש על-ידי המבקשת בבקשת האישור ערעור לבית המשפט העליון על החלטתו של בית המשפט המחוזי שלא לאשר את ניהול התביעה כייצוגית בעילת תביעה לפיה אי תשלום תגמולי הביטוח בגין תקופת האשפוז עומד בניגוד להוראות הממונה וכן על כך שלא הכריע, לטענת המבקשת, בעילת תביעה נטענת נוספת של הפרת חוזה.

14. בחודש יולי 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בקשה לאישור תביעה כתובענה ייצוגית נגד החברה האחות הראל פנסיה וגמל בע"מ (בשמה הקודם: הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ) ("הראל פנסיה וגמל") ונגד ארבע חברות מנהלות אחרות של קרנות פנסיה (להלן ביחד: "הנתבעות").¹ עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מעלות את דמי הניהול, המשולמים על ידי עמיתים בקרנות פנסיה מתוך החסכון שהצטבר (יתרה צבורה), לשיעור המקסימלי המותר על פי הדין, במועד בו העמיתים הופכים לפנסיונרים, מקבלים גמלת זקנה והם אינם יכולים עוד לנייד את החסכון הפנסיוני שלהם. באופן כזה, הנתבעות, כביכול, מפעילות את זכותן החוזית, המוקנית להן על פי הוראות תקנון קרן הפנסיה, באופן פסול, חסר תום לב ובניגוד להוראות הדין. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשות התובעות לייצג, מסתכם, להערכת התובעות, לסכום של כ- 48 מיליוני ש"ח כנגד כלל הנתבעות. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת הממונה בשאלות העולות מבקשת האישור. בחודש ספטמבר 2017 הוגשה עמדת הממונה התומכת בעמדת הנתבעות לפיה אין להשוות בין שיעור דמי הניהול הנגבים מעמית בתקופת החסכון לשיעור דמי הניהול הנגבים ממקבל קצבה לאחר פרישתו, היות שמדובר בשתי תקופות שונות ובעלות מאפיינים שונים. דמי הניהול לאחר הפרישה נקבעים מחדש בעת הפרישה וללא קשר לשיעור דמי הניהול בטרם הפרישה ולכן אין מדובר בהעלאה של דמי הניהול, אלא בקביעת שיעור של דמי ניהול לתקופת הפרישה. לפיכך, "חוזר דמי ניהול" המתייחס לחובת מתן הודעה לעמיתים על ידי החברות המנהלות כלל אינו חל ביחס לקביעת דמי ניהול לפנסיונרים; וחובת מתן ההודעה על שינוי בדמי הניהול מכוח החוזר לא חלה על החברות המנהלות שעה שמדובר במקבלי קצבה. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט.

15. בחודש נובמבר 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בקשה לאישור תביעה כתובענה ייצוגית נגד החברה וסטנדרד ביטוחים בע"מ וכן נגד חברת ביטוח נוספת וסוכנות ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרים בהם מחזיקי כרטיסי אשראי של ישראלכרט וכאל מתקשרים למוקד המכירות של חברות הביטוח הנתבעות, על מנת להפעיל פוליסה לביטוח נסיעות לחו"ל, אותה הם זכאים לקבל ללא עלות ("הפוליסה הבסיסית"), הנתבעות משוקקות להן, כביכול, "הרחבות" או "תוספות" לפוליסה הבסיסית, כאשר למעשה, נמכרות להם, כביכול, פוליסות מדף מלאות המקנות כיסוי מן השקל הראשון וכוללות כיסויים חופפים לכיסויים הכלולים בפוליסה הבסיסית. זאת, בעלות מלאה וללא הפחתת שוויה של הפוליסה הבסיסית. בכך, לטענת התובעים, בין היתר, מטעות הנתבעות, לכאורה, את המבוטחים, מפרות את חובות הגילוי, פועלות בניגוד להוראות הדין ועושות עושר ולא במשפט. בהתאם לתובענה, הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג מסתכם, להערכת התובעים, לסכום כולל של כ- 270 מיליוני ש"ח. בחודש אוגוסט 2018 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה במסגרתו הוסכם, כי החברה תעמיד לרשות חברי הקבוצה הזכאים, כהגדרתם בהסכם הפשרה, כמות מוגדרת של ימי ביטוח נסיעות לחו"ל ללא תשלום, אשר יהיו ניתנים לניצול בהתאם להוראות הסכם הפשרה. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט. בחודש נובמבר 2019 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו ביחס להסדר הפשרה, לפיה אין מקום לאשר את הסדר הפשרה במתכונתו הנוכחית וכי יש להורות על תיקונו בהתאם להערותיו. בחודש אפריל 2020 ניתנה על ידי בית המשפט החלטה בבקשה לאישור הסכם הפשרה, לפיה, בעת הזו, לאור חוסר הוודאות הקיים וסגירת שמי רוב מדינות העולם, לא ניתן לומר, כי זו הדרך ההוגנת להכרעה במחלוקת, בשלב זה, מבחינתם של חברי הקבוצה. זאת, מבלי לשלול את ההסדר כשלעצמו כראוי, הוגן וסביר מבחינת חברי הקבוצה.

¹ לעניין שינוי מבני באופן החזקת הראל פנסיה וגמל - ראה באור (2110) להלן.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

16. בחודש אוגוסט 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד דקלה סוכנות לביטוח בע"מ (בשמה הקודם "דקלה חברה לביטוח בע"מ") ("דקלה"). עניינה של התובענה בטענה, כי בעת יישוב תביעות בביטוח סיעודי, מפצלת דקלה, כביכול, לצורך בחינת קיומו של מקרה הביטוח, את פעולות היומיום לחלקי גוף, תוך בחינה כמותית דווקנית של יכולת המבוטח לבצע כל אחת מן הפעולות. זאת, באופן המרוקן, כביכול, מתוכן את חוזרי הממונה, אשר על פיהם עליה לבצע, כביכול, בחינה מהותית של יכולת זו, ובניגוד לעמדת הממונה בנושא זה מחדש ינואר 2015. בכך מפרה דקלה, לטענת התובעת, את הוראות פוליסת הביטוח, מתארת תיאור מטעה את עסקת הביטוח, עושה עושר ולא במשפט ומפרה חובה חקוקה. נזקה האישי הנטען של התובעת מוערך בסך של כ- 59 אלפי ש"ח והנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג, מסתכם, להערכת המבקשת, לסכום של כ- 75.6 מיליוני ש"ח.

17. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד דקלה סוכנות לביטוח בע"מ (בשמה הקודם "דקלה חברה לביטוח בע"מ") ("דקלה") ונגד שלוש חברות ביטוח אחרות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות אימצו, כביכול, עמדה פרשנית לפיה לצורך הכרה במבוטח במסגרת בירור תביעת סיעוד כמי שמתקיים לגבי מצב של "אי שליטה על סוגרים", על מצב זה להיות תוצאה של מחלה או ליקוי אורולוגיים או גסטרואנטרולוגיים בלבד. זאת, כביכול, בניגוד להוראות פוליסות הביטוח. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג, אך הם מעריכים אותו במאות מיליוני שקלים. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. בחודש אפריל 2020 אישר בית המשפט המחוזי במחוז מרכז את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית נגד החברה, נגד דקלה ונגד שתי חברות ביטוח נוספות, בעילה של הפרת חוזה הביטוח הסיעודי שהביאה לאי תשלום תגמולי ביטוח סיעודי או לתשלום תגמולי ביטוח סיעודי בחסר, עקב אי הכרה במבוטחים כזכאים לניקוד בגין הפעולה של "שליטה על הסוגרים". הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית הינה כל מי שהיה מבוטח בביטוח סיעודי, שנמכר על ידי אחת מהנתבעות אשר נגדן אושר ניהול התביעה כייצוגית, וסבל מאובדן יכולתו העצמאית לשלוט על פעולת המעיים או פעולת השתן, כתוצאה משילוב של פגם בשליטה בסוגריו שאינו עולה לכדי אובדן שליטה אורגני עם מצב תפקודי ירוד, ועל אף האמור לא קיבל מהנתבעות אשר נגדן אושר ניהול התביעה כייצוגית (לפי העניין) ניקוד בגין הפעולה של "שליטה על הסוגרים" במסגרת בחינת תביעתו לקבלת תגמולי ביטוח סיעודי, באופן שהביא לפגיעה בזכויותיו לתגמולי ביטוח בתקופה שבין 8 בספטמבר 2012 לבין מועד אישור ניהול התובענה כייצוגית.

18. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה האחות הראל פנסיה וגמל בע"מ (בשמה הקודם: הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ) ("הראל פנסיה וגמל") ונגד 4 חברות נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות")¹. עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות הפרו, כביכול, את חובות הנאמנות שהן חבות כלפי העמיתים בקופות הגמל שבניהולן בכך שתיגמלו את סוכני הביטוח בעמלות בשיעור הנגזר מדמי הניהול, הנגבים על-ידיהן מן העמיתים ובכך תיגמלו את הסוכנים בסכום הגדל ככל שגדלים דמי הניהול ובטענה כי הנתבעות, עשו, כביכול, עושר ולא במשפט בכך שיצרו, כביכול, מנגנון שמטרתו להעלות את דמי הניהול לטובת הסוכנים והחברות המנהלות. התובעים מעריכים את הנזק לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בסך של כ- 300 מיליוני ש"ח לשנה מאז שנת 2008 ובסך הכל כ- 2 מיליארד ש"ח.

19. בחודש פברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה האחות הראל פנסיה וגמל בע"מ (בשמה הקודם: הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ) ("הראל פנסיה וגמל") ונגד ארבע חברות מנהלות אחרות של קרנות פנסיה (להלן ביחד: "הנתבעות")¹. עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מתחילות לגבות ממקבלי קצבאות נכות ושאיירים, בעת שהם מתחילים לקבל קצבאות ואינם יכולים עוד לנייד את כספיהם לקרן פנסיה אחרת, דמי ניהול בשיעור המקסימלי המותר על פי הדין, מבלי שניתנת להם הודעה מראש על כך. זאת, תוך הפרה, כביכול, של חובת הגילוי היזום המוטלת עליהן, של חובות חקוקות, ושל חובות הנאמנות השליחות והזהירות ותוך ניצול לרעה ושימוש בחוסר תום לב בזכות חוזית, עשיית עושר ולא במשפט והתנהלות קרטליסטית. התובעת אינה מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג, אולם היא מעריכה אותו באומדן ראשוני בכמיליארד ש"ח כנגד כלל הנתבעות. בחודש ינואר 2018 הורה בית המשפט על העברת הדיון לבית הדין האזורי לעבודה.

¹ לעניין שינוי מבני באופן החזקת הראל פנסיה וגמל - ראה באור (2)10 להלן.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

התחייבויות תלויות (המשך)

20. בחודש פברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי עמדתה של החברה הינה שפוליסת ביטוח מקיף לכלי רכב מסוג מונית אינה מכסה ירידת ערך, לרבות ירידת ערך הנגרמת כתוצאה ממקרה ביטוח, זאת, כביכול, בניגוד להוראות הפוליסה, וכי בכך מפרה החברה את ההסכם בינה לבין מבוטחיה, עושה עושר ולא במשפט, ומפרה את החובות המוגברות החלות עליה כחברת ביטוח ובכלל זה מטעה את לקוחותיה. התובע מעריך את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 10 מיליוני ש"ח. בחודש מרץ 2017 אישר בית המשפט את בקשת התובע לתיקון הגדרת הקבוצה כך שתכלול מבוטחים שרכשו פוליסה לכלי רכב כבד או מסחרי מעל 3.5 טון (לרבות מוניות) ולא רק מבוטחים שרכשו פוליסת ביטוח לרכב מסוג מונית. הצדדים מנהלים הליך גישור. בחודש מאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז-לוד בקשה לאישור הסכם פשרה בבקשה ובתובענה. במסגרת הסכם הפשרה, הוסכם, בין היתר, כי החברה תשלם למבוטחים הזכאים לתשלום, כהגדרתם בהסכם הפשרה, פיצוי המחושב על פי המנגנון הקבוע בהסכם הפשרה. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט.

21. בחודש מרץ 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה משלמת, כביכול, למוטבים של מבוטחים בביטוח חיים, כספים מכוח פוליסות ביטוח חיים, כשהם צמודים, החל מן המועד בו נודע לה על פטירתו של המבוטח, למדד המחירים לצרכן ולא למדד ההשקעות הרלבנטי למסלול ההשקעה שבחר המבוטח. בכך, טוענת התובעת, מפרה החברה את ההסכם בינה לבין מבוטחיה, עושה עושר ולא במשפט, מפרה חובה חקוקה ומפרה את חובת הגילוי היזום. נזקה האישי הנטען של התובעת מוערך בסך של 33,729 ש"ח. התובעת אינה מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג, אולם היא מעריכה אותו בעשרות מיליוני שקלים. בחודש פברואר 2017 העביר בית המשפט את הבקשה לקבלת עמדת הממונה בשאלות העולות מבקשת האישור. בחודש מאי 2017 הגיש הממונה את עמדתו, לפיה כספי חסכון פנסיוני המשולמים למוטבים בעקבות מוות בתקופת העבודה אינם תגמולי ביטוח ולא חל עליהם סעיף 28 לחוק חוזה הביטוח ועל החברה להצמיד מעתה ואילך את כספי החסכון הפנסיוני למדד ההשקעות גם בתקופה שלאחר מות מבוטח ועד להעברת הכספים למוטבים. עוד ציין הממונה כי לשיטתו לא מתקיימת במקרה דנן עילת עשיית עושר ולא במשפט. בחודש נובמבר 2019 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי החברה תשלם לחברי הקבוצה שהוגדרו בהסכם הפשרה פיצוי בשיעור שנקבע בהסכם הפשרה בגין נזק נטען שעניינו ההפרש בין סך כספי החסכון אליו היו צמודים למדד ההשקעה אליו הוצמדו הכספים טרם פטירת המבוטח בניכוי דמי ניהול, לבין הסך ששולם בפועל, וכן כי החל מהמועד שנקבע בהסכם הפשרה תנהל החברה את כספי החסכון בפוליסות של חברי הקבוצה שהוגדרו בהסכם הפשרה, גם לאחר פטירת המבוטח, במסגרת מסלול ההשקעה שבו נוהלו טרם פטירתו. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט.

22. בחודש אוגוסט 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה האחות הראל פנסיה וגמל בע"מ (בשמה הקודם: הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ) ("הראל פנסיה וגמל")¹. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל פנסיה וגמל גובה, כביכול, מעמיתיה, בנוסף לדמי הניהול, תשלום בגין רכיב הוצאות ניהול השקעות (רכיב הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), אשר גבייתו מותרת על פי דין, ללא הוראה חוזית המאפשרת לה לגבותו. בכך, מפרה הראל פנסיה וגמל, לטענת התובע, את הוראות תקנון קרן הפנסיה ואת חובות האמון והגילוי המוגברות החלות עליה, פועלת בחוסר תום לב במשא ומתן ומוסרת תיאור מטעה ללקוחותיה. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת התובע, לסכום של כ- 132 מיליוני ש"ח. בחודש אפריל 2017 הורה בית המשפט על העברת הדיון בבקשה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב. בחודש פברואר 2018 הורה בית הדין לממונה להגיש את עמדתו ביחס להליך. בחודש יוני 2018 הוגשה עמדת רשות שוק ההון התומכת בעמדת הראל פנסיה וגמל.

23. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה גובה, כביכול, מבעלי פוליסת החסכון "הראל מגוון השקעות אישי" תשלום בגין רכיב "הוצאות ניהול השקעות", אשר גבייתו מותרת על פי דין, ללא הסכמה חוזית בתנאי הפוליסה המתירה לה לגבותו. בכך, מפרה החברה, לטענת התובע, את הוראות הפוליסה הפרה יסודית, מפרה את חובת הנאמנות החלה עליה ומטעה את מבוטחיה. התובע מעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 27.8 מיליוני ש"ח. בחודש מאי 2019 אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית בעילה של הפרת פוליסת הביטוח בשל גביה שלא כדין של הוצאות ניהול השקעות. הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית הינה כל בעלי פוליסת הראל מגוון השקעות אישי של הראל ביטוח בהווה ובשבע השנים שקדמו למועד הגשת הבקשה. בחודש ספטמבר 2019 הגישה החברה לבית המשפט העליון, בקשת רשות ערעור על ההחלטה. בחודש נובמבר 2019 קבע בית המשפט העליון כי הבקשה למתן רשות ערעור מצריכה תשובה וכן הורה ליועץ המשפטי לממשלה להגיש את עמדתו בכתב בבקשה.

¹ לעניין שינוי מבני באופן החזקת הראל פנסיה וגמל - ראה באור 20(2) להלן.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

התחייבויות תלויות (המשך)

24. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד שלוש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות, כביכול, מן המבוטחים, פרמיות גבוהות בגין פוליסות ביטוח בריאות הכוללות כיסויים אשר למבוטחים אין, לכאורה, צורך בהם משום שהם מחזיקים בביטוח בריאות משלים של קופת החולים אליה הם משתייכים. בנוסף, טוענים התובעים, כי הנתבעות אינן מגלות למבוטחים, כי מדובר, כביכול, בכיסויים מיותרים, ו/או מתנות שירות בשירות שכן הן אינן מאפשרות למבוטחים לרכוש פוליסה מצומצמת הכוללת רק כיסויים שאינם כלולים בביטוחי הבריאות המשלימים של קופת החולים, ובכך יוצרות מצב של כפל ביטוחי. בכך, טוענים התובעים, הנתבעות מפרות את חובת תום הלב המוגברת החלה עליהן, מפרות חובה חקוקה, מפרות את הוראות הדין, מפרות הסכם, מטעות את מבוטחיהן ועושות עושר ולא במשפט. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג כנגד החברה, מסתכם לסכום של כ- 2.2 מיליארד ש"ח, וכנגד כלל הנתבעות לסכום של כ- 4.45 מיליארד ש"ח.

25. בחודש אוקטובר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה לא גילתה, כביכול, למבוטחיה, אשר רכשו פוליסת ביטוח סיעודי בפרמיה משתנה מהי הפרמיה, שתיגבה מהם החל מגיל 65 וזאת עד לדיווח השנתי בגין שנת 2015 ועל אף, שלטענת התובעת, בגיל 65 מתייקרת הפרמיה בפוליסה זו במאות אחוזים. בכך, טוענת התובעת, החברה מפרה חובה חקוקה, מפרה את חובת הגילוי, מפרה הסכם, פועלת בחוסר תום לב, עושה עושר ולא במשפט ופועלת ברשלנות. עוד טוענת התובעת, כי חיוב מבוטחים בתשלום פרמיות עתידיות על פי תעריפים שאינם ידועים להם הינו תנאי מקפח בחוזה אחיד. התובעת אינה מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג כנגד החברה, אולם היא מעריכה אותו במיליוני שקלים. בחודש יולי 2017 אישר בית המשפט את בקשת התובעת לתקן את בקשת האישור כך שתתייחס גם לטענה לפיה החברה לא הציגה, לכאורה, בפני מבוטחיה טרם מועד הצטרפותם את הפרמיה שתשולם על ידם החל מגיל 65 על אף שהיא מחויבת לעשות כן על פי חוזר הממונה. בחודש אוגוסט 2017 הוגשה בקשה מתוקנת לאישור תובענה כייצוגית. עניינה של הבקשה המתוקנת בטענה כי החברה לא הציגה, לכאורה, למבוטחיה בפוליסת ביטוח סיעודי בפרמיה משתנה את הפרמיה שתשולם על ידם מגיל 65 ואילך טרם הצטרפותם לביטוח במסגרת טופס ההצטרפות ו/או במסמך התנאים הכלליים. בחודש מרץ 2019 הורה בית המשפט על העברת הבקשה לקבלת עמדת הממונה ביחס למחלוקת מושא בקשת האישור. בחודש נובמבר 2019 התקבלה עמדת הממונה לפיה, הוראות חוזר 2001/9 גילוי נאות למבוטח בעת ההצטרפות לפוליסות לביטוח בריאות ("החוזר") של הרשות כמו גם הוראות הדין, מחייבות מבטח להציג למועמד לביטוח את אופן השתנות הפרמיה במעמד רכישת הביטוח, אך אין בנוסח החוזר התייחסות לשאלה איך יש למלא חובה זו טרם ההצטרפות והאם הדרך היחידה למלא אותה היא דווקא בכתב.

26. בחודש אוקטובר 2016 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת קרן החסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ ("קחצ"ק"). עניינה של התובענה בטענה, כי קחצ"ק גובה, כביכול, מהעמיתים בקרן, הוצאות ניהול השקעות, אשר גביתן מותרת על פי דין, ללא הסכמה חוזית בתקנון הקרן המתירה לה לגבות. בכך, פועלת קחצ"ק, לטענת התובע, בניגוד להוראות הדין ולחובת הנאמנות המיוחדת החלה עליה. התובע מעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 30.1 מיליוני ש"ח. בחודש ינואר 2018 הוחלט לאחד את הדיון יחד עם בקשות נוספות לאישור תובענה ייצוגית תלויות ועומדות שעניינן הוצאות ישירות בקופות גמל וקרנות השתלמות. בחודש פברואר 2018 קבע בית הדין כי יש לקבל את עמדת הממונה ביחס להליך. בחודש מאי 2018 הוגשה לבית הדין עמדת הממונה התומכת בעמדת הנתבעות ולפיה גופים מוסדיים רשאים לגבות הוצאות ישירות מאת העמיתים או המבוטחים, גם אם הדבר אינו מצוין באופן מפורש בתקנון הגוף המוסדי, ובלבד שהדבר נעשה בהתאם להוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008 ("התקנות"). הממונה העיר במסגרת העמדה כי היא רלבנטית, בשינויים המחייבים, גם לחברות ביטוח המנהלות ביטוחים תלויי תשואה.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

27. בחודש דצמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה האחות, הראל פנסיה וגמל בע"מ ("הראל פנסיה וגמל"). עניינה של התובענה בטענה, כי הראל פנסיה וגמל מעלה, כביכול, את דמי הניהול הנגבים מעמיתיה בקרן הפנסיה המקיפה מבלי שניתנת להם על כך הודעה כדיון, וכי היא גובה מהם, כביכול, בעת הפקדת כספיהם בקרן הפנסיה הכללית עקב הפקדה מצטברת בקרן הפנסיה המקיפה העולה על התקרה הקבועה לכך בחוק, דמי ניהול בשיעור העולה על שיעור דמי הניהול שלהם בקרן הפנסיה המקיפה, מבלי שניתנת להם הודעה על כך. נזקו האישי הנתבע של התובע מוערך בכ- 265 ש"ח והוא מציין, כי אין ביכולתו להעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג. הדיון בבקשת האישור הועבר לבית הדין לעבודה. בחודש אפריל 2019 אישר בית הדין האזורי לעבודה בתל אביב באופן חלקי את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית בשאלת גובה דמי הניהול שנגבו מעמיתים שהופקדו להם כספים בקרן הפנסיה הכללית עקב הפקדה מצטברת בקרן הפנסיה המקיפה העולה על התקרה הקבועה לכך בחוק ודחה את יתר טענות המבקשים. הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית הינה כל עמית של הראל פנסיה וגמל, שבמהלך התקופה שמיום 12 בדצמבר 2009 ועד ליום 30 באפריל 2019 נפתחה עבורו קרן פנסיה כללית, לאחר שחצה את תקרת ההפקדות הסטטוטורית בקרן הפנסיה המקיפה, ושחויב, באופן אוטומטי ובלא שנמסרה לו הודעה על כך, בדמי הניהול המקסימליים האפשריים על פי דין בגין הפקדותיו לקרן הכללית, זאת, אף שבהתאם להסדר הנחות שהיה בתוקף בעניינו הוא היה זכאי להנחה בדמי הניהול בקרן המקיפה. הצדדים מנהלים הליך גישור. בחודש ינואר 2020 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי הראל פנסיה וגמל תשלם לחברי הקבוצה, כפי שנקבעו בהחלטת האישור, סכום הנגזר מההפרש בין דמי הניהול שנגבו מהם בפועל לבין אלו שהיו נגבים מהם לו היו מוחלים עליהם דמי הניהול הרלבנטיים בקרן הכללית, והתשוואה בגינו, על פי המנגנון המפורט בהסכם הפשרה. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט.

28. בחודש דצמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה מפחיתה, לכאורה, שלא כדיון, את תשלום דמי הביטוח למבוטחים בפוליסת נכות מתאונה בגין מקרי ביטוח שעניינם נכות בגפיים, עיניים ואוזניים על יסוד טבלת שיעורי נכויות הקבועה בפוליסת הביטוח, השונה מטבלת שיעורי הנכויות שבתקנות הביטוח הלאומי ועל יסוד נוסחת התאמה הקבועה בפוליסה הביטוח. נזקו האישי הנתבע של התובע הינו כ- 12,500 ש"ח והוא מעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 100 מיליוני ש"ח. בחודש מאי 2020 אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית על בסיס הטענה, כי מנגנון חישוב תגמולי הביטוח ונוסחת החישוב אינם מוזכרים בפוליסה ואינם ידועים למבוטחים במועד החתימה על פוליסת הביטוח. הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית הינה כל מי שרכש את הפוליסה הסטנדרטית של החברה לביטוח נכות מתאונה בשלוש השנים שקדמו להגשת בקשת האישור ועד היום, וקיבל תגמולי ביטוח בסכום מופחת או לא קיבל כל תשלום, ב- 12 מקרי נכות, מוחלטת ושאינה מוחלטת.

29. בחודש ינואר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה אינה מגלה (לא בעצמה ולא באמצעות סוכני הביטוח מטעמה) למבוטחיה בביטוח רכב, אשר עומדים לחצות מדרגת גיל או וותק נהיגה במהלך תקופת הביטוח, כי באפשרותם לעדכן את גיל הנהג או את ותק הנהיגה ולקבל חוזר פרמיה, וכי כתוצאה מכך משלמים מבוטחיה הנ"ל פרמיה ביתר נוכח העדר עדכון הפרמיה במהלך תקופת הביטוח בעקבות שינוי מדרגת הגיל או הוותק. התובעים מעריכים את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג לכל הפחות בכ- 12.25 מיליוני ש"ח.

30. בחודש פברואר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד החברה האחות, הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן ביחד: "הנתבעות").¹ עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות תשלומים שונים בגין הקמת הלוואות ו/או הטיפול בהן וזאת לכאורה, בניגוד להוראות הדין, בהיעדר הרשאה חוקית ובניגוד לעמדת הממונה. התובעת מעריכה את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג בכ- 5.9 מיליוני ש"ח. בחודש ינואר 2020 הגישו הצדדים לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור הסכם פשרה, במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי הנתבעות יעבירו סך השווה לשיעור של 75% מדמי הטיפול שנגבו על-ידיהן, כהגדרתם בהסכם הפשרה, בתקופה הרלבנטית, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית, לקופות הגמל הרלבנטיות מהן ניתנו הלוואות לגביהן נגבו דמי טיפול או למסלול הרלוונטי, המוגדר בהסכם הפשרה, כאשר מדובר בהלוואה מכספי מבוטחים. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט.

¹ לעניין שינוי מבני באופן החזקת הראל פנסיה וגמל - ראה באור (2)10 להלן.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

31. בחודש פברואר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב (המחלקה לעניינים כלכליים) תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה האחות, הראל פנסיה וגמל בע"מ ("הראל פנסיה וגמל") ונגד חברה מנהלת נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות").¹ עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות מעמיתיהן, אשר נוטלים מהן הלוואות, תשלומים שונים בגין טיפול באותן הלוואות וזאת, לכאורה, בניגוד להוראות הדין ולעמדת הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון. התובעים מעריכים את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בכ- 44.75 מיליוני ש"ח. בהחלטתו מחודש אפריל 2017 קבע בית המשפט כי למחלקה הכלכלית אין סמכות עניינית לדון בבקשת האישור וכי התובענה תישמע כהליך אזרחי. בחודש ינואר 2020 הגישו הצדדים לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור הסכם פשרה, במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי הנתבעות יעבירו סך השווה לשיעור של 75% מדמי הטיפול שנגבו על-ידיהן, כהגדרתם בהסכם הפשרה, בתקופה הרלבנטית, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית, לקופות הגמל הרלבנטיות מהן ניתנו ההלוואות לגביהן נגבו דמי טיפול או למסלול הרלוונטי, המוגדר בהסכם הפשרה, כאשר מדובר בהלוואה מכספי מבטוחים. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט.

32. בחודש מרץ 2017 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה האחות הראל פנסיה וגמל בע"מ ("הראל פנסיה וגמל"). עניינה של התובענה בטענה, כי הראל פנסיה וגמל גבתה עד סוף שנת 2015, כביכול, מהעמיתים בקופת הגמל הראל עוצמה תעוזה, הוצאות ניהול השקעות, אשר גבייתן מותרת על פי דין, ללא הסכמה חוזית בתקנון קופת הגמל, אשר התירה לה לגבות. התובעת מעריכה את הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג בכ- 127.1 מיליוני ש"ח. בחודש ינואר 2018 הוחלט לאחד את הדיון יחד עם בקשות נוספות לאישור תובענה ייצוגית תלויות ועומדות שעניינן הוצאות ישירות בקופות גמל וקרנות השתלמות. בחודש פברואר 2018 קבע בית הדין כי יש לקבל את עמדת הממונה ביחס להליך. בחודש מאי 2018 הוגשה לבית הדין עמדת הממונה התומכת בעמדת הנתבעות ולפיה גופים מוסדיים רשאים לגבות הוצאות ישירות מאת העמיתים או המבטוחים, גם אם הדבר אינו מצוין באופן מפורש בתקנון הגוף המוסדי, ובלבד שהדבר נעשה בהתאם להוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008 ("התקנות"). הממונה העיר במסגרת העמדה כי היא רלבנטית, בשינויים המחייבים, גם לחברות ביטוח המנהלות ביטוחים תלויי תשואה.

33. בחודש ספטמבר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה משלמת למבטוחיה גמלאות חודשיות במועד מאוחר מהמועד שנקבע לכך בפוליסת הביטוח ללא תוספת ריבית בגין הפיגור בתשלום. התובע אינו מכמת את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג אך הוא מעריך כי הוא עולה על סך של 2.5 מיליוני ש"ח. בחודש פברואר 2019 הורה בית המשפט על העברת הדיון לבית הדין האזורי לעבודה. בחודש מאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה מוסכמת להסתלקות המבקש מבקשת האישור נגד החברה, במסגרתה מתבקש בית המשפט לאשר את הסתלקות המבקש מבקשת האישור ולהורות על מחיקת בקשת האישור וכן על דחיית תביעתו האישית של המבקש. במסגרת בקשת ההסתלקות הסכימה החברה להקדים את מועד תשלום הגמלאות החודשי לחברי הקבוצה כהגדרתם בהסכם הפשרה וכן לשלם גמול למבקש ושכר טרחה לבאי כוחו, בסכומים לא מהותיים, בכפוף לאישורו של בית המשפט. בקשת ההסתלקות כפופה לאישור בית המשפט.

34. בחודש ספטמבר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד 12 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרים בהם הנתבעות משלמות סכומים שנפסקו נגדן על ידי רשויות שיפוטיות לאחר המועד שנקבע לפרעונם, הן אינן מוסיפות להם הפרשי הצמדה, ריבית, וריבית צמודה כנדרש, כביכול, על פי הוראות סעיף 5(ב) לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 ("החוק"). התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג אולם הם מעריכים אותו בעשרות מיליוני שקלים. הצדדים מנהלים הליך גישור.

35. בחודש אוקטובר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה גובה, כביכול, ממבטוחיה דמי ביטוח בגין תקופת אכשרה, על אף שלא ניתן למבטוח כיסוי ביטוחי במהלכה. התובע מעריך את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 42 מיליוני ש"ח. בחודש מאי 2020 הגיש התובע לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאשר את הסתלקותו מבקשת האישור נגד החברה. בקשת ההסתלקות כפופה לאישור בית המשפט.

36. בחודש דצמבר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה, נגד שתי חברות ביטוח נוספות, נגד שירותי בריאות כללית ("הכללית"), ונגד מכבי שירותי בריאות ("מכבי") (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מסרבות, כביכול, לבטח בביטוח סיעודי אנשים המצויים על הספקטרום האוטיסטי, או שקובעות תנאים בלתי סבירים לקבלתם לביטוח, מבלי שהחלטותיהן אלו נסמכות על נתונים סטטיסטיים אקטואריים או רפואיים רלבנטיים לסיכון הביטוחי ומבלי לנמק את החלטתן, כנדרש בחוק. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג אולם הם מעריכים אותו בעשרות עד מאות מיליוני ש"ח. בחודש יוני 2019 הורה בית המשפט על העברת הבקשה לקבלת עמדת היועץ המשפטי לממשלה בשאלות העולות מבקשת האישור. בחודש ינואר 2020 הודיע היועץ המשפטי לממשלה כי עמדתו זהה לעמדה אשר הגיש בתיק מקביל ואשר תומכת בטענות החברה.

¹ לעניין שינוי מבני באופן החזקת הראל פנסיה וגמל - ראה באור 2(10) להלן.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

37. בחודש ינואר 2018 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חמש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות נמנעות, כביכול, שלא כדין, מלשלם תגמולי ביטוח למבוטחים, לצדדי ג' ולמוטבים בגין רכיב המע"מ החל על עלות הנזקים במקרים בהם הנזקים לא תוקנו בפועל. התובעת מעריכה את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג נגד הראל ביטוח בסך של כ- 19 מיליוני ש"ח בגין כל שנה והתקופה בגינה היא מבקשת לתבוע הינה מיום 4 ביוני 2001 ולחילופין החל מ- 7 שנים לפני מועד הגשת התביעה הקודמת ו/או 7 שנים לפני מועד הגשתה של בקשה זו. התובענה והבקשה לאישור הינן באותה עילה בגינה הוגשה תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית קודמות כנגד הנתבעות, אשר ביום 3 בינואר 2018 נדחה על ידי בית המשפט העליון ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד מיום 20 בפברואר 2017, במסגרתו נמחקה הבקשה.

38. בחודש מרץ 2018 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה האחות, הראל פנסיה וגמל בע"מ ("הראל פנסיה וגמל") ונגד חמש חברות מנהלות נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות")¹. עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות אינן מבהירות לעמיתים, המצטרפים לקרנות הפנסיה שבניהולן, אשר אין להם שארים, כי אין להם צורך בכיסוי ביטוחי לסיכונים מוות ועל כן אין טעם כי יצטרפו למסלול ביטוח הכולל כיסוי ביטוחי לסיכונים מוות, וכן, כי אינן מבהירות למצטרפים אלו, כי שנתיים לאחר מועד ההצטרפות יעברו באופן אוטומטי למסלול ביטוח הכולל כיסוי ביטוחי לסיכונים מוות ועל כן ככל שמצבם המשפחתי לא ישתנה יהיה עליהם להודיע לקרן שאינם מעוניינים בכך. התובעים מציינים כי אין ביכולתם להעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג.

39. בחודש אפריל 2018 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה משלמת, כביכול, למבוטחים בפוליסות ניתוחים שאינן מקנות פיצוי בשיעור מחצית מההוצאות הנחסכות במקרה שהניתוח מבוצע במימון קופת חולים, אך ניתנה להם על-ידיה התחייבות לתשלום פיצוי כאמור, סכומים הנמוכים בפועל ממחצית ההוצאות שנחסכו לה עקב כך ובכך היא מפרה, כביכול, את התחייבותה כלפיהם. התובעת מעריכה את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג בלמעלה מ- 7 מיליוני ש"ח.

40. בחודש יוני 2018 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מסרבות להכיר בניתוח שקיים צורך רפואי לבצעו, כמקרה ביטוח על פי תנאי פוליסות ביטוח הבריאות שלהן, בטענה שמדובר בניתוח מניעתי. התובעת אינה מעריכה את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג.

41. בחודש דצמבר 2018 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה, נגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "חברות הביטוח הנתבעות") ונגד ארבעה בנקים (ביחד "הבנקים הנתבעים"). עניינה של התובענה בטענה, כי חברות הביטוח הנתבעות מפיקות, כביכול, לבעלי מבנים, המשועבדים לצורך הבטחת משכנתא, פוליסות ביטוח מבנה, למרות שבעת הפקתן של הפוליסות, כבר קיימת, בין אם אצל אותה חברת ביטוח ובין אם אצל חברת ביטוח אחרת, פוליסה המבטחת את אותו המבנה ביחס לאותה תקופה. זאת, כביכול, תוך הפרה של הוראות דין מפורשות ותוך הטעייתם של מבוטחים. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג, בסך נומינלי כולל של 280 מיליון ש"ח.

42. בחודש פברואר 2019 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה דרשה ממבוטחים בפוליסות ביטוח קבוצתית לעובדי חברת חשמל, אשר קיבלו תגמולי ביטוח שלא נוכו מהם מסים במקור, להשיב לה את סכומי הכסף ששולמו על ידיה בגין תשלומי מס אלו. התובע אינו מכמת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג אך הוא מעריך כי הוא עולה על סך של 3 מיליוני ש"ח.

43. בחודש יוני 2019 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה גובה, כביכול, ממבוטחים בפוליסות ביטוחי חיים המשלבות רכיב ביטוח למקרה מוות ורכיב של חסכון ("ביטוחי מנהלים") תשלום בגין רכיב "הוצאות ניהול השקעות", אשר גבייתו מותרת על פי דין, ללא הסכמה חוזית בתנאי הפוליסה המתירה לה לגבותו. התובע מעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 365.3 מיליון ש"ח.

¹ לעניין שינוי מבני באופן החזקת הראל פנסיה וגמל - ראה באור (2)10 להלן.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

44. בחודש יוני 2019 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד שלוש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות נמנעות, כביכול, מלשלם ריבית בגין תגמולי ביטוח למבוטחיהן, החל מתום 30 יום ממועד מסירת התביעה. תובענה ובקשה זו עוסקות באותה עילה בה עוסקת תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית קודמת ("התביעה הראשונה") אשר אושרה לניהול כתביעה ייצוגית באופן חלקי ביום 30 באוגוסט 2015 ("החלטת האישור") על ידי בית המשפט המחוזי בתל-אביב ואשר מתבררת כעת לגופה (ראו סעיף 7(א)(7) לעיל), אך הן מתייחסות לתקופה שונה מזו שלגביה אושרה התביעה הראשונה והיא הוגשה לטענת המבקשים למען הזהירות ובמקביל לבקשתם להרחיב את הקבוצה המיוצגת במסגרת התביעה הראשונה גם לתקופה שממתן החלטת האישור ועד מועד מתן פסק דין. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנתבע לכולל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג כנגד החברה בסכום של כ- 90 מיליוני ש"ח, וכנגד כלל הנתבעות בסכום של כ- 264.4 מיליון ש"ח.

45. בחודש יולי 2019 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה האחות הראל פנסיה וגמל בע"מ ("הראל פנסיה וגמל"). עניינה של התובענה בטענה, כי הראל פנסיה וגמל גובה, כביכול, מעמיתים בקרן ההשתלמות "הראל השתלמות" תשלום בגין רכיב "הוצאות ניהול השקעות", אשר גבייתו מותרת על פי דין, ללא עיגון הסכמי בתקנון קרן ההשתלמות. התובע מעריך את הנזק הכולל הנתבע לכולל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 56.8 מיליון ש"ח.

46. בחודש אוגוסט 2019 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי בפוליסות ביטוח רכוש לציוד מכני הנדסי ("הציוד"), הנתבעות קובעות, לכאורה, את שווי הציוד לצורך חישוב פרמיית הביטוח ללא התחשבות בגיל הציוד ואילו במקרה של אובדן גמור לציוד הן קובעות, לכאורה, את גובה תגמולי הביטוח לפי השווי האמיתי של הציוד במועד קרות האירוע הביטוחי, תוך התחשבות בגיל הציוד. התובעות אינן מכמתות את הנזק הכולל הנתבע לכולל חברי הקבוצה אותה הן מבקשות לייצג אולם הן מעריכות אותו במיליוני שקלים.

47. בחודש אוקטובר 2019 הוגשה לבית משפט השלום בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה, שעניינה בטענה, כי החברה דוחה, כביכול, תביעות ביטוח בביטוח נסיעות לחו"ל, שעניינן ביטול נסיעה לחו"ל או קיצורה עקב מוות או אשפוז של בן משפחה קרוב, בהתבסס על חריגים בפוליסה שאינם עונים, על פי הנתבע, על הוראות חוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981 ואינם נכללים, על פי הנתבע, ברשימת הביטוח המועברת על-ידי החברה למבוטחים. התובע מעריך את הנזק הכולל הנתבע לכולל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכמיליון וחצי שקלים.

48. בחודש דצמבר 2019 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה שעניינה בטענה, כי החברה גילתה, כביכול, למבוטחיה אשר רכשו פוליסת ביטוח חיים בפרמיה משתנה מסוג "מגן 1" ו/או פוליסת אובדן כושר עבודה מסוג "הראל לעתיד", במעמד רכישת הביטוח, את הפרמיה אותה ישלמו רק עבור שנים ספורות ולא עבור כל תקופת הביטוח. התובע אינו מכמת את הנזק הכולל הנתבע לכולל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג אולם הוא מעריך אותו במאות מיליוני שקלים.

תובענות שהוגשו בתקופת הדוח

49. בחודש ינואר 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בבאר שבע תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד קרנות השוטרים בישראל בע"מ. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה לא המציאה, כביכול, למבוטחיה בפוליסת ביטוח חיים קבוצתי את פוליסות הביטוח וכי לא גילתה להם, כביכול, אודות שינויים שבוצעו בפוליסה אגב חידושה. התובעים לא מכמתים את הנזק הממוני הנתבע לכולל חברי הקבוצות אותן הם מבקשים לייצג אולם מעריכים את הנזק הלא ממוני הכולל הנתבע לכולל חברי הקבוצות בכ- 400 מיליוני שקלים.

50. בחודש ינואר 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד שתי חברות ביטוח נוספות וחברת שרותי דרך ("הנתבעות") בטענה, כי הנתבעות מספקות, כביכול, ללקוחותיהן שמשות חלופיות שאינן מקוריות ואינן נושאות תו תקן, וזאת, כביכול, בניגוד להתחייבויותיהן כלפי לקוחותיהן בהסכמים עימם. התובעים לא מכמתים את הנזק הכולל הנתבע עבור כלל חברי הקבוצות אותן הם מבקשים לייצג, אך הם מעריכים כי הוא עולה במידה ניכרת על סך של 2.5 מיליוני שקלים.

¹ לעניין שינוי מבני באופן החזקת הראל פנסיה וגמל - ראה באור 10(2) להלן.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

תובענות שהוגשו לאחר תקופת הדוח

51. בחודש אפריל 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה מסרבת, כביכול, לשפות מבוטחות בפוליסות ביטוח בריאות המקנות למבוטחות זכות לשיפוי עבור הוצאות לבדיקות היריון יותר מפעם אחת בכל היריון. זאת, כביכול, בניגוד להוראות פוליסות הביטוח. התובעת מעריכה את הנזק הכולל הנתבע עבור כלל חברות הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג בסכום של 5.75 מיליוני ש"ח לפחות.

52. בחודש אפריל 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד שתיים עשרה חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי על הנתבעות להשיב למבוטחיהן בביטוחי רכב ודירה חלק מדמי הביטוח אשר, לכאורה, שולמו על ידיהם ביתר, נוכח הפחתה משמעותית, נטענת, בסיכון אותו נטלו על עצמן הנתבעות עת נקבעו על ידיהן דמי הביטוח בפוליסות אלו. זאת, עקב התפרצות מגפת הקורונה והגבלות התנועה והפעילות, אשר הוטלו בעקבותיה, אשר הובילו, על פי הנתען, להפחתת היקף הנסועה ולירידה משמעותית בנוקי גוף ורכוש כתוצאה מכך. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג נגד החברה בסכום של כ- 95 מיליוני ש"ח, ונגד כלל הנתבעות בסכום של כ- 886 מיליוני ש"ח.

53. בחודש אפריל 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד אחת עשרה חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות אינן משיבות למבוטחיהן בביטוחי רכב חובה, מקיף וצד ג' דמי ביטוח, אשר שולמו על ידיהם, לכאורה, ביתר, נוכח הפחתה מהותית, נטענת, ברמת הסיכון אליו חשופות הנתבעות החל מחודש מרץ 2020, לאור צמצום פעילות המשק עקב התפרצות וירוס הקורונה והפחתת היקף הנסועה בעקבותיו. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג כנגד החברה בסכום של כ- 130 מיליון ש"ח, וכנגד כלל הנתבעות בסכום של כ- 1.2 מיליארד ש"ח.

54. בחודש אפריל 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה, נגד שש חברות ביטוח נוספות ונגד התאגיד המנהל של המאגר לביטוח רכב חובה ("הפוליס") (להלן ביחד: "הנתבעים"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעים אינם משיבים למבוטחיהם בביטוחי רכב חובה, מקיף וצד ג' דמי ביטוח, אשר שולמו על ידיהם, לכאורה, ביתר, נוכח הפחתה קיצונית, נטענת, ברמת הסיכון אליה חשופים הנתבעים לאור ירידה דרמטית, לכאורה, במספר התביעות המוגשות לנתבעים בשל צמצום פעילות המשק עקב התפרצות וירוס הקורונה והפחתה נטענת של היקף התנועה בכבישים ושיעור תאונות הדרכים בישראל בעקבותיו. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג נגד החברה בסכום של כ- 110 מיליון ש"ח, ונגד כלל הנתבעים בסכום של כ- 720 מיליוני ש"ח.

55. בחודש אפריל 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד שש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות אינן משיבות למבוטחיהן בפוליסות ביטוח בתי עסק, דמי ביטוח בגין ביטוח אחריות מעבידים וביטוח צד ג', אשר שולמו על ידיהם, לכאורה, ביתר, נוכח הפחתה מהותית, נטענת, ברמת הסיכון אליה חשופות הנתבעות בביטוחים אלו החל מחודש מרץ 2020, לאור הפחתה מהותית בפעילות בתי עסק עקב התפרצות וירוס הקורונה וההגבלות על פעילות המשק בעקבותיה. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג נגד החברה בסכום של כ- 19 מיליון ש"ח, ונגד כלל הנתבעות בסכום של כ- 81 מיליון ש"ח.

56. בחודש אפריל 2020 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מסרבות, כביכול, להאריך את תוקף הכיסוי הביטוחי למבוטחים בביטוחי אובדן כושר עבודה, שנרכשו לפני שנת 2017, ואשר תום תקופת הביטוח בהם הינו גיל 65, ולשלם להם תגמולי ביטוח עד לגיל הפרישה שעלה בשנת 2004 לגיל 67 לשכירים ולגיל 70 לעצמאים. התובע מעריך את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג נגד הנתבעות בסכום של כ- 540 מיליוני ש"ח.

57. בחודש מאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה האחות, הראל פנסיה וגמל בע"מ ("הראל פנסיה וגמל") ונגד תשע חברות מנהלות נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות")¹. עניינה של התובענה בטענה, כי רשות האכיפה והגבייה גובה ממבקשי עיקול ומעבירה לנתבעות, לכאורה שלא כדין, תשלומים ביתר בגין בקשות לעיקול בדרך ממוחשבת המוגשות ביחס למספר קופות גמל המנוהלות על ידי חברה מנהלת אחת. התובע אינו מכמת את הנזק הכולל הנתען ביחס לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג.

¹ לעניין שינוי מבני באופן החזקת הראל פנסיה וגמל - ראה באור 210 (2) להלן.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות (המשך)

תובענות שהוגשו לאחר תקופת הדוח (המשך)

58. בחודש מאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה האחות, הראל פנסיה וגמל בע"מ ("הראל פנסיה וגמל") ונגד שלוש עשרה חברות מנהלות נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות")¹. עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מסווגות, לכאורה, חלק מההפרשות עבור לקוחותיהן לקרנות ההשתלמות שהן מנהלות, כהפרשות חייבות במס, על אף שהן אינן כאלה. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען ביחס לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג אך הם מעריכים אותו, על הצד הנמוך, בסך של מאות מיליוני שקלים.

טבלה מסכמת:

להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות נגד החברה ו/או החברות המאוחדות, כפי שצויינו על-ידי התובעים בכתבי הטענות שהוגשו מטעמם. מובהר, כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על-ידי החברה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי.

סוג	כמות תביעות	הסכום הנתבע במיליוני ש"ח
<u>תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית:</u>		
צוין סכום המתייחס לחברה ו/או לחברות מאוחדות	7	1,096
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה ו/או לחברות מאוחדות	1	225
לא צוין סכום התביעה	3	
<u>בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:</u>		
צוין סכום המתייחס לחברה ו/או לחברות מאוחדות	26	4,616
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה ו/או לחברות מאוחדות	6	4,138
לא צוין סכום התביעה	14	

סכום ההפרשה הכולל עבור התביעות שהוגשו כנגד החברה כמפורט לעיל ליום 31 במרץ 2020 ו-31 בדצמבר 2019 מסתכם בכ- 133 מיליוני ש"ח וכ- 134 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

¹ לעניין שינוי מבני באופן החזקת הראל פנסיה וגמל - ראה באור 210(2) להלן.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות אחרות שהגיעו לסיומן בתקופת הדוח

1. בחודש יוני 2004 הוגשה תביעה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב ובקשה לאישורה כתביעה נגזרת כנגד החברה המאוחדת, ידידים הולדינג וניהול (1984) בע"מ (להלן: ידידים), יושב הראש לשעבר ומנכ"ל ידידים לשעבר וכנגד חברה מאוחדת נוספת, הראל שירותי ניהול קרנות פנסיה (1987) בע"מ, שהיתה במועד הגשת התביעה בעלת שליטה בידידים (להלן ביחד: "הנתבעים"), על ידי בעלי מניות המיעוט בלעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ, שהיתה במועד הגשת התביעה חברת בת של ידידים (להלן: "לעתיד") בסכום של 15,605 אלפי ש"ח. עניינה של התביעה הינו פיצוי עתידי קופת פנסיה בע"מ (להלן: "עתידי"), קרן פנסיה בניהול לעתיד, בגין שימוש במשאבים שונים של עתידי, כגון: שימוש בתשתית התפעול ובמוניטין, שימוש בקניינה של עתידי, בגין נטילת קרן פנסיה ממשיכה ואובדן רווחים. בנוסף תובעים התובעים תמלוגים בסך של 3,177 אלפי ש"ח במסגרת התביעה האישית שלהם. בחודש יולי 2010 לאחר שנערכו חקירות והוגשו סיכומים בכתב במסגרת הבקשה לאישור התביעה הנגזרת, נתקבלה על-ידי בית המשפט וניתנה לתובעים האפשרות לתבוע את הנתבעים בשם לעתיד בגין זכויות שלטענתם זכאית להן לעתיד. בחודש אוגוסט 2015 דחה בית המשפט את טענות התובעים בעניין התביעה הנגזרת וקבע כי הם מנועים מלטעון לעניין הזכויות הנובעות מהקמת קרן הפנסיה החדשה וכי לעתיד איננה זכאית לפיצוי בגין שימוש במשאביה של עתידי לצורך הקמת הקרן החדשה. בית המשפט קיבל את תביעתם האישית של התובעים לקבלת תמלוגים. בחודש אוקטובר 2015 הגישו התובעים לבית המשפט העליון הודעת ערעור על פסק הדין בתביעה הנגזרת, במסגרתה ביקשו התובעים לבטל את פסק הדין ולקבל את התביעה הנגזרת ולחילופין להשיב את התיק לבית המשפט המחוזי על מנת שידון בשאלת גובה הנזק. במהלך החודשים ספטמבר-דצמבר 2015 העבירה לעתיד לתובעים את הסכומים המשקפים להערכתה את מלוא הסכום אותו היא חייבת לתובעים בהתאם להוראות פסק הדין, אולם התובעים טענו כי הסכום שהועבר אינו מהווה את הסך הסופי לו הם זכאים בהתאם לפסק הדין. בהתאם לכך, מונה מומחה מטעם בית המשפט לצורך הכרעה בסוגיות הכספיות שבמחלוקת. עיקר המחלוקת שבין הצדדים נגעה לעניין הריביות שיש להוסיף על סכום הקרן. במסגרת פגישה שהתקיימה עם המומחה שמונה נתגלו מחלוקות נוספות בין הצדדים. בהתאם לכך הוגשה בקשה לבית המשפט מטעם התובעים במסגרתה ביקשו כי המומחה יתייחס גם לסוגיית העמלות בגינה קיימת מחלוקת. לאחר שהתקיים דיון בעניין הגיעו הצדדים להסכמה לפיה המומחה יבדוק גם את עניין העמלות ובעניין הריבית התבקש בית המשפט ליתן החלטה במחלוקת שבין הצדדים. בחודש אוגוסט 2016 ניתנה החלטת בית המשפט, המקבלת את עמדת הנתבעים, כי הריבית לפיה יבצע המומחה את הבדיקה ויערוך את תחשיב התמלוגים היא הריבית בגין איחור בהעברת כספים מהמערכת הבנקאית. בכל הנוגע לתביעה האישית, בחודש ינואר 2017 הוגשה לבית המשפט חוות דעת חלקית של המומחה מטעם בית המשפט, בנושא התמלוגים ובנושא שכר הדירקטורים. בעקבות הכרעת המומחה בנושאים האמורים שולם סכום העומד על כ- 322 אלפי ש"ח לתובעים. המומחה טרם השלים את חוות דעתו בנושא העמלות אשר הצדדים הגיעו להסכמה כי הוא ידון בעניין זה גם כן. בחודש מאי 2017 התקיים דיון בבית המשפט המחוזי בעניין מתווה הבדיקה של המומחה בסוגיית העמלות ובסיומו הוסכם בין הצדדים על מתווה להשלמת חוות דעתו. בחודש פברואר 2018 הגיש המומחה את חוות דעתו הסופית לבית המשפט לפיה דחה את טענות התובעים בנוגע לנושא העמלות. בחודש מרץ 2018 הוגש על ידי התובעים ערעור על חוות דעת המומחה מטעם בית המשפט, המתייחס לתשלום העמלות להם זכאים התובעים. בחודש מאי 2018 הגישו התובעים תגובה לערעור. הפער בין עמדות הצדדים עמד נכון לאותו מועד על כ- 171 אלפי ש"ח (כולל ריבית). בחודש יולי 2018 נערך דיון בערעור אשר בסופו הגיעו הצדדים להסכמות לפיהן החברה תשלם לתובעים סך של 110 אלפי ש"ח והתובעים יותרו על כל טענותיהם במסגרת הערעור. בחודש אוקטובר 2018 הגישה החברה ערעור לבית המשפט העליון על החלק הנוגע לתביעה האישית. הערעור נסב על שני רכיבים, דחיית הטענות ביחס להפחתת שיעורי הרבית ודחיית הטענות לעניין הקיזוז. בחודש פברואר 2020 התקיים דיון בערעורי הצדדים, במסגרתו קיבלו שני הצדדים את המלצת בית המשפט וחזרו בהם מערעוריהם. בהתאם לכך, שני הערעורים נדחו.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. תביעות שהגיעו לסימון בתקופת הדוח

1. בחודש נובמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד דקלה סוכנות לביטוח בע"מ (בשמה הקודם "דקלה חברה לביטוח בע"מ") ("דקלה") ונגד שירותי בריאות כללית ("כללית") (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בפוליסת הביטוח הסייעודי הקבוצתית לחברי שירותי בריאות כללית "סיעודי מושלם פלוס" ("הפוליסה"). לטענת התובע, במקרים בהם קיים מעבר מתקופת זכאות אחת ("תקופת הזכאות הראשונה"), לתקופת זכאות אחרת, בה זכאי המבוטח לתגמולי ביטוח מופחתים ביחס לתקופת הזכאות הראשונה ("תקופת הזכאות השנייה"), וכאשר המעבר בין תקופות הזכאות נעשה לאחר ה-1 לחודש קלנדארי, משולמים לו תגמולי ביטוח על פי הסכום המופחת, עבור כל החודש בו נעשה המעבר כאמור ("עילת התביעה הראשונה"). כך, שלטענת התובע נגרעים ממנו תגמולי ביטוח, בגובה ההפרש שבין תגמולי הביטוח בגין התקופה הראשונה לבין תגמולי הביטוח בגין התקופה השנייה כפול החלק היחסי של החודש בגינו הוא זכאי לתגמולי הביטוח בגין התקופה הראשונה. עוד טען התובע כי לחברי הקבוצה ששרדו את מלוא תקופת הזכאות המצטברות לא שולמו כלל תגמולי ביטוח עבור החלק היחסי החסר מהחודש הקלנדארי הראשון לזכאותם וכי הם זכאים לקבלת תגמולי ביטוח בגין אותו חלק יחסי של החודש ("עילת התביעה השנייה"). בכך עשתה דקלה, לטענת התובע, עושר ולא במשפט, הפרה את הוראות חוק חוזה הביטוח, התשמ"א - 1981, את הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 ואת הוראות פוליסת הביטוח. בחודש נובמבר 2016 הוגשה על ידי התובע בקשה למתן פסק דין חלקי בבקשה לאישור. בחודש מרץ 2017 דחה בית המשפט את בקשת התובע למתן פסק דין חלקי בבקשה לאישור. בדיון שהתקיים בחודש יולי 2017, אישר בית המשפט את הסכמת הצדדים לסיום ההליך במתווה במסגרתו מונה רואה החשבון המבקר של החברה כמומחה מטעם בית המשפט לשם בדיקת נאותות הליך החזר התשלום על ידי דקלה. בחודש ינואר 2018 הוגשה לבית המשפט חוות דעת המומחה. בחודש אוקטובר 2018, ובהמשך להודעתה של דקלה, כי היא פעלה לתיקונה של התקלה המתוארת בעילת התביעה הראשונה ולתשלום ההפרשים לזכאים לכך וכן להסכמתם של הצדדים בדבר אופן סיומו של ההליך, אושרה התובענה כייצוגית על-ידי בית המשפט המחוזי בתל אביב בעילת התביעה הראשונה ונדחתה הבקשה לאישורה של התובענה כייצוגית ביחס לעילת התביעה השנייה. בנוסף, נפסקו למבקש ולבאי כוחו שכר טרחה וגמול בסכומים שאינם מהותיים. בהמשך לכך, ניתן ביום 27 בפברואר 2020 פסק דין בתובענה, אשר מורה על תרומתם של יתרת הסכומים, אשר לא עלה בידיה של דקלה לשלם לזכאים בגין עילת התביעה הראשונה ואשר מהווה מיצוי של מלוא הטענות והתביעות בגין עילת תביעה זו וכן מעשה בית דין בגין עילת התביעה השנייה, אשר נדחתה.

2. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה היה בטענה, כי החברה אינה מגלה, לכאורה, באתר האינטרנט שלה מידע מלא ומדויק אודות תקרות סכומי השיפוי המגיעים למבוטחיה בביטוחי בריאות בגין הוצאות ניתוחים המכוסים בפוליסות ביטוח הבריאות המשווקות על ידה. זאת, טוענת התובעת, במטרה להפחית את סכומי השיפוי המגיעים למבוטחיה. בכך, טוענת התובעת, החברה מפרה חוזה, מפרה את הוראות הממונה, נמנעת מלתת גילוי נאות של סכומי השיפוי המגיעים למבוטחים ופועלת בתרמית. בחודש יוני 2017 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה במסגרתו הוסכם אופן חישוב סכום תגמולי הביטוח לחברי הקבוצה שיגישו, לאחר מועד אישור ההסדר, תביעת ביטוח לחברה לשיפוי בגין הוצאות ניתוח שיעברו וכן מנגנון השלמת סכומי תגמולי ביטוח לחברי קבוצה, אשר קיבלו שיפוי כאמור בעבר. בחודש נובמבר 2017 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה, לפיה הוא אינו מתנגד להסכם הפשרה. במסגרת עמדתו העיר היועץ המשפטי לממשלה מספר הערות בנוגע להסכם, הביע את תמיכתו בבקשת הצדדים למינוי בודק להסכם וכן ביקש להגיש עמדה משלימה לאחר קבלת חוות דעת הבודק. בחודש נובמבר 2017 מינה בית המשפט בודק להסדר הפשרה. בחודש אוגוסט 2018 הוגשה לבית המשפט חוות דעת הבודק ולפיה מנגנון השיפוי שנקבע בהסדר הפשרה הינו סביר והוגן. בחודש מאי 2019 הוגש הסדר פשרה מעודכן לאישורו של בית המשפט. בחודש מאי 2019 הוגש הסדר פשרה מעודכן לאישורו של בית המשפט. בחודש נובמבר 2019 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה, לפיה הגורמים המקצועיים במדינה לא מצאו לנכון להביע עמדה ביחס לבקשה לאישור הסדר הפשרה, לחיוב או לשלילה. ביום 15 במרץ 2020 ניתן על ידי בית המשפט תוקף של פסק דין להסכם הפשרה המעודכן.

תביעות שהגיעו לסימון לאחר תקופת הדוח

1. בחודש מאי 2019 הוגשה לבית משפט השלום בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה היה בטענה, כי החברה מסרבת, לכאורה, ליתן למבוטחים, אשר ניתן להם כיסוי ביטוחי לבדיקה באמצעות מעבדת אונקוטסט בהקשר למחלת הסרטן פעם אחת, כיסוי ביטוחי בגין בדיקה נוספת במעבדות אונקוטסט. בחודש ינואר 2020 הוגשה לבית משפט השלום בתל אביב בקשה מוסכמת להסתלקות מבקשת האישור נגד החברה, במסגרתה התבקש בית המשפט לאשר את הסתלקות המבקשת מבקשת האישור ומהתובענה ולהורות על מחיקת בקשת האישור ועל דחיית תביעתה האישית של המבקשת. בחודש אפריל 2020 אישר בית המשפט את בקשת המבקשת להסתלק מבקשת האישור ומהתובענה והורה על דחיית תביעתה האישית של המבקשת וכן על מחיקת בקשת האישור. כמו כן נפסקו על-ידי בית המשפט למבקשת ולבא כוחה גמול ושכר טרחה בסכומים שאינם מהותיים.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ד. התקשרויות עם צדדים קשורים

אישור השקעה והקמה של שותפות תש"י 4

בחודש אפריל 2020 חברות בנות של הראל השקעות, שהינן גופים מוסדיים (להלן: "החברות הבנות"), התקשרו בעסקה, לפיה התחייבו להשקיע בקרן תש"י 4, קרן תשתיות רביעית מקבוצת תש"י, סך של עד 80 מיליוני דולר ארה"ב, אשר מתוכם סך של עד כ- 73.6 מיליוני דולר ארה"ב הינם מכספי העמיתים המנוהלים על ידי הגופים המוסדיים בקבוצה. הראל השקעות תחזיק (במישרין ובעקיפין) 49% מהשותף הכללי והחברה והגופים המוסדיים בקבוצה יחזיקו באחוזים מהקרן כשותפים מוגבלים. החברה והגופים המוסדיים בקבוצה לא ידרשו לשלם למנהלי הקרן דמי ניהול או דמי הצלחה בגין השקעתם כשותפים מוגבלים.

באור 8 - ניהול ודרישות הון

1. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II

ביום 1 ביוני 2017 פרסם הממונה חוזר ביטוח בנושא "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II" (להלן: "חוזר סולבנסי"), העוסק בהוראות ליישום משטר כושר הפירעון הכלכלי של חברת ביטוח. בחוזר נקבע כי, בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר 2024, יחולו ההוראות לעניין הון נדרש לכושר פירעון באופן הדרגתי, כך שיחס ההון הקיים לכושר פירעון מסך ההון הנדרש לכושר פירעון (SCR) ליום 30 ביוני 2019 לא יפחת מ-70% ויחס הון נדרש לכושר פירעון שיחושב על נתוני 31 בדצמבר 2024 ואילך, לא יפחת מ-100%.

ביום 3 בדצמבר 2017 פרסם הממונה חוזר שעניינו "מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי ובאתר האינטרנט של חברות הביטוח בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II" (להלן: "חוזר הגילוי"). בהתאם לחוזר הגילוי, על חברות הביטוח לכלול בדוח השנתי והרבעוני שלהן, ובמועדים שייקבעו גם באתר האינטרנט שלהן, דוח אודות יחס כושר פירעון בהתאם לנספח לחוזר הגילוי. בחודש נובמבר 2018 קיבלה הראל ביטוח את אישור הממונה על הביקורת שבוצעה על ידי רואה החשבון המבקר בהתאם להנחיות הממונה כאמור. כפועל יוצא מכך ועל רקע ביטול תקנות ההון הישנות, החל מחודש דצמבר 2018 דרישות ההון החדשות בדבר משטר כושר פירעון כלכלי הן דרישות ההון היחידות המחייבות את החברה על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981.

ביום 25 בדצמבר 2019 פרסמה החברה בהתאם להוראות הממונה את דוח יחס כושר פירעון כלכלי (להלן: "דוח יחס ההון") בגין נתוני 30 ביוני 2019 באתר האינטרנט שלה (כתובת האתר: <https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/harel/investor-relations/Pages/repayment-ability.aspx>). בהתאם לדוח, לחברה יש עודף הון גם ללא התחשבות בהוראות המעבר.

החישוב שערכה החברה בגין נתוני 31 בדצמבר 2018, נבדק בהתאם לתקן בינלאומי ISAE 3400 - בדיקה של מידע כספי עתידי. תקן זה רלבנטי לביקורת חישוב הסולבנסי ואיננו מהווה חלק מתקני הביקורת החלים על דוחות כספיים. בדוח המיוחד של רואי החשבון המבקרים, הודגש כי התחזיות וההנחות מבוססות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, לדוגמא ירידת הריבית בתקופת הדוח, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות. החישוב שערכה החברה ליום 30 ביוני 2019 לא בוקר ולא נסקר על ידי רואי החשבון המבקרים. המידע מתבסס לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים ופעולות ההנהלה שלא בהכרח יתממשו או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס למידע. כמו כן, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מהמידע, מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מהותית מההנחות במידע. בדוח המיוחד של רואי החשבון המבקרים עבור החישוב ליום 31 בדצמבר 2018, מופנית תשומת לב לאמור בדוח יחס כושר פירעון בדבר אי הוודאות הנגזרת משינויים רגולטוריים וחשיפה לתלויות שלא ניתן להעריך את השפעתן על יחס כושר הפירעון.

יצוין כי למודל במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה לשינויים במשתני שוק ואחרים, כגון שינויים בריבית, שינויים ברווחי השקעות, עדכוני הנחות אקטואריות ושינויים הקשורים בפעילות החברה. לפי הערכה ראשונית של החברה לשינויים אלה עד למועד החישוב השנתי ולאחריו אין השפעה מהותית על יחס כושר הפירעון של החברה אולם אין בידי החברה יכולת בשלב זה להעריך את מלוא ההשפעות, היות והחברה טרם השלימה את חישוב דוח יחס כושר פירעון ליום 31 בדצמבר 2019. דוח יחס כושר פירעון כלכלי ודיווח קבצי דיווח סולבנסי לממונה ליום 31 בדצמבר 2019 יפורסמו, בהתאם להנחיות, עד ליום 31 באוגוסט 2020.

ביום 16 בפברואר 2020 פרסם מכתב למנהלי חברות הביטוח שעניינו "טייטות מתווה ליישום הוראות Solvency II במתכונת האירופית" (להלן: "הטייטה"). בטייטה צוין כי בכוונת רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון (להלן: "הרשות") לפעול להתאמת משטר כושר הפירעון הכלכלי בישראל לדירקטיבת Solvency II ועדכוניה. הטייטה מפרטת את אבני הדרך העיקריות לביצוע ההתאמות והוראות לעניין דיווחים בעניין משטר כושר פירעון כלכלי בתקופה הקרובה.

עוד צוין כי הרשות רואה בנדבך השני של הדירקטיבה, אשר טרם אומץ בישראל ואשר הרכיב המרכזי בו הוא תהליך הערכה עצמית של הסיכונים ("ORSA"), רכיב עיקרי ומשמעותי ביישום כושר פירעון מבוסס סיכונים, ולהטמעתו באופן עקבי עם ההנחיות הנהוגות באירופה, חשיבות גבוהה בניהול זהיר ומושכל של הסיכונים אליהם חשופה חברת הביטוח. לאור האמור, בכוונת הרשות לפרסם, במהלך חודש מאי 2020, טיוטת הוראות בנושא יישום תהליך הערכה עצמית של הסיכונים ("ORSA") וכושר הפירעון, המבוססות על הוראות הדירקטיבה האירופית העדכנית.

הרשות תפעל לכניסתו לתוקף של עדכון ההוראות בעניין משטר כושר פירעון כלכלי בהתאמה למתכונת שאומצה באירופה עד לחודש יולי 2020.

בהמשך לטייטה, ביום 23 באפריל 2020 פרסם הממונה טיוטת תיקון שניה לחוזר המאוחד לעניין הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II (להלן: "הטייטה הנוספת"). בהתאם לטייטה הנוספת, יותאמו הוראות המעבר למתכונת שנקבעה בדירקטיבה האירופאית, ותתאפשר פריסה עד שנת 2032 של הגידול בעתודות בגין מוצרי ביטוח ארוכי טווח אשר נמכרו בעבר. הטייטה הנוספת כוללת בנוסף גם עדכונים להוראות החוזר על בסיס שינויים שנעשו באירופה, הרלוונטיים לשוק המקומי.

באור 8 - ניהול ודרישות הון (המשך)

1. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II (המשך)

בנוסף ביום 16 באפריל 2020 פרסם הממונה טיוטה המפרטת את העקרונות לחישוב הניכוי בתקופת הפריסה לפי הוראות המעבר המותאמות לדירקטיבה האירופאית.

הטיוטות הנ"ל עדיין בדיונים מול הממונה וטרם ידוע מה תהיה המתכונת הסופית של השינויים.

2. בהתאם להיתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה במבטחים ובחברות המנהלות, התחייבה החברה להשלים בכל עת את ההון העצמי של חברות הביטוח הנמנות על הגופים המוסדיים שבשליטתה, לרבות בססח, לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן וכן להשלים בכל עת את ההון העצמי של החברות המנהלות של קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבשליטתה, לסכום הקבוע בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) התשכ"ה-1965 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן. התחייבות זו היא בלתי הדירה, ותהיה תקפה כל עוד החברה שולטת במישרין או בעקיפין בגופים המוסדיים.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח

1. עדכון הריביות להיוון המשמשות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

ביטוח חיים

בשל עדכון שיעור הריבית המשמשת בחישוב עתודות גמלאות בתשלום, הקטינה החברה בתקופת הדוח את ההתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של כ-92 מיליוני ש"ח, והקטינה את ההפסד לפני מס ואת ההפסד הכולל לפני מס בסכום האמור.

בתקופה המקבילה אשתקד, בשל עדכון שיעור הריבית המשמשת בחישוב עתודת תביעות בתשלום אובדן כושר עבודה, הגדילה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של כ-4 מיליוני ש"ח והקטינה את הרווח לפני מס ואת הרווח הכולל לפני מס בסכום האמור.

בריאות

בשל שינויים של עקום הריבית חסרת הסיכון וירידה בפער בין השווי ההוגן והערך בספרים של הנכסים הלא סחירים, הגדילה החברה בתקופת הדוח את ההתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח בריאות בענף סיעוד פרט בסך של כ-181 מיליוני ש"ח, והגדילה את ההפסד לפני מס ואת ההפסד הכולל לפני מס בסכום האמור. בתקופה המקבילה אשתקד, בשל ירידה של עקום הריבית הגדילה החברה את עתודת תביעות בתשלום בענפי סיעוד פרט וקבוצתי בסך של כ-13 מיליוני ש"ח, והקטינה את הרווח לפני מס ואת הרווח הכולל לפני מס בסכום האמור.

ביטוח כללי

בשל עליה של עקום הריבית חסרת הסיכון, הקטינה החברה בתקופת הדוח את ההתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח כללי בסך של כ-63 מיליוני ש"ח והקטינה את ההפסד לפני מס ואת ההפסד הכולל לפני מס בסכום האמור (מתוכם כ-29 מיליוני ש"ח בענף חבויות ואחרים). בתקופה המקבילה אשתקד בשל ירידה של עקום הריבית חסרת הסיכון הגדילה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-99 מיליוני ש"ח והקטינה את הרווח לפני מס ואת הרווח הכולל לפני מס בסכום האמור (מתוכם כ-33 מיליוני ש"ח בענף רכב חובה וכ-66 מיליוני ש"ח בענפי חבויות ואחרים).

ההשפעה על התוצאות הכספיות מפורטת להלן:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ	
2019	2019	2020
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
*(120)	*(4)	92
(926)	(13)	(181)
(183)	(99)	63
(1,229)	(116)	(26)
(809)	(76)	(17)

קיטון (גידול) בהתחייבויות הביטוחיות בעקבות השפעות הריבית - ביטוח חיים
גידול בהתחייבויות הביטוחיות בעקבות השפעות הריבית - ביטוח בריאות
קיטון (גידול) בהתחייבויות הביטוחיות בעקבות השפעות הריבית - ביטוח כללי
סך הכל השפעות הריבית על הרווח (ההפסד) והרווח (ההפסד) הכולל לפני מס
סך הכל השפעות הריבית על הרווח (ההפסד) והרווח (ההפסד) הכולל לאחר מס

* יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה באור ג'2

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

2. נכסים והתחייבויות מיועדים לחלוקה

בהמשך לבאור 38 ג' לדוחות הכספיים השנתיים של החברה, סיווגה החברה את הנכסים וההתחייבויות להלן כמיועדים לחלוקה ליום 31 במרץ 2020:

א. נכסים מיועדים לחלוקה

ליום 31 במרץ	2020	(בלתי מבוקר)	מיליוני ש"ח	נכסים	
544	1	262	1	20	נכסים בלתי מוחשיים
					נכסי מסים נדחים
					הוצאות רכישה נדחות
					נכסי מסים שוטפים
					חייבים ויתרות חובה
					השקעות פיננסיות אחרות
193	1				נכסי חוב סחירים
					אחרות
35					סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
1,057					מזומנים ושווי מזומנים אחרים

ב. התחייבויות מיועדות לחלוקה

ליום 31 במרץ	2020	(בלתי מבוקר)	מיליוני ש"ח	התחייבויות	
128	28				התחייבויות מסים נדחים
					זכאים ויתרות זכות
156					

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

2. נכסים והתחייבויות מיועדים לחלוקה (המשך)

ג. לעניין הכנסות והוצאות שהוכרו ישירות ברווח כולל אחר, המתייחסות לנכסים והתחייבויות המיועדים לחלוקה ראה באור 4ג.
ראה גם באור 10 באשר להשלמת השינוי המבני לאחר תאריך הדוח.

3. פרסום תשקיף מדף ע"י הראל הנפקות

ביום 24 בפברואר 2020 פורסם על ידי הראל הנפקות, תשקיף מדף, הנושא את התאריך 25 בפברואר 2020. מכח תשקיף מדף זה הראל הנפקות תוכל להנפיק סוגי ניירות ערך שונים, בהתאם להוראות הדין. תשקיף מדף זה החליף תשקיף מדף קודם של הראל הנפקות מחודש פברואר 2017 שהיה בתוקף עד לחודש פברואר 2020.

באור 10 - אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח

1. בתקופה שלאחר תאריך הדוח ועד בסמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, חלו עליות בשוקי ההון אשר קיזזו משמעותית את הקיטון בשווי הנכסים המנוהלים בידי הקבוצה מסך של כ-17 מיליארדי ש"ח לסך של כ-2 מיליארדי ש"ח וקיזזו לחלוטין את הפסדי ההשקעות בנוסטרו. העליות שחלו בשוקי ההון בתקופה שלאחר תאריך הדוח ועד בסמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, הקטינו את אומדן דמי הניהול המשתנים שלא יגבו עד להשגת תשואה ריאלית חיובית מצטברת שתכסה את חוב דמי הניהול בגין הפסדי ההשקעות שנצברו לחובת המבוטחים, מסך של כ-290 מיליוני ש"ח לפני מס לסך של כ-78 מיליוני ש"ח לפני מס.

כמו כן, בתקופה שלאחר תאריך הדוח ועד בסמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, חלה התמתנות בפדיונות במוצרי החסכון, קרנות הפנסיה וקופות הגמל וההשתלמות, חוזי ביטוח וחוזי השקעה, והם שבו לרמתם הנורמטיבית טרום משבר הקורונה.

יודגש כי האמור לעיל מבוסס על המידע המצוי בידי החברה בסמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים וכי נתונים אלה הינם חלקיים בלבד ואינם כוללים רכיבים אחרים של הכנסות (הפסדים) מהשקעות ואת השפעת יתר פעילויות הקבוצה על ההון העצמי ועל נכסיה.

2. שינוי מבנה - הראל פנסיה וגמל

ביום 1 באפריל 2020 נכנס לתוקף השינוי המבני בקבוצה אשר במסגרתו הועברו הזכויות של החברה בתיקי הלקוחות והמוניטין של פעילות הגמל, להראל פנסיה וגמל, ומיד לאחר מכן הועברו מלוא החזקותיה של החברה בהראל פנסיה וגמל להראל השקעות. העברת החזקות כאמור להראל השקעות במסגרת השינוי המבני, טופלה כדיבידנד בעין מאת החברה להראל השקעות, מתוך רווחים ראויים לחלוקה. השינוי המבני בוצע בהתאם להוראות סעיף 104א ו-104ג לפקודת מס הכנסה.

3. שינוי מבנה - העברת מלוא הון המניות של סטנדרד לחברה לצורך מיזוג סטנדרד לחברה

במהלך חודש פברואר 2020 אישרו האורגנים הרלוונטיים של החברה, של הראל השקעות ושל סטנדרד את ביצוע המיזוג אשר במסגרתו יועברו מלוא החזקותיה של הראל השקעות בסטנדרד לחברה כנגד הקצאת מניות החברה להראל השקעות. האמור יבוצע כחלק משינוי מבני בקבוצה שסופו מיזוג מלא של סטנדרד אל ולתוך החברה וחיסולה של סטנדרד. מיזוג סטנדרד יאפשר ריכוז פעילות השיווק בחברה והינו חלק מהמהלכים האסטרטגיים המיושמים בקבוצה לריכוז פעילויות דומות ולפישוט המבנה הארגוני בקבוצה. המיזוג בתוקף החל מיום 1 באפריל 2020, בכפוף להתקיימות כל התנאים המוקדמים.

כצעד מקדים וכחלק בלתי נפרד מביצוע המיזוג הועברו ביום 1 בינואר 2020 כלל עובדי סטנדרד תחת החברה וזאת ברצף זכויות מלא ובהתאם לתנאי העסקתם בסטנדרד.

4. לעניין פדיון מוקדם מלא של אגרות חוב (סדרה ד') של הראל הנפקות שבוצע לאחר תקופת הדוח, ראה באור 6ג.

5. התקשרות בהסכם עם הכשרה חברה לביטוח בע"מ

ביום 18 במאי 2020 החברה התקשרה בהסכם עם הכשרה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "הכשרה") במסגרתו תעניק החברה שירותי תפעול עבור התיק הפנסיוני של הכשרה (להלן: "תיק העבר"), וכן תעניק שירותי בית תוכנה ושירותי לשכת שירות עבור תיק העבר ועבור תיק הביטוח של הכשרה בתחומי בריאות, סיעוד, ריסק, משכנתא, מחלות קשות, בסט אינווסט פרט ותיקון 190, כפי שהוא במועד חתימת ההסכם כאמור וכפי שיהיה במהלך תקופת ההסכם, וכן מכירות חדשות בתחום הפנסיוני ובתחום אובדן כושר עבודה (ככל והכשרה תחליט לחזור ולמכור פוליסות אלו) (להלן: "התיק החדש") (להלן ביחד: "השירותים").

באור 10 - אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח (המשך)

5. התקשרות בהסכם עם הכשרה חברה לביטוח בע"מ (המשך)

לשם מתן השירותים האמורים, תעניק החברה להכשרה רישיון שימוש במערכות המחשוב שלה כמפורט בהסכם, וזאת בנוסף לפיתוח ממשקי נתונים עבור הכשרה למערכותיה הקיימות של החברה (להלן: "מערכות המחשוב").

ההתקשרות בהסכם מותנית בקבלת אישור בלתי מותנה מהממונה לצורך קבלת השירותים על ידי הכשרה. ככל ואישור הממונה לא יתקבל ו/או יתקבל כשהוא מותנה בתנאים כלשהם שלא יהיו מקובלים על צד כלשהו, בתוך 90 ימים ממועד חתימת ההסכם, ההסכם יבוטל.

תפעול תיק העבר במערכות המחשוב יבוצע עבור הכשרה על ידי החברה, וזאת למעט תהליכים הדורשים החלטות עסקיות אשר קשורים לתיק העבר אשר ימשיכו להתבצע על ידי הכשרה.

ניהול נתוני תיק העבר והתיק החדש של הכשרה במערכות המחשוב, ייעשה בסביבת הרשאות נפרדת מיתר פעולותיה של החברה.

הכשרה תיוותר הבעלים של תיק העבר והתיק החדש ותהיה האחראית הבלעדית כלפי צדדים שלישיים כלשהם בכל הנוגע לקבלת החלטות כמבטחת בקשר עם השירותים, אחריות כלפי רשויות, אחריות לדוחות הכספיים ותוכנם, ניהול ההשקעות, הלבנת הון, ניהול הסולבנסי, אקטואריה, ביקורות פנים וביקורות של הממונה וכד'. כמו כן, הכשרה תהא האחראית הבלעדית והמלאה לדרישות, תביעות, קנסות או הליכים מנהליים ומשפטיים כלשהם, ככל שיהיו, בקשר עם התיקים האמורים, והחברה לא תישא באחריות כלשהי בגינם.

בכל הנוגע למתן השירותים, החברה תשמש כספק מיקור חוץ מהותי, ובמסגרת זו תאפשר להכשרה לבקר את מתן השירותים, בכלל זה, תאפשר גישה של מספר בעלי תפקיד בהכשרה (היועץ המשפטי, מנהל הכספים, המבקר הפנימי, מנהל הסיכונים ורואה החשבון המבקר) למידע הנוגע לשירותים המצויים אצל החברה תוך שיתוף פעולה סביר וזמינות מתאימה לצורך כך.

בהתאם להוראות ההסכם, תקופת ההתקשרות אינה מוגבלת בזמן, עם זאת, החל משנת 2029 הצדדים יוכלו להביא את ההתקשרות לסיומה ו/או להפסיק חלק מן השירותים במתן הודעה מראש ובכתב ובכפוף להוראות ההסכם.

התמורה השנתית שתקבל החברה עבור השירותים, תסתכם לסך של 28.5 מיליוני ש"ח בשמונה השנים הראשונות להתקשרות, כאשר לאחריהן התמורה תפחת לסך של כ-14 מיליוני ש"ח תוך התאמה מדי שנה להיקף השירותים הניתנים.

6. ירידת עקום הריבית

בתקופה שלאחר תאריך הדוח ועד בסמוך לתאריך פרסום הדוחות הכספיים, חלה ירידה של עקום הריבית דבר שעשוי לגרום לגידול נוסף בהתחייבויות הביטוחיות. מנגד, המשך ירידה של עקום הריבית עשויה להשפיע לחיוב על שוויים של הנכסים הפיננסיים באופן שעשוי להפחית את ההשפעה האמורה לעיל. בנוסף, יישום טיוטת חוזר שפורסמה ביום 18 במאי 2020, שעניינה עדכון הוראות החוזר המאוחד - הקצאת נכסים שאינם בשווי הוגן בעת חישוב בדיקות נאותות העתודה (LAT), ויישום חוזר שפורסם ביום 7 ביוני 2020, שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - פרמיית אי נזילות (ראה גם באור 10(8) ו-10(9) להלן) וחוזרים נוספים, ככל שיתפרסמו, עשויים להפחית את ההשפעה האמורה לעיל. יש לציין כי המידע המתואר לעיל אינו מהווה הערכה לגבי תוצאותיה הכספיות הצפויות של החברה. מידע זה הינו חלקי בלבד ואינו כולל מרכיבים אחרים של רווחים או הפסדים מהשקעות והשפעות נוספות.

7. לעניין אישור השקעה והקמה של שותפות תש"י 4, ראה באור 7ד'.

8. תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - פרמיית אי נזילות (להלן: "החוזר")

בחודש יוני 2020 פורסם החוזר, אשר קובע כי ניתן להוסיף לריבית חסרת סיכון המשמשת בחישוב בדיקת נאותות העתודות פרמיית אי נזילות בשיעורים שונים. החוזר קובע שיעור פרטני לפרמיית אי נזילות, שימש בעת חישוב בדיקת נאותות העתודות עבור פוליסות ביטוח סיעודי פרט, וביטוחי רכב חובה וחבויות. על פי החוזר יהיה ניתן להוסיף לריבית חסרת סיכון, פרמיית אי נזילות הן להנחת תשואה והן להנחת ריבית היוון, לפי המפורט בחוזר. החוזר יכנס לתוקף החל מיום 30 ביוני 2020. יישום לראשונה של החוזר יהיה בדרך של שינוי באומדן חשבונאי. החברה בוחנת את השפעת החוזר על דוחותיה הכספיים.

באור 10 - אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח (המשך)

9. טיוטת חוזר לעניין אופן הקצאת נכסים שאינם בשווי הוגן בעת חישוב בדיקות נאותות העתודה (LAT) (להלן: "הטיוטה")

בחודש מאי 2020 פורסמה הטיוטה, אשר מטרתה לספק הבהרות באשר לאופן היישום של ההוראות הנוגעות לזכאותה של חברת ביטוח להתייחס לפער שבין העלות המופחתת לבין השווי ההוגן של נכסים שאינם רשומים בדוח על המצב הכספי בשווי הוגן, למעט אגרות חוב מיועדות, בעת בדיקת נאותות העתודה (להלן: "UGL"). על פי הוראות אלו, אם קיימת מגבלה חיזונית (למשל הוראות רגולציה) או פנימית (למשל מגבלה ניהולית) לגבי חלוקת הנכסים לכיסוי עתודות מסוימות, תבוצע הקצאה של הנכסים להתחייבויות מסוימות על בסיס מגבלות אלו. אחרת, ההקצאה תבוצע בהתאם לנוהל הקצאה מתועד שייקבע בחברה או באופן יחסי לפי גודל העתודה. החברה בוחנת את השפעת הטיוטה על דוחותיה הכספיים.

10. מפת דרכים לאימוץ תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 (IFRS) – חוזי ביטוח (להלן: "מפת הדרכים")

בהמשך לאמור בבאור 3 (3) לדוחות הכספיים השנתיים של החברה, ביום 7 ביוני 2020 פרסם הממונה את מפת הדרכים לאימוץ תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 ("התקן"), במסגרתה נקבע כי מועד היישום לראשונה של התקן בישראל יחול החל מהתקופות הרבעוניות והשנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2023. כמו כן מפרטת מפת הדרכים את צעדי ההיערכות ולוחות הזמניים המרכזיים שלדעת רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון נדרש לנקוט במטרה להבטיח את היערכותן של חברות הביטוח בישראל ליישום התקן באופן נאות, בין היתר, בנוגע להתאמת מערכות המידע ותפעולן, ניהול הפרויקט ותיעודו, גיבוש מדיניות חשבונאית, ביצוע מבדקים כמותיים ואופן הגילוי הנדרש לציבור.

הראל חברה לביטוח בע"מ

נספחים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

לכבוד

בעלי המניות של הראל חברה לביטוח בע"מ

א.ג.נ.,

הנדון: דוח מיוחד של רואי החשבון המבקרים על מידע כספי ביניים נפרד לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981

מבוא

סקרנו את המידע הכספי הביניים הנפרד המובא לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה") ליום 31 במרץ 2020 ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך ואשר נכלל בנספח א' למידע הכספי לתקופת ביניים המאוחד של החברה לתאריך והתקופה האמורים. המידע הכספי הביניים הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא להביע מסקנה על המידע הכספי הביניים הנפרד לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה (ישראל) 2410 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי נפרד לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום של נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הביניים הנפרד הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בחוזר ביטוח 2015-1-15.

סומך חייקין
רואי חשבון

10 ביוני 2020

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו")

להלן נתונים כספיים תמציתיים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה (להלן - דוחות סולו), הערוכים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS). המדיניות החשבונאית שפורטה בבאור 3 לעיל בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית, יושמה בהכנת באור תמציתי זה, למעט המפורט להלן:

- א. מדידת ההשקעות בחברות מוחזקות המחושבת על בסיס שיטת השווי המאזני.
- ב. זכויות במקרקעין כוללות גם זכויות במקרקעין המוחזקות באמצעות חברה מוחזקת שהחזקת זכויות אלה הוא עיסוקה היחיד.

דוחות על המצב הכספי ביניים

31 בדצמבר		31 במרץ		
2019	2019	2020	2020	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
				נכסים
1,014	935	694		נכסים בלתי מוחשיים
2,197	2,231	2,240		הוצאות רכישה נדחות
1,354	1,362	1,356		רכוש קבוע
2,420	2,361	1,817		השקעות בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
1,769	1,644	1,766		נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
1,971	1,796	2,004		נדל"ן להשקעה אחר
4,145	4,256	4,132		נכסי ביטוח משנה
*-	1	-		נכסי מסים שוטפים
1,270	1,048	1,335		חייבים ויתרות חובה
1,310	1,409	1,419		פרמיה לגבייה
61,562	55,895	55,259		השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
				השקעות פיננסיות אחרות
10,417	8,108	9,740		נכסי חוב סחירים
12,923	13,086	13,072		נכסי חוב שאינם סחירים
1,229	1,049	1,404		מניות
2,089	2,022	1,768		אחרות
26,658	24,265	25,984		סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
2,897	2,444	3,343		מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,599	1,089	1,432		מזומנים ושווי מזומנים אחרים
-	-	852		חברה מיועדת לחלוקה
110,166	100,736	103,633		סך כל הנכסים
67,202	60,679	61,428		סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

* יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה נספח א'(ג')

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

דוחות על המצב הכספי ביניים (המשך)

31 בדצמבר	31 במרץ	
2019	2020	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
		הון והתחייבויות
		הון
869	869	הון מניות ופרמיה על מניות
1,115	741	קרנות הון
*3,505	*3,521	עודפים
5,489	5,131	סך כל ההון
		התחייבויות
*27,683	*26,958	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
66,551	60,156	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
*1,091	875	התחייבויות מסים נדחים
238	222	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
*34	*204	התחייבויות מסים שוטפים
3,464	2,983	זכאים ויתרות זכות
5,616	4,207	התחייבויות פיננסיות
104,677	95,605	סך כל ההתחייבויות
110,166	100,736	סך כל ההון וההתחייבויות

* יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה נספח א' (ג')

שלומית זק"ש אנגל מנהלת הכספים	אריק פרץ משנה למנכ"ל ומנהל חטיבת כספים ומשאבים	מישל סיבונני מנהל כללי	יאיר המבורגר יו"ר הדירקטוריון
----------------------------------	--	---------------------------	----------------------------------

תאריך אישור הדוחות: 10 ביוני 2020

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

דוחות רווח והפסד ביניים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ		
2019	2019	2020	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
14,573	3,565	3,812	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,643	401	388	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
12,930	3,164	3,424	פרמיות שהורווחו בשייר
7,797	2,905	(6,438)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
808	201	137	הכנסות מדמי ניהול
310	82	72	הכנסות מעמלות
21,845	6,352	(2,805)	סך כל ההכנסות (ההוצאות)
*19,445	*5,632	(3,112)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
1,154	346	294	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
18,291	5,286	(3,406)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
2,497	607	627	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
820	210	210	הוצאות הנהלה וכלליות
7	2	2	הוצאות אחרות
162	22	50	הוצאות מימון, נטו
21,777	6,127	(2,517)	סך כל ההוצאות (ההכנסות)
232	28	11	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
300	253	(277)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
*6	*69	(104)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
294	184	(173)	רווח (הפסד) לתקופה

* יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה נספח א' (ג')

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

דוחות ביניים על הרווח הכולל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ		
	2019	2020	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
*294	*184	(173)	רווח (הפסד) לתקופה
			פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
889	276	(655)	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(113)	(26)	(37)	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
30	3	84	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
23	14	(26)	חלק הקבוצה ברווח (בהפסד) כולל של חברות מוחזקות מטופלות לפי שיטת השווי המאזני
(49)	(29)	22	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ
(278)	(88)	210	הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לנכסים פיננסיים זמינים למכירה
14	8	(6)	הטבת מס (מסים על ההכנסה) בגין פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
516	158	(408)	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
			פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
26	3	9	קרן הערכה מחדש לגבי פריטי רכוש קבוע
(6)	(4)	1	מדידה מחדש של תכנית הטבה מוגדרת
(5)	1	(2)	הטבת מס (מסים על ההכנסה) בגין פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
15	-	8	רווח כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
531	158	(400)	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה, נטו ממס
825	342	(573)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה

* יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה נספח א'(ג')

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 (בלתי מבוקר)

סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טוח
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
3,812	-	851	1,247	1,714
388	-	271	76	41
3,424	-	580	1,171	1,673
(6,438)	(106)	(36)	(471)	(5,825)
137	-	-	-	137
72	-	55	4	13
(2,805)	(106)	599	704	(4,002)
(3,112)	-	556	714	(4,382)
294	-	194	82	18
(3,406)	-	362	632	(4,400)
627	-	151	250	226
210	8	12	75	115
2	-	-	-	2
50	33	14	3	-
(2,517)	41	539	960	(4,057)
11	19	(2)	(2)	(4)
(277)	(128)	58	(258)	51
(602)	(194)	(138)	(100)	(170)
(879)	(322)	(80)	(358)	(119)
28,049	-	9,782	6,438	11,829
60,582	-	-	4,998	55,584

פרמיות שהורווחו ברוטו
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
הפסדים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות (ההוצאות)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנחלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות (ההכנסות)
חלק ברווחי (בהפסדי) חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
סך כל ההפסד הכולל לפני מסים על ההכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019 (בלתי מבוקר)

סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טוח
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
3,565	-	822	1,195	1,548
401	-	266	96	39
3,164	-	556	1,099	1,509
2,905	158	21	202	2,524
201	-	-	1	200
82	-	55	16	11
6,352	158	632	1,318	4,244
5,632	-	729	1,041	*3,862
346	-	194	106	46
5,286	-	535	935	3,816
607	-	139	250	218
210	11	11	79	109
2	-	-	-	2
22	30	(10)	1	1
6,127	41	675	1,265	4,146
28	24	3	1	-
253	141	(40)	54	98
237	20	98	48	71
490	161	58	102	169
26,958	-	10,042	5,216	*11,700
60,156	-	-	4,992	55,164

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנחלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

* יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה נספח א' (ג')

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)

סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טוח
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
14,573	-	3,396	4,922	6,255
1,643	-	1,091	392	160
12,930	-	2,305	4,530	6,095
7,797	306	217	624	6,650
808	(6)	-	4	810
310	-	205	68	37
21,845	300	2,727	5,226	13,592
19,445	-	2,400	4,779	*12,266
1,154	-	638	404	112
18,291	-	1,762	4,375	12,154
2,497	-	698	962	837
820	48	47	297	428
7	-	-	-	7
162	167	(27)	16	6
21,777	215	2,480	5,650	13,432
232	117	74	24	17
300	202	321	(400)	177
800	283	154	116	247
1,100	485	475	(284)	424
27,683	-	9,522	6,175	*11,986
66,551	-	-	5,402	61,149

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות (הכנסות) מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

* יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש - ראה נספח א' (ג')

הבאורים המצורפים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 (בלתי מבוקר)

סה"כ	ענפי חבויות אחרים **	ענפי רכוש ואחרים *	רכב רכוש	רכב חובה
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,293	371	291	342	289
339	111	221	5	2
954	260	70	337	287
374	97	15	131	131
580	163	55	206	156
(36)	(19)	2	(3)	(16)
55	9	45	1	-
599	153	102	204	140
556	151	181	138	86
194	36	158	4	(4)
362	115	23	134	90
151	35	59	39	18
12	2	5	3	2
14	8	-	1	5
539	160	87	177	115
(2)	(1)	-	-	(1)
58	(8)	15	27	24
(138)	(70)	(3)	(10)	(55)
(80)	(78)	12	17	(31)
9,782	5,407	1,002	649	2,724
6,797	3,363	178	635	2,621

פרמיות ברוטו
פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
חלק בהפסדי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרץ 2020
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 במרץ 2020

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 77% מסך הפרמיות בענפים אלו.
** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 80% מסך הפרמיות בענפים אלו.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019 (בלתי מבוקר)

רכב חובה	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
320	331	291	1,282
2	4	216	319
318	327	75	963
169	139	18	407
149	188	57	556
8	2	3	21
-	1	45	55
157	191	105	632
175	117	106	729
1	2	84	194
174	115	22	535
11	32	60	139
2	3	3	11
(4)	(1)	-	(10)
183	149	85	675
1	-	-	3
(25)	42	20	(40)
39	9	3	98
14	51	23	58
2,866	691	941	10,042
2,712	671	195	6,805

פרמיות ברוטו
 פרמיות ביטוח משנה
 פרמיות בשייר
 שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הכנסות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח לפני מסים על ההכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרץ 2019
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 במרץ 2019

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 75% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 80% מסך הפרמיות בענפים אלו.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)

סה"כ	ענפי חביונות אחרים**	ענפי רכוש ואחרים*	רכב רכוש	רכב חובה
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
3,452	968	983	854	647
1,091	316	755	13	7
2,361	652	228	841	640
56	(5)	(1)	36	26
2,305	657	229	805	614
217	101	15	18	83
205	40	160	5	-
2,727	798	404	828	697
2,400	997	413	498	492
638	275	357	15	(9)
1,762	722	56	483	501
698	165	234	198	101
47	11	12	13	11
(27)	(13)	(1)	(2)	(11)
2,480	885	301	692	602
74	36	2	6	30
321	(51)	105	142	125
154	75	4	13	62
475	24	109	155	187
9,522	5,437	884	539	2,662
6,535	3,306	158	526	2,545

פרמיות ברוטו

פרמיות ביטוח משנה

פרמיות בשייר

שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הכנסות מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה

סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2019

התחייבויות בגין חוזי ביטוח, שייר ליום 31 בדצמבר 2019

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.
** ענפי חביונות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 77% מסך הפרמיות בענפים אלו.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

ג. יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש

ביום 29 במרץ 2020 פורסם חוזר ביטוח 2020-1-5, שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - בדיקת נאותות העתודה (LAT) (להלן: "החוזר"). בהתאם לחוזר שונתה רמת ההקבצה באופן שניתן לחשב את ה-LAT ברמת כל מגזר ביטוח חיים ביחד. בהתאם לחוזר תחום הסיעוד ימשיך ויחושב בנפרד. הוראות החוזר נכנסו לתוקף ברבעון הראשון של 2020 בדרך של יישום למפרע. להלן השפעות החוזר על מספרי השוואה בנתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים. יודגש כי כלל השפעות החוזר קיבלו ביטוי בענף ביטוח חיים ולא הייתה לחוזר השפעה על מגזרי הפעילות והענפים האחרים של החברה.

(1) השפעת החוזר על הדוח על המצב הכספי:

ליום 31 במרץ 2019			
כפי שדווח בעבר (בלתי מבוקר)	השינוי	כמדווח בדוחות כספיים אלה	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
27,404	(446)	26,958	התחייבויות
40	164	204	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
			התחייבויות מסים שוטפים
			הון
3,239	282	3,521	עודפים

ליום 31 בדצמבר 2019			
כפי שדווח בעבר (מבוקר)	השינוי	כמדווח בדוחות כספיים אלה	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
28,403	(720)	27,683	התחייבויות
1,042	49	1,091	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
-	34	34	התחייבויות מסים נדחים
			התחייבויות מסים שוטפים
			נכסים
173	(173)	-	נכסי מסים שוטפים
			הון
3,041	464	3,505	עודפים

(4) השפעת החוזר על ההון:

ליום 1 בינואר 2019			
כפי שדווח בעבר (מבוקר)	השינוי	כמדווח בדוחות כספיים אלה	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
3,094	246	3,340	יתרת עודפים

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

ג. יישום למפרע של חוזר ביטוח חדש (המשך)

5) השפעת החוזר על דוח רווח והפסד ורווח כולל אחר :

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019

כמדווח בדוחות כספיים אלה	השינוי	כפי שדווח בעבר (בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
5,632	(55)	5,687
69	19	50

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו מסים על ההכנסה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019

כמדווח בדוחות כספיים אלה	השינוי	כפי שדווח בעבר (בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
19,445	(329)	19,774
6	111	(105)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו מסים על ההכנסה (הטבת מס)

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

קשרים, התקשרויות ועסקאות מהותיות עם חברות מוחזקות

1. לעניין השפעות התפשטות נגיף הקורונה על הקבוצה, ראה [באור 1](#) ו**באור 10** בדוחות הכספיים המאוחדים.
2. לעניין פרסום תסקיף מדף ע"י הראל הנפקות ראה [באור 9](#) לדוחות הכספיים המאוחדים.
3. לעניין שינוי מבנה - הראל פנסיה וגמל, ראה [באור 10](#) לדוחות הכספיים המאוחדים.
4. לעניין שינוי מבנה - העברת מלוא הון המניות של סטנדרד לחברה לצורך מיזוג סטנדרד לחברה, ראה [באור 10](#) לדוחות הכספיים המאוחדים.
5. לעניין התקשרות בהסכם עם הכשרה חברה לביטוח בע"מ, ראה [באור 10](#) לדוחות הכספיים המאוחדים.
6. לעניין פדיון מוקדם מלא של אגרות חוב (סדרה ד') של הראל הנפקות לאחר תקופת הדוח, ראה [באור 6](#) ו**באור 10** לדוחות הכספיים המאוחדים.
7. לעניין סיווג נכסים והתחייבויות כמיועדים לחלוקה ליום 31 במרץ 2020, ראה [באור 9](#) לדוחות הכספיים המאוחדים.
8. לעניין אישור השקעה והקמה של שותפות תשי" 4, ראה [באור 7](#) ו**באור 10** לדוחות הכספיים המאוחדים.
9. לעניין תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - פרמיית אי נזילות, ראה [באור 10](#) לדוחות הכספיים המאוחדים.
10. לעניין טיוטת חוזר לעניין אופן הקצאת נכסים שאינם בשווי הוגן בעת חישוב בדיקות נאותות העתודה (LAT), ראה [באור 10](#) לדוחות הכספיים המאוחדים.

נספח ב - פירוט נכסים עבור השקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח בקבוצה

א. פירוט השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 במרץ 2020 (בלתי מבוקר)

סך הכל	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפידיון	זמינים למכירה	משוערכים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
10,263	-	67	10,023	173	נכסי חוב סחירים (א)
13,164	13,164	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
1,459	-	-	1,459	-	מניות (א)
1,836	-	-	1,693	143	אחרות (א)
26,722	13,164	67	13,175	316	סך הכל

ליום 31 במרץ 2019 (בלתי מבוקר)

סך הכל	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפידיון	זמינים למכירה	משוערכים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
8,829	-	98	8,521	210	נכסי חוב סחירים (א)
13,204	13,204	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
1,105	-	-	1,105	-	מניות (א)
2,093	-	-	1,905	188	אחרות (א)
25,231	13,204	98	11,531	398	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2019 (מבוקר)

סך הכל	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפידיון	זמינים למכירה	משוערכים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
11,157	-	79	10,892	186	נכסי חוב סחירים (א)
13,023	13,023	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
1,273	-	-	1,273	-	מניות (א)
2,154	-	-	1,998	156	אחרות (א)
27,607	13,023	79	14,163	342	סך הכל

(*) לפירוט הרכב נכסי חוב שאינם סחירים ראה באור 6ב' "מכשירים פיננסיים" בדוחות המאוחדים.

נספח ב - פירוט נכסים עבור השקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח בקבוצה (המשך)

1. נכסי חוב סחירים

עלות מופחתת			הערך בספרים		
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרץ	ליום 31 במרץ	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרץ	ליום 31 במרץ
2019	2019	2020	2019	2019	2020
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
5,587	3,652	4,729	5,894	3,734	4,911
4,931	4,937	5,404	5,263	5,095	5,352
10,518	8,589	10,133	11,157	8,829	10,263
			-	1	33

אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים:

נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

2. מניות

עלות			הערך בספרים		
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרץ	ליום 31 במרץ	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרץ	ליום 31 במרץ
2019	2019	2020	2019	2019	2020
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
672	715	906	899	825	1,002
272	224	335	374	280	457
944	939	1,241	1,273	1,105	1,459
			89	81	122

מניות סחירות

מניות שאינן סחירות

סך כל המניות

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

3. השקעות פיננסיות אחרות

עלות			הערך בספרים		
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרץ	ליום 31 במרץ	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרץ	ליום 31 במרץ
2019	2019	2020	2019	2019	2020
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
410	426	268	444	478	281
1,243	1,174	1,147	1,710	1,615	1,555
1,653	1,600	1,415	2,154	2,093	1,836
			127	143	153
			364	350	492

השקעות פיננסיות סחירות

השקעות פיננסיות שאינן סחירות

סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

מכשירים נגזרים המוצגים בהתחייבויות פיננסיות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, קרנות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.